

Riksdagens protokoll

2007/08:36

Tisdagen den 4 december

Kl. 13.30 – 15.54
18.00 – 21.42

Protokoll
2007/08:36

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 28 november.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2007/08:193

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:193 Ekonomisk standard bland ensamstående föräldrar

av LiseLotte Olsson (v)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 7 december 2007.

Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden som inte har gått att ändra på.

Stockholm den 29 november 2007

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Lilian Wiklund

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:199

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:199 Ökat regelkrångel med godtyckliga regler
av Carina Adolfsson Elgestam (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 18 december 2007.

Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden som inte har gått att ändra på.

Stockholm den 28 november 2007

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Lilian Wiklund

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:217

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:217 Vaktbolags möjlighet att kunna ta alkotester

av Börje Vestlund (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 11 december 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 27 november 2007

Justitiedepartementet

Beatrice Ask

Interpellation 2007/08:244

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:244 Krami och MOA

av Lena Olsson (v)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 18 december 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 29 november 2007

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

*Svar på
interpellationer*

3 § Svar på interpellationerna 2007/08:192, 191, 194 och 195 om situationen i Israel och Palestina

Anf. 1 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Désirée Pethrus Engström, Lars Ohly, Peter Hultqvist och Anita Brodén har ställt frågor som berör olika aspekter av regeringens Mellanösternpolitik och den israelisk-palestinska konflikten. Jag väljer att besvara de fyra interpellationerna i ett sammanhang och att något kommentera den nya situationen efter mötet i Annapolis förra veckan.

Mötet i Annapolis var det första internationella mötet om en möjlig fred i Mellanöstern sedan Madridkonferensen för 16 år sedan.

Mötet var viktigt i två avseenden.

Det gällde dels överenskommelsen att nu inleda slutstatusförhandlingar med inriktningen på en fredsöverenskommelse under loppet av nästa år och med en mekanism för att följa och värdera hur olika steg i processen implementeras, dels det breda internationella stödet för denna process. Inte minst viktigt var det breda deltagandet från arabvärlden i diskussionerna i Annapolis.

Annapolis innebär att det finns ett nytt hopp om fred grundat på upprättandet av också en palestinsk stat. Alla frågor kommer nu att tas upp – gränserna, säkerheten, Jerusalem, bosättningarna, vatten, flyktingarna – och en fredsöverenskommelse måste omfatta dem alla.

I mitt inlägg på konferensen betonade jag vikten av ett visst momentum i den process som nu förestår. Alla frågor är väl kända och identifierade; i stor utsträckning är ju dessutom svaren väl kända och identifierade.

En alltför utdragen process riskerar att leda till att svårigheterna kommer att dominera över möjligheterna.

Jag tillhör dem som – vilket jag utvecklade i en artikel i Dagens Nyheter nyligen – ser med viss optimism på utvecklingen. Men samtidigt måste vi alla vara medvetna om risken för bakslag.

Mot denna bakgrund är det viktigt att vi – Sverige likaväl som Europeiska unionen i övrigt – ger denna process allt det stöd vi kan.

Det kom också till klart uttryck i Annapolis och kommer att manifesteras ytterligare på den viktiga konferensen om statsbyggande i Palestina i Paris den 17 december.

Som Anita Brodén känner till har Europeiska unionen nyligen tagit fram en handlingsplan för hur unionen framöver ska stödja fredsanssträngningarna och stärkandet av demokratiska palestinska institutioner.

Det är viktigt att slutstatusförhandlingar kombineras med omfattande biståndsinsatser, inte minst från arabvärlden, och palestinska krafttag för att reformera förvaltningen, inklusive ett större ansvarstagande för säkerheten.

EU har redan instrument på plats. Eupol Copps är unionens insats för uppbyggnad av en modern och demokratiskt förankrad palestinsk civilpolis. Det är angeläget att insatsen ges nödvändig ackreditering av Israel så att den kan fördjupa fältverksamheten. Samtliga parter, inklusive Israel, gagnas självfallet av ökad säkerhet på de palestinska områdena.

Herr talman! Det är självklart att en lösning på konflikten mellan israeler och palestinier måste baseras på folkrätten.

Slutmålet är en oberoende, demokratisk och livskraftig palestinsk stat som existerar sida vid sida, i fred och säkerhet, med Israel och övriga grannländer.

Utgångspunkten är 1967 års gränser, även om det är uppenbart att det kommer att behövas vissa justeringar. Dessa måste emellertid grundas på överenskommelser mellan parterna.

Prot. 2007/08:36
4 december

*Svar på
interpellationer*

I detta ligger självklart att ockupationen och den med denna sammanhängande bosättningspolitiken måste upphöra. En palestinsk stat måste ges förutsättningar att utvecklas genom ett sammanhängande territorium och fritt tillträde till omvärlden.

I detta ligger att Europeiska unionen självklart kritiserat de ytterligare beslag av palestinsk mark i området mellan östra Jerusalem och bosättningen Maale Adumim som nyligen skett. Vi anser att separationsbarriärens sträckning, bosättningar och så kallade utposter på ockuperat område strider mot folkrätten och utgör hinder för en framgångsrik fredsprocess.

Mot denna bakgrund är det välkommet att Israel i Annapolis återigen meddelade att man ska leva upp till sina tidigare åtaganden.

Lars Ohly tar upp den allvarliga situationen i Gaza och frågar vad jag avser att göra för att se till att den internationella humanitära rätten efterlevs.

Sverige och Europeiska unionen har kritiserat Israel för beslutet att begränsa leveranserna av el och bränsle till Gaza. Israel har förvisso rätt att försvara sig mot Qassambeskjutningen, men en begränsning av el- och bränsleleveranser utgör kollektiv bestraffning som inte är förenlig med folkrätten.

Det är också viktigt att hjälporganisationer ges obehindrat tillträde till Gaza och att gränserna öppnas så att den palestinska ekonomin kan fungera. Sverige och Europeiska unionen har också upprepade gånger betonat att förbättrad rörelsefrihet i Gaza och på Västbanken är avgörande för att uppnå framsteg i fredsprocessen.

Désirée Pethrus Engström och Anita Brodén undrar vad jag avser att göra för att uppmärksamma situationen för kvinnor och kristna grupper i de palestinska områdena samt för att lyfta fram de organisationer som arbetar för demokrati, samförstånd, fred och försoning.

Via Sida bidrar Sverige varje år med betydande stöd till organisationer som arbetar med dessa frågor. Enligt regeringens uppdrag ska det civila samhället och kvinnans rättigheter ägnas särskild uppmärksamhet.

Herr talman! Efter år präglade av våld och hopplöshet finns nu en verklig möjlighet till positiv förändring. Den får inte gå förlorad.

Slutstatusförhandlingarna måste leda till en fred. Det är inte främst en ny fredsprocess vi behöver, utan en genuin fred.

Sverige och Europeiska unionen står redo att bidra till en allomfattande fred i regionen.

Anf. 2 LARS OHLY (v):

Herr talman! Jag vill tacka utrikesministern för svaret. Det är lätt att instämma i de allmänna förhoppningarna om att de fredsförhandlingar som nu kommer att påbörjas ska leda till en fred. Det kanske till och med är möjligt, frågan är hur rättvis en sådan fred kommer att bli.

Det är inte två jämbördiga parter som möts i förhandlingar. Det är en ockupationsmakt och företrädare för en ockuperad stat.

Vid ett besök i Palestina nyligen såg vi med egna ögon hur Israels politik skiljer palestinier från palestinier, skiljer palestinier från rätten till sjukvård, skiljer palestinier från rätten att utnyttja sin mark och skiljer palestinier från rätten att nå sina marknader. På alla sätt har den israeliska

regeringen byggt upp ett system med vägbyggen och vägspärrar som förhindrar palestiniernas fria rörlighet.

Palestinier ses som andra klassens medborgare. Det är uppenbart att det som utvecklas i Israel på palestinskt ockuperat territorium är ingenting annat än ett apartheidsystem.

Vid ett tillfälle skulle vi besöka den palestinska staden Qalqilia i norr. På vägen dit var vi tvungna att åka på en mycket slingrig väg med hårnålskurvor över bergen. Efter ett tag såg vi att inte långt ifrån den väg vi åkte gick en alldeles nybyggd fyrfilig motorväg. Vi undrade naturligtvis varför vi inte åkte där, eftersom vi såg att också den vägen gick till Qalqilia. Svaret var att vi hade tre palestinier i bussen.

Palestinier får inte färdas på de vägar som byggts för de israeliska bosättningarna och militären. Detta är apartheid.

När muren byggdes runt Betlehem fanns det en palestinsk familj som blev avskuren från sina olivlundar. Muren hade helt enkelt byggts upp runt Betlehem på ett sätt som gjorde att de inte hade tillträde till de olivträd som familjen i generationer hade vårdat och odlat. De protesterade naturligtvis och ville ha tillgång till olivträden. Då grävde israeliska byggnadsarbetare upp träd och dumpade på familjens bakgård.

Sådana här trakasserier sker så dagligt att de nästan inte längre uppmärksammas. Palestinier som ska söka sig från en ort till en annan och som måste passera en vägspärr trakasseras dagligen. De utsätts för våld. Godtyckligt kan man nekas tillträde även om man har tillstånd, och har man inget tillstånd har man inget tillträde till sitt eget land.

Det här är kollektiva bestraffningar, som också förekommer i Gaza, vilket utrikesministern också var inne på. Det är en typ av bestraffningar som är fullständigt orimliga och naturligtvis också förbjudna enligt folkrätt och internationell lag.

Bosättningarna tar en allt större del av palestinskt territorium. Bosättningarna, som ofta är mycket aggressiva, ser också till att beskära palestiniernas utrymme ytterligare. Bosättningarna har stöd av den israeliska militären, vilket innebär att palestinska barn inte kan ta sig till skolan utan följeslagare från Kyrkornas Världsråd. Det innebär att palestinier som bor i Hebron måste bygga in sina balkonger och fönster med galler, för annars riskerar de att stenar. Det innebär att dessa palestinier inte ens har tillträde till den gata de bor på.

Ja, exemplen kunde vara många.

Nu gällde mina frågor hur detta kan accepteras utan att Sverige och EU höjer rösten. EU har ett handelsavtal som är slutet med Israel under förutsättning att de mänskliga rättigheterna respekteras. Respekteras de mänskliga rättigheterna, utrikesministern? Om inte, vad gör Sverige och EU för att se till att Israel respekterar dessa rättigheter?

Anf. 3 DÉSIREE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Herr talman! Jag vill tacka utrikesministern för svaret. Även om jag kanske inte har fått så omfattande svar finns det tillfälle här i debatten att få mer svar på de frågor som jag har ställt.

I mitt första inlägg tänkte jag ta upp frågan om ett initiativ till att Stockholm ska vara delaktigt och ha någon typ av fredskonferens och följa upp de konferenser som är på gång, i Paris till exempel, men också handeln på Gazaområdet, som tidigare nämndes här.

Prot. 2007/08:36
4 december

Svar på
interpellationer

Konflikten mellan Israel och Palestina är en långvarig konflikt, som ofta upplevs som olöslig. På båda sidor lever människor under olika former av press. Säkerhetsfrågorna i regionen är en ständigt återkommande diskussion som det inte tycks finnas någon riktig lösning på.

Flyktingfrågan liksom hur man ska lösa frågan om Jerusalems framtida status är frågor som ofta verkar ha gått i stå. Nu står det i utrikesministerns svar att det här är på gång. Frågan är vilka krav man kan ställa på båda parterna för att hitta den här lösningen och verkligen gå framåt.

Världssamfundet har under decennier försökt lösa konflikten utan någon större framgång. Samtidigt vill vi inte ge upp hoppet om att ge människor en bättre framtid så att de kan leva i fred och frihet i den här regionen.

Tittar vi på hur man började bygga Europa, Europabygget, ser vi att det handlade om en fredsprocess där man började med ett ömsesidigt handelsberoende för att säkra freden genom Kol- och stålunionen. Kanske kan man hitta någon liknande modell för att båda parter ska bli beroende av varandras välvilja.

Vid ett besök i regionen nyligen, som Lars Ohly här hänvisar till – vi var en parlamentarikerdelegation från Sveriges riksdag – framkom att situationen blir allt svårare för varje dag som går. Tyvärr ser vi även när vi talar om fred att det går åt fel håll. Den handel som trots allt har funnits mellan israeler och palestinier har nu mer eller mindre dött sedan muren byggts. Områden kan inte längre ha kontakt med varandra, vilket försämrar möjligheten till dialog och utbyte medborgare emellan.

Efter valet, där Hamas tog makten och det internationella samfundet drog tillbaka handeln, har fattigdomen ökat markant. Gaza har stängts av från omvärlden, och det är förståeligt att Israel vill försvara sina gränser. Men när bara de mest basala matleveranserna kommer in ökar risken för smuggling och kriminalitet. Det försvårar ytterligare situationen och möjligheten till en fredlig lösning om kriminaliteten ökar.

Fattigdomen i de palestinska områdena är nu stor, och man räknar med att 80 procent av befolkningen lever i fattigdom. Bnp har minskat med 40 procent bara på något år. 34 procent av befolkningen är beroende av matleveranser. Det här gör naturligtvis att situationen är ohållbar. Vi skulle behöva satsa på att handeln verkligen kommer i gång. Går det att hitta någon form av handelskorridorer eller att på något sätt få i gång handeln så att människor kan ha ett jobb och kan gå till ett jobb?

Min första fråga är: Vad kan ministern göra för att även Sverige ska kunna vara med och ta ett specifikt fredsinitiativ till en Stockholmskonferens? Jag skriver om det i en av mina frågor. Hur ser ministern på möjligheten att Sverige också kan bidra till att öka handeln i Gazaområdet?

Anf. 4 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Tack för svaret!

Vid ett ytligt betraktande kan man förledas att tro att Västbanken är ett sammanhållet, men av Israel ockuperat, palestinskt område. Men i verkligheten är det så att palestinier bor på vad man kan kalla tre öar runt städerna Jenin och Nablus, Ramallah och Jeriko samt utanför Jerusalem, Betlehem och Jeriko.

Västbanken omfattar 22 procent av det gamla brittiska mandatet Palestina. Av dessa 22 procent är nu ytterligare 10 procent annekterat av

Israel genom murbygget. Ca 40 procent av Västbanken är i dag förbjudet område för palestinierna. Militära zoner, israeliska bosättningar, vägar där bara bosättare får åka, sammanlagt 562 olika väghinder och *check-points* hör till sådant som minskar palestiniernas levnads- och rörelsefrihet.

Tankarna går självklart, precis som Lars Ohly säger, till sydafrikanska bantustans och apartheid. Det här pågår år 2007, sådant som man trodde skulle kunna vara passerade kapitel i historien, som skulle vara historiskt avslutat. Det är synnerligen allvarligt att detta pågår.

Till det här kommer den ekonomiska isolering som områdena Gaza och Västbanken har varit utsatta för. Hela denna situation har lett till en skyhög arbetslöshet. Sedan 1999 har bruttonationalprodukten fallit med 40 procent, och andelen av befolkningen på Västbanken som är beroende av FN:s mathjälp uppgår till 35 procent.

De 460 000 israeler som bor i 149 bosättningar gör det i strid med internationell lag. En ockupationsmakt får inte förflytta sin befolkning till ockuperad mark vare sig det sker frivilligt eller det sker på annat sätt. De 96 utposter som etablerats är en början till nya bosättningar, vilket är oerhört provocerande och utmanande för fredsmöjligheterna.

Bosättningarna riktar sig självfallet till judiska israeler, inte israeler med annan bakgrund.

Ett stort problem är att Israel mycket hårt byggt fast sig på Västbanken. Bara det förhållandet att 30 procent av bosättningarna ligger på konfiskerad privatägd palestinsk mark och att 89 procent av färskvatten-tillgångarna kontrolleras och konsumeras av israeler visar hur långt det har gått. Den struktur som skapats banar tyvärr vägen för en enstatslösning. Får tiden gå och allt fler bosättningar och israelisk infrastruktur etableras är möjligheten till en tvåstatslösning i praktiken avskaffad av verkligheten.

Det som nu sker, med sin bas i mötet i Annapolis, är avgörande. Tiden är kort, och resultaten måste infinna sig. Därför är det nödvändigt att ställa hårda krav på Israel. Om man menar allvar med en tvåstatslösning måste bosättningarna avvecklas. Väghindren måste bort. Infrastrukturen på Västbanken måste öppnas för palestinier. Allt som liknar bantustans måste avskaffas.

Kan vi vänta oss en allt hårdare och tydligare svensk kritik mot Israel på dessa punkter?

Anf. 5 ANITA BRODÉN (fp):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka utrikesministern för svaret och också för det stora engagemang som ministern visar i det här ärendet och i den här konflikten. Det inger hopp, vilket är viktigt för fortsatta fredsanssträngningar.

Bakgrunden till min interpellation är den frustration som jag trots allt känner och upplever över den alltmer förvärrade situation som råder inte minst i Gaza men också på Västbanken, där allt fler människor hindras att leva ett normalt liv. Det är en fullständigt ohållbar situation när handel, arbete och utbildningsmöjligheter stryps för människor på grund av att den fria rörligheten så begränsas.

Prot. 2007/08:36
4 december

Svar på
interpellationer

Jag är väl medveten om de våldshandlingar som Hamas bär skuld till, men jag dristar mig ändå att fråga ministern om han anser att omvärldens bojkott har försvagat eller förstärkt de militanta grupperingarna.

Herr talman! Jag uppskattar att utrikesministern så tydligt betonar folkrätten i sitt svar. Med hänvisning till detta kan både ockupationen, bosättningspolitiken och muren och barriären som är byggd på palestinskt område fördömas och anses bryta mot folkrätten. Självklart måste man också i samma andetag fördöma Qassambeskjutningar och andra våldshandlingar.

Vid mina besök i området – jag var inte tillsammans med den delegation som nämndes nyss utan jag har varit där vid några tidigare tillfällen – hade jag möjlighet att träffa företrädare för några olika demokrati-, freds- och kvinnoorganisationer liksom politiker från båda sidor. Människorna som jag mötte arbetar aktivt för en fredslösning. Jag kan nämna några organisationer som är värda att lyftas fram: Berieved Families, Breaking the Silence, Al Nezan, B'tselem, Al Haq, Peace Now och Women's Affairs Technology Committee. De är goda exempel, och de för tydligt fram ett budskap till omvärlden. De dokumenterar övergrepp, hävdar den privata äganderätten och pekar på kvinnors och barns svåra situation. På vilket sätt skulle man kunna ta vara på deras engagemang och kunskap i kommande fredsmöten? Är ministern beredd att verka för att deras synpunkter lyfts fram på ett ännu bättre sätt?

Herr talman! I Sveriges riksdag finns ett Israel-palestinskt nätverk, som ministern säkert har kännedom om. Det är partiöverskridande. Vi tror att det har ett värde att man kommer från pro-hörnen – pro-Israel eller pro-Palestina – och i stället fokuserar på mänskliga rättigheter och folkrätten. Om vi använder ordet ”pro” handlar det om pro-fred och pro-människan.

I EU:s Mellanösternplan talas om israelisk-palestinska informations- och samarbetsåtgärder. Ser ministern att det finns någon möjlighet att vi skulle kunna samverka i detta och att vårt parlamentariska nätverk skulle kunna användas i EU:s gemensamma arbete?

Anf. 6 KERSTIN LUNDGREN (c):

Herr talman! Tack utrikesministern för ett tydligt engagemang i Mellanösternprocessen och de här frågorna! Jag tycker att det är ett bra svar som utrikesministern ger där han tydligt markerar folkrätten som grund för att nå framgång. Jag tycker också, precis som utrikesministern, att det är bra att en dialog har kommit i gång igen. Det är dialogen som ger möjligheter.

Det är också bra att Sverige nu tydligare än man under den tidigare regeringen måttade med har klivit in i den här processen, vilket manifesteras med utrikesministerns närvaro också i Annapolis. EU har en viktig roll i arbetet för att nå framgång i fredsprocessen. Det finns höga förväntningar på EU, och då inte bara som bidragsgivare utan också som en politisk bidragare i arbetet för att nå framgång i den process som väntar. Det förväntas att EU tar på sig en tydligare roll.

Utrikesministern markerar bosättningspolitiken och att Israel nu ska leva upp till sina åtaganden. Det är oerhört centralt att bosättningspolitiken stoppas och att utposterna, också i Jerusalem, som är en av de stora konfliktytorna, inte får växa. Att Israel inte har levt upp till sin del av

vägplanen är alldeles uppenbart. Här krävs ett tydligt språk från både EU:s och Sveriges sida.

Säkerhetsbyggandet är naturligtvis centralt för att man ska hitta en lösning i processen. Då krävs det naturligtvis att de palestinska myndigheterna får faktiska möjligheter att leva upp till de förväntningar som ställs på dem. När jag var nere och samtalade med Salam Fayyad kunde han när vi diskuterade säkerhetsfrågorna markera att just i den stund vi stod och samtalade hade israelisk militär gått in och raserat ett hus och tillfångatagit personer i den stad där den palestinska myndigheten särskilt fokuserade på att stärka den polisiära närvaron. Sådant undergräver naturligtvis tilltron till den palestinska myndighetens förmåga och auktoritet, och det är inget som bör få ske om vi menar allvar med att ställa krav på att den palestinska myndigheten lever upp till sin del av säkerhetsprocessen.

Muren är en av de frågor som är viktiga. Den är ett tydligt bevis på att en separation pågår och att tilltron inte finns. När vi vill stärka det civila samhället – och jag delar utrikesministerns hållning där – är det uppenbart att detta arbete hindras av muren och alla *checkpoints*. Det hindrar också handel, ekonomisk utveckling och tilltron till framtiden. Det är viktigt att det finns ett hopp, och då inte bara om en framtid med nya biståndslösningar, som hitintills i mycket har präglat området.

Det krävs en politisk press på båda parter utifrån båda parter ansvar och möjligheter. Israel måste naturligtvis upp till bevis. Det finns en stark vilja till fred både på Israels område och på palestinskt område. Men det finns också extremisters uppenbara ovilja och vilja att provocera och sabotera pågående samtal, och det får inte heller ske. Här krävs ett tydligt tryck på både palestinska och israeliska myndigheter, men också ett tydligt stöd.

Anf. 7 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Det påpekades helt riktigt att jag dessvärre inte kunde svara på alla frågor i mitt svar. Jag noterade visserligen att jag hade två sekunder till godo, men jag är inte säker på att de två sekunderna hade räckt för att reda ut allt i alla fall.

Låt mig börja med att säga att det finns en bred samsyn. Jag hade svårt att hitta något som jag har anledning att invända mot i det som har sagts. Jag noterar att den verklighetsbeskrivning som vi alla från lite olika utgångspunkter har inte bara i grova drag utan, tror jag, i nästan alla sina detaljer är gemensam. Vi vet hur verkligheten ser ut, framför allt i de ockuperade områdena och i Gaza. Vi vet att denna verklighet är inte bara folkrättsvidrig utan också förnedrande för de människor som lever där. Vi vet att den är ett hinder för fred och att varje fredsprocess måste leda till att den verkligheten förändras och att vi också som en del i fredsprocessen börjar med att förändra den verkligheten nu.

Det måste byggas ett momentum för fred också under fredsförhandlingarnas gång. Det är en förutsättning för att fredsavtalet – om eller när det föreligger, och med de nödvändigt smärtsamma kompromisser som varje fredavtal innebär – ska accepteras av en bred majoritet både bland palestinierna och självfallet också på den israeliska sidan.

Nu gäller det därför att diskutera vad vi ska göra, och det vi ska göra är framför allt att stödja den fredsprocess som nu börjar. Det första mötet

Prot. 2007/08:36
4 december

Svar på
interpellationer

i den så kallade styrgruppen äger rum den 12 december. Den 17 december samlas vi i Paris. Både Gunilla Carlsson och jag kommer att vara där från svensk sida för att diskutera statsbyggandefrågorna, både statsbyggandefrågorna i det något längre perspektivet och vad vi kan göra i det något kortare perspektivet.

Désirée Pethrus Engström talade om de ekonomiska frågeställningarna. De kommer att stå i fokus där. Det är viktigt att de ordinarie vanliga människorna känner att det blir bättre. Vi har lyckats med delar av detta, så tillvida att det nu sker utbetalningar av skattemedel och annat till den palestinska myndigheten, så löner börjar nu betalas. Det kanske inte är så sensationellt, men i det sammanhang som vi diskuterar är det i alla fall en betydande förbättring. Men sedan måste mer göras.

Det särskilda kvartettsändebudet Tony Blair har ju tillsammans med Salam Fayyad och med den israeliske försvarsministern Ehud Barak presenterat fyra stora projekt som man vill genomföra. Delar av detta är sådant som vi har varit pådrivande för. Det finns arbete som genomförs av Näringslivets Internationella Råd här hemma och icke minst av turkiska intressenter när det gäller att knyta ekonomiska kontakter också med israeliskt näringsliv för att detta ska fungera på sikt. Det tror jag är en alldeles avgörande förutsättning, just detta att bygga momentum för fred genom konkreta förändringar på marken. Detta innebär självfallet också att man måste demontera illegala utposter, som det så vackert heter, för att visa att man står fast vid sina åtaganden i den delen. I det ligger också, för att vända på det hela, att de israeliska myndigheterna måste ta sina åtaganden på säkerhetsområdet på det största allvar.

Det som sker i Nablus är viktigt och går relativt hyggligt, får man säga. Men samtidigt är det viktigt att ingripa mot Qassambeskjutningen. Även i Israel kommer det att krävas betydande kompromisser och svåra beslut. Då måste det finnas en beredskap för detta.

Jag ska bara säga något kort. Ja, det är mycket viktigt att stödja det civila samhället och att ta till vara de olika intryck som har kommit fram från civila samhällsorganisationer. Det försöker vi att på olika sätt göra.

Den svenska kritiken tror jag är rätt tydlig – jag anknyter till Peter Hultqvist när det gäller de här olika frågorna – och den formuleras också genom Europeiska unionen. Men nu är uppgiften, som sagt, mindre att upprepa den gamla kritiken – den står fast; den förändras icke i någon del – och mer att se hur vi konstruktivt kan stödja den fredsprocess som jag ser framför mig. Det handlar om Paris och ett möte i Moskva. Därefter, måste jag säga, hoppas jag att vi kan gå utan några ytterligare möten – det får inte vara för mycket möten – direkt tillbaka, sannolikt till Annapolis, för en slutförhandling inom en icke alltför avlägsen framtid under det kommande året.

Anf. 8 LARS OHLY (v):

Herr talman! Jag tycker att utrikesministern är tydlig med inriktningen och i kritiken av de folkrättsbrott som Israel begår. Samtidigt måste vi vara överens om att det inte är två jämbördiga parter. Det är en ockupationsmakt och en splittrad, pressad och till marken slagen palestinsk nation eller palestinsk myndighet.

Vi träffade vid vårt besök även chefsförhandlaren Saeb Erekat som gav oss en timma av sin tid och som bland annat sade: Mitt främsta mål just nu är att förhindra min son från att bli självmordsbombare.

De som är så slagna att allt hopp är ute har heller ingenting att förhora. Därför är det i det här läget inte fråga om, tycker jag, att i första hand sätta press på båda parter. Självklart ska vi ställa krav på att all terror mot civilbefolkningen upphör, naturligtvis även från den palestinska sidan. Jag tänker på avskjutandet av Qassamraketer från Gaza in på israeliskt territorium. Självklart ska vi ställa krav på att även motståndet mot ockupationen bedrivs på folkrättslig grund. Men det är en part som i dag ockuperar ett annat lands territorium. Det är inte mot Palestina som kraven på ett slut på ockupationen och apartheidpolitiken ska ställas.

Men små steg framåt är också steg framåt. Därför är det viktigt att se att samtidigt som vi kan ha en viss förhoppning om att vi faktiskt kan nå framsteg i fredsprocessen – jag delar utrikesministerns försiktiga optimism – tas det i vardagen steg bakåt varje dag. Den israeliska ockupationen utsträcks varje dag. Bosättningarna ökar varje dag. Fler israeliska bosättare på palestinskt territorium tillkommer varje dag. Vägbyggen fortsätter och fortskrider varje dag. Man tar alltså land efter land efter land med de små stegens tyranni. Detta leder till att jag ändå tycker att det är viktigt att vi ställer kraven tydligt på ockupationsmakten i framför allt tre avseenden.

För det första – och det vill jag gärna att utrikesministern kommenterar – gäller det EU:s handelsavtal med Israel. Det är ett avtal som liksom alla EU:s avtal är skrivet med en portalparagraf, under förutsättning att de mänskliga rättigheterna respekteras. Jag tror och uppfattar att vi är överens om att så inte är fallet. Israel respekterar inte de mänskliga rättigheterna på ockuperat palestinskt territorium. Det borde föranleda EU och Sverige, som EU-medlemsstat, att ifrågasätta detta avtal.

För det andra handlar det om apartheid. I den israeliska staten har man dessutom regler som vi skulle finna oerhört märkliga, till exempel att judar inte får gifta sig med icke-judar. Jag tror att vi skulle tycka att vilket land som helst som hade en liknande regel skulle vara värt att fördöma. Dessutom förnedras palestinier på sitt eget territorium. De förhindras att använda vissa vägar, att röra sig fritt.

Människor har dött på grund av utebliven sjukhusvård på grund av att de inte har kommit igenom vägspärrar. När vi var i Palestina var det ett sådant exempel på en cancersjuk man som förvägrades möjligheten att få sjukhusvård, och vi har sett exempel på att barn föds i vägspärrar därför att människor inte hinner fram till sjukhus i tid för att de inte har tillstånd. Det här är apartheid, och det måste sägas.

För det tredje har vi ett ansvar inte bara för att själva inte begå folkrättsbrott. Vi har också enligt Genèvekonventionen ett ansvar för att påtala folkrättsbrott när de begås och att förhindra andra stater från att begå sådana. Därför måste vi göra allt för att stoppa bosättningarna, förhindra murbygget och förmå Israel att upphöra med kollektiva bestraffningar.

Anf. 9 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Herr talman! En annan fråga som ofta diskuteras är den radikaliseringsomgången på de palestinska områdena men framför allt på Gazaremsan.

Det här gynnar absolut inte fredssträvandena i områdena. Det gynnar egentligen till stor del de negativa krafterna och missgynnar särskilt två grupper som jag har lyft upp i min interpellation, och det är kvinnorna men också de kristna som finns i området.

Många kristna försöker nu lämna området på grund av att det inte går att försörja sig på handeln. Men de riskerar också i förlängningen att utsättas för trakasserier av fundamentalistiska krafter om de får mer utrymme, och då kommer religionsfriheten att beskåras. Det är inte bra.

De palestinska förhandlarna säger att de vill ha en sekulär stat. Det ska vi naturligtvis uppmuntra. Annars finns det, som sagt var, en risk för att de kristna palestinierna får en ohållbar situation och tvingas att lämna det land som de naturligtvis också har rätt till.

Kvinnorna har också en situation som har försämrats. Det kunde jag märka. Eftersom jag var där för 15 år sedan kan jag tydligt se att kvinnors situation har försämrats under de senare åren på de ockuperade områdena.

De får i större utsträckning underkasta sig ett patriarkalt system med begränsat handlingsutrymme. Kvinnor ska ha lika rättigheter som män enligt FN:s kvinnokonvention. Därför tycker jag att det är oerhört viktigt att FN:s resolution 1325 om att kvinnors särskilda situation i krig och konflikter ska uppmärksammas lyfts fram när vi diskuterar kvinnor i de här fredsförhandlingarna.

I svaret säger ministern att vi ska stödja det civila samhället när det gäller kvinnor. Och det är naturligtvis viktigt att vi via biståndsinsatser stöder kvinnoorganisationer. Det är jättebra. Men nu kan man ju titta på hur den här fredsprocessen går till i Annapolis, Paris, Moskva och så vidare. På vilket sätt anser ministern att kvinnor har involverats i den här processen? Och på vilket sätt lyfter man fram kvinnors och framför allt barns situation för att freden ska säkras och även bli någonting positivt för kvinnor?

Det är väl de två frågor som jag skulle vilja att ministern svarar på: Hur ska vi minska radikaliseringsen på området? Och hur vi ska få kvinnor mer involverade i fredsprocessen?

Anf. 10 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Vad gäller begreppet handlar det inte om att vara pro-israelisk, pro-palestinsk eller någonting annat, utan det handlar om att vara pro-fred. Det lanserades här. Jag hörde det också under resan i Mellanöstern.

Man ska ha klart för sig hur balansen ser ut. Israel är den starka parten. Man är ockupationsmakt. Man har att ta ställning till hur man ska göra med 460 000 bosättare. Det har Israel att ta ställning till om det ska bli någon sorts tvåstatslösning.

Man har inte bara ockuperat Västbanken. Man har också koloniserat Västbanken. Bosättarna lever ett beväpnat herrefolksliv, och man håller palestinierna under sträng bevakning. Det är så det ser ut. Då bör man nog göra balansen väldigt klar för sig. Det är inte likvärdiga parter.

Separation, åtskillnad kombinerad med sträng bevakning skapar ingen bra framtid. Det är rädlans och hatets samhälle. Det bär den egna undergången inom sig. Över- och underordningen visar så oerhört tydligt vem som är den starkare parten. Om man inte kan se vem som är David

och vem som är Goliat i den här konflikten anser jag att man saknar ögon, öron och känsel.

Det som sker i praktiken under ockupationen är att livet blir outhärdligt för palestinierna. Om det inte händer något kommer många som kan att välja att flytta till andra länder. Tyvärr tror jag att det finns krafter som önskar den utvecklingen.

Så det här ser inte bra ut. Israel har ett oerhört ansvar för situationen. De har en oerhört stor hemläxa att göra om det ska bli fred och en riktig och genuin fred, som utrikesministern säger.

Jag hoppas precis som ni andra på Annapolis. Men jag ser också stora svårigheter i den här processen, framför allt med den infrastruktur som har byggts upp på Västbanksområdet. Israel har byggt fast sig. Man kan också enkelt tro att det handlar om en strategi för att så småningom en vacker dag konstatera en enstatslösning.

Om man misslyckas nu är risken stor att våldsbegagna extrema krafter stärks. Så en genuin fred är väldigt förpliktande. Det kräver en palestinsk suverän stat som erkänns och respekteras precis som vilken annan stat som helst som inte ska leva med särskilda restriktioner och kringgärdande åtgärder. Det handlar om en suverän riktig stat.

Västbanken ska vara kärnan i en tvåstatslösning. Det var så det var tänkt när Jordanien gjorde upp om gränsen utefter Jordanfloden med Israel en gång i tiden. Det var mycket tydligt uttalat. Det var inte tänkt att det skulle vara en fortsatt israelisk annektering av det här området.

Det är bra markeringar av folkrätten i svaret. Men jag vill ändå hålla fast vid detta: Kan vi förvänta oss stegrande och tydligare kritik mot övergreppen på ockuperat område? Det här är viktigt, och det är ett problem. När vi träffar palestinier frågar vi vad vi kan göra i Sverige. Då säger de: Det är väldigt viktigt att ni inte håller tyst om det som sker, om hur den här vardagen, den här verkligheten är, utan att den upprepas och tydliggörs så att den inte glöms bort i alla förhandlingar, diskussioner, konferenser och övergripande formuleringar. Det bidrar ändå till att hålla det här aktuellt och att vi kan jobba för en lösning.

Så utrikesministern: Bli inte tyst i den frågan!

Anf. 11 ANITA BRODÉN (fp):

Herr talman! Det var oerhört intressant att ta del av utrikesministerns redogörelse för mötet i Annapolis och de efterföljande mötena. Det är också mycket glädjande att höra att både utrikesministern och biståndsministern kommer att vara med under de uppföljningsmöten som blir. Att man nu har planerat in frekventa möten och en tidsplan tror jag är oerhört angeläget, men det är lika angeläget att uppföljningsmekanismerna kommer att fungera, för det är då man kan se hur processen lyckas implementeras.

Jag kan nämna att 429 fångar nyligen frigavs. Det låter oerhört bra, och man blir glad när man hör detta. Men samtidigt ska man vara medveten om att sedan den 1 oktober har 808 palestinier fängslats. Av dem är 22 barn. Så slutsumman är fortfarande negativ. Det är viktigt att man är medveten om det här så man följer upp det noga.

Då inställer sig självklart frågan: Vad kan vi göra ytterligare – vad kan Sverige och EU göra ytterligare för att stödja processen? I svaret skriver och säger ministern att EU och Sverige kommer att ge processen

allt det stöd man kan. Vad innebär det konkret? Kan det vara något ytterligare än att följa och vara med i processen? Kan det vara något annat konkret för att skynda på det hela?

Det som berört mig själv allra hårdast när jag har varit i områdena är de kontakter jag har fått kring de barn som har fångslats och den information som jag har fått. Det strider mot alla internationella och humanitära lagar att fångsla tolvåringar. Jag skulle vilja fråga om ministern har en möjlighet och är beredd att agera också för att förhindra att barn fångslas.

Det är ett värdefullt tillfälle, herr talman, att få samtala om de här viktiga frågorna. Jag känner att vi alla är djupt berörda. Jag skulle vilja lyfta fram FN:s roll i det hela, FN och Mellanöstern. Bedömer utrikesministern att FN kan få en ökad möjlighet att framöver närvara i området? Det kommer trots allt att behövas under en ganska lång övergångsperiod.

I december 2006 antog FN:s generalförsamling en resolution om att man skulle registrera de skador som muren, barriären har åsamkat. Det uppdraget har haft stora svårigheter att komma till stånd. Vad känner ministern till om just det uppdraget?

Slutligen: Ser ministern en möjlighet att inom en ganska snar framtid, kanske med FN:s hjälp, öppna upp hamn-, väg- och luftutrymme, inte minst från Gaza, för att de ska få möjlighet att exportera sina produkter? Jag hörde häromdagen att den enormt stora jordgubbsskörden håller på att förstöras om man inte kan få en snabb avsalu för denna.

Anf. 12 KERSTIN LUNDGREN (c):

Herr talman! Ekonomin står i fokus. Det är naturligtvis viktigt. Det är en del av förutsättningarna för att kunna bygga en självständig stat och hopp och möjligheter för människorna både i Palestina och i Israel. Det är en fredslösning som gäller för båda parter, som gäller för regionen. Det är naturligtvis oerhört viktigt att den blir och upplevs som rättvis och hållbar för att den också ska kunna vara stabil.

Det är bra att utrikesministern och också biståndministern deltar i Parismötet den 17 december. Det är viktigt att de lösningar som söks främjar en självständig statsbyggnad med en självständig stat och inte fortsatt biståndspolitik. Biståndspolitiken har i allt väsentligt en upprätthållande funktion men inte möjlighet att skapa självständighet.

Jag gläds åt det avtal som Turkiet, Israel och Palestina slöt när det gäller att kunna etablera en verksamhet utanför Hebron. Men jag sörjer det faktum att det verkar vara svårt att nå framgång när det gäller just säkerhetssidan. Möjligheten att bedriva verksamhet bygger på att människor kan röra sig. Vår erfarenhet är rörligheten, friheten och marknadsekonomin som en viktig grund för utveckling. De delarna raseras de facto med utposter och annat och behöver tas bort.

Det är kort tid som återstår, herr talman. Arbetsgrupperna har ungefär ett halvår för att komma framåt och ge folkrätten och freden en ny tilltro.

Jag skulle gärna höra utrikesministerns syn på Sveriges nya roll i detta arbete och på EU:s nya roll för att bygga fred och tilltro i Mellanöstern.

Anf. 13 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Lars Ohly nämnde också i detta inlägg att det är viktigt att inse att det inte är två jämbördiga parter. Så är det självfallet när vi

som vi nu gör fokuserar på ockupationspolitiken på Västbanken och i Gaza. Men det är viktigt att ha klart för sig att man ska försöka göra någonting mer i den process som började i Annapolis. Ockupationspolitikens upphörande och byggandet av en palestinsk stat är kärnan. Men man ska också försöka göra det vi inte har lyckats med över huvud taget sedan 1948, det vill säga få en normalisering mellan Israel och arabvärlden, och om vi vidgar detta, mellan Israel och den islamiska världen i dess helhet.

Det viktigaste i Annapolis var inte att Sverige var där, utan det var att där satt Syrien, och där satt Saudiarabien. Där satt alla de viktiga staterna. De var inte med i Camp David 2001. Saudiarabien var inte med i Madrid i början av 1990-talet. För första gången har vi alltså möjlighet att bredda detta. Detta underströks också i olika inlägg – även om den israelisk-palestinska konflikten är kärnan måste vi också kunna ta itu med ockupationspolitiken i dess helhet. Det finns något som heter Golanhöjderna, och det finns något som heter det syriska spåret som är viktigt i ett vidare perspektiv. Detta tar inte bort att det är olika parter, men bilden blir lite mer mångfasetterad.

Det måste finnas någon punkt där Lars Ohly och jag är av olika mening, annars vore det ingen ordning i det här landet. Den punkten gäller handelsavtalet. Vi tycker inte att man ska använda handelsavtalet i den delen. Lars Ohly vet att vi har delade meningar på den punkten även om jag tror att vi är av samma mening på de flesta andra punkter.

Flera har tagit upp vikten av att vi fortsätter att påtala folkrättsbrottet. Det kommer att ske. Framför allt ska vi fokusera på det som händer från och med nu och vara mycket uppmärksamma på vad som händer – fortsatta konfiskeringar, fortsatta utposter, att man inte lever upp till sina skyldigheter på den israeliska sidan eller för all del på den palestinska sidan.

Jag nämnde att vi ska till Paris i december. Jag kan också nämna att jag ska till Israel i januari. Där ska jag hålla ett anförande på en middag där så gott som hela den israeliska säkerhets- och utrikeseliten kommer att vara. Jag kan lova att jag inte kommer att undanhålla denna församling detta.

Vad kan vi göra konkret, frågar man sig, förutom att hålla anföranden och lämna interpellationssvar? Jag tror att vi ska inse att USA har den dominerande rollen i denna fredsprocess. Så är det. De har styrkan, de har för ögonblicket trovärdighet hos bägge parter, och de har fått en ganska unik ställning i den mekanism som man nu har satt upp. Det har EU, det har Ryssland, och det har FN accepterat. Det är viktigare att uppnå målet än att diskutera de olika medlen.

Europeiska unionen blir trots allt rätt avgörande, framför allt när det gäller statsbyggandefrågorna och, tror jag, när det gäller att sedan förverkliga ett avtal. Måhända är vi nu i en situation där det är lite enklare att nå fram till ett avtal än vad det kanske var förut. Det finns så mycket att bygga på. Men på grund av alla de faktorer som vi har diskuterat – vägar, bosättningar – kan det bli mycket svårare att förverkliga ett avtal. Det är klart att vi när vi har fått ett avtal måste göra allt för att förverkliga det. Det kommer att ta sin tid att demontera till exempel bosättningspolitiken, att ersätta bosättare och att klara av hela flyktingåtervändandet till varthän nu de som så vill ska återvända.

Prot. 2007/08:36
4 december

*Svar på
interpellationer*

Det kommer att kräva mycket betydande insatser är jag övertygad om, och där tror jag att Europeiska unionen kommer att vara den viktigaste parten. Sverige som traditionellt har goda förbindelser både med Israel och med palestinierna och som just nu är en av de viktigaste bidragsgivarna till det palestinska området kommer förhoppningsvis också att spela en viktig roll.

Anf. 14 LARS OHLY (v):

Herr talman! Så här i slutet av interpellationsdebatten är det kanske dumt att föra in ytterligare en dimension, men samtidigt tycker jag, med tanke på hur debatten har förts, att det är viktigt att påpeka att det här inte i första hand handlar om en religiös konflikt.

Anledningen till att jag säger så är att vi vid vår resa träffade företrädare för den kristna minoriteten som mycket tydligt sade att de först och främst är palestinier och att de ser kampen för en palestinsk stat och en palestinsk frihet som överordnat.

Naturligtvis kräver det också, precis som Désirée Pethrus Engström har varit inne på, en respekt för olika minoriteters rättigheter i ett framtida Palestina. Den respekten saknas i stor utsträckning i Israel, men det finns också de på den israeliska sidan som själva mycket tydligt tar avstånd från den typ av fundamentalism som talar om en stat från Medelhavet till Jordanfloden. De tar i stället mycket tydligt ställning för fred och för kompromisser och för att Israel måste avträda olika landområden.

Det som är positivt är naturligtvis Annapolis även om vi inte ska överdriva det. Positivt är också att den folkliga opinionen i Israel och Palestina mycket tydligt är för fred på bägge sidor. Märkligt nog är även USA:s inställning positiv, och jag tror att det hänger ihop med att vi har en president som är väldigt försvagad och som har allt att vinna på att faktiskt åstadkomma någonting under slutet av sin presidentperiod.

Därmed måste pressen sättas på Israel. Det som är negativt är verkligheten på de ockuperade territorierna. Det är bestraffandet av barn, utomrättsliga avrättningar, apartheid, nya bosättningar, isoleringen av Gaza, hatet och våldet.

Jag håller med utrikesministern om att det måste vara någon ordning, och det vore det inte om vi var överens om allt. Men jag tycker i så fall att man ska ersätta den skrivning som finns i handelsavtalet om att detta avtal sluts under förutsättning att Israel respekterar mänskliga rättigheter med följande skrivning: Detta avtal sluts utan att några som helst krav ställs på att Israel ska respektera grundläggande mänskliga rättigheter.

Anf. 15 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Herr talman! Situationen i dag är som vi alla här har beskrivit ohållbar. Det handlar också om två väldigt sårbara parter. Därför är det oerhört viktigt att vi och världssamfundet ställer krav och står fast när ”bråk” sätter i gång mellan parterna. Det är vi i världssamfundet som ska stå fast och säga att nu har vi bara den här vägen framåt och annars kommer vi att reagera på det ena eller det andra sättet.

Det är självklart att detta ska ske med respekt för båda parter behov av säkerhet, rättvisa och framtidshopp. Men om man tittar på hur situationen ser ut i dag är det inte så enkelt. Jag känner lite oro inför det svar

som ministern har gett. Vad kan hända? Ministern säger i en del av svaret: Samtidigt måste vi alla vara medvetna om risken för bakslag.

Det får inte bli bakslag! Det här hotar nu hela regionen. Om vi vill ha fred i regionen måste vi ha en positiv utveckling, och vi måste från världssamfundet ställa kravet att det inte får bli något bakslag. Europa har en stor och viktig uppgift. Där kan ministern vara med och påverka, men jag hoppas, herr talman, att vi via EU och på det sätt som ministern också kan påverka USA, nu verkligen sätter handling bakom de ord som har uttalats och att vi får en region som symboliseras av fred, demokrati och mänskliga rättigheter.

Anf. 16 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Jag tycker att optimismen i den här debatten är intressant och spännande. Men detta får inte bli för enkelt.

Ett avtal kommer att ta tid att förverkliga, säger Carl Bildt. Visst är det så. Men i förhandlingarna kring hur avtalet ska utformas ska muren hanteras. Vägbyggena ska hanteras. Infrastrukturen ska hanteras. Flyktingarna ska hanteras. Jerusalem ska hanteras. Det ena efter det andra ska hanteras. Innan det ens finns något avtal kommer alla de svåra detaljerna upp till ytan. Det är den processen som är så oerhört komplicerad och som gör att man kanske blir begränsat optimistisk. Det finns anledning att inte ta i för hårt nu, för det kan bli en väldig besvikelse.

Men jag stöder att man ska tro på Annapolis och att man ska bejaka processen. Visst är det bra att Syrien och alla arabländer sitter runt bordet.

Men det är också så att löser man inte Palestinafrågan blir det ingen ordning på det andra heller. Det är kärnan, och det har varit kärnan ända sedan 1948. De grundläggande resolutioner som antogs då har inte respekterats fullt ut.

Folkrätten är den svenska traditionen. Det är den vi har jobbat med i alla år. Det har varit grunden för svensk utrikespolitik. Följer man den har man i alla fall ett internationellt rättesnöre att utgå ifrån för att lösa olika konflikter. På gott och ont är detta det enda instrument vi egentligen förfogar över.

Jag är övertygad om att det är den linjen som kommer att gälla för regeringens del, men jag upprepar: Kom ihåg balanspunkten! Det är palestinierna som är underordnade. Det är de som är den svaga parten. De har ingen atombomb, det är andra som har det.

Anf. 17 ANITA BRODÉN (fp):

Herr talman! Vi närmar oss jul, och många tankar går då till Betlehem. Förhoppningsvis ska Betlehem inom en inte alltför avlägsen framtid få uppleva hur pilgrimer och övriga turister återvänder och att också Betlehem, precis som andra orter i Israel och de palestinska områdena, får uppleva hur städerna kan få blomstra igen.

Herr talman! Jag vill avsluta den här debatten med utrikesministerns egna ord: Slutstatusförhandlingarna måste leda till en fred. Det är inte främst en ny fredsprocess vi behöver utan en genuin fred. Sverige och Europeiska unionen står redo att bidra till en allomfattande fred i regionen.

Prot. 2007/08:36
4 december

Svar på
interpellationer

Med de starka orden vill jag tacka utrikesministern för den här debatten, och jag vill samtidigt passa på att skicka med en uppmuntran till utrikesministern i det svåra men ack så viktiga arbetet.

Anf. 18 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Får jag störa bilden igen genom att börja med att hålla med Lars Ohly om att det här inte främst är en religiös konflikt, men det är klart att det finns religiösa dimensioner. Det finns en fundamentalism i de olika religionerna som kan försvåra. Anledningen till att detta är en av de svåraste konflikterna är förmodligen att detta lilla land mellan Medelhavet och Jordanfloden är centrum för tre av världens största religioner med samma ursprung, men det har dessvärre inte hjälpt så mycket i det här sammanhanget.

Uppgiften som ligger framför oss nu är mycket svår. Peter Hultqvist sade att vi kanske inte ska överdriva optimismen. Jag håller med om det. Det här är en känslig balanspunkt, samtidigt vill jag inte överdriva pessimismen. Vi får inte bara sjunka ned och säga att allting är eländigt och svårt, för då tar vi bort kraften i försöken att faktiskt göra någonting.

Jag tror att det finns ett antal faktorer som gör att möjligheterna är något bättre den här gången än vad de har varit tidigare. Jag nämnde det breda internationella engagemanget, inte minst från arabstaterna med det arabiska fredsinitiativet. Det finns en annan inställning i Israel. Man tror inte längre på det sätt som man kanske kunde tro att tiden arbetade för Israel. Man ser förskjutningar i den vidare världen som innebär att man inte kommer att klara detta på samma sätt. Det finns en insikt om att ockupationspolitiken är moraliskt förödande, för det är i grunden ett demokratiskt, humanistiskt och civiliserat samhälle Israel är. Detta skapar nya och lite bättre förutsättningar

Det är med dessa något bättre förutsättningar som vi ska göra allt som vi kan. Bakslaget kan komma, men skulle det komma ska vi i alla fall vara övertygade om att vi har gjort allt vad som stod i vår makt att förhindra. Kommer det ett bakslag efter denna process är det inte så att vi står vid den punkt där vi är i dag. Då är vi i en snabbt nedåtgående spiral med katastrofala konsekvenser för människorna där, palestinier och israeler, och för freden och stabiliteten i området i dess helhet. Vad som på tyska kallas *Zweck-Optimismus* måste därmed vägleda också det politiska arbetet i den här situationen.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2007/08:209 om halvering av nybyggda hyresrätter

Anf. 19 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Ameer Sachet har frågat mig vad jag avser att göra för att hejda den kraftiga minskningen av nybyggda hyresrätter, om jag kommer att göra en konsekvensanalys av hur regeringens bostadspolitik har drabbat hyresgästerna samt om jag kommer att verka för att neutralitet mellan villor och hyresrätter uppnås, och i så fall hur.

Målsättningen för regeringens bostadspolitik är att bostadsmarknadens funktionssätt ska förbättras med långsiktigt stabila villkor för ägande och byggande av bostäder, som ger goda förutsättningar för ett ökat byggande. Hushållens önskemål ska vara styrande för hur bostadsbeståndet utvecklas. Snedvridande produktionssubventioner har därför avvecklats. Denna inriktning förbättrar möjligheterna för bostadsbyggande oavsett upplåtelseform och ägarkategori.

Jag vill poängtera att regeringens bostadspolitiska ambition, att få till stånd en fungerande bostadsmarknad, omfattar samtliga upplåtelseformer. Jag vänder mig därför starkt mot Ameer Sachets beskrivning av hyresgästernas situation. Regeringen bedriver inte en bostadspolitik med syfte att förbättra för äganderätt och bostadsrätt på bekostnad av hyresrätten. Regeringen uppfattar tvärtom hyresrätten som central för en flexibel bostadsmarknad och vill utveckla hyresboendet också i framtiden.

Det påbörjades ett stort antal hyresbostäder i slutet av 2006 för att dessa skulle omfattas av de tidigare produktionsstöden. Detta påverkar även antalet påbörjade bostäder under 2007. Man ska därför inte övertolka statistiken vad gäller nybyggnation under 2007. Jag kan dock konstatera att en viss nedgång i byggande inte är förvånande då en omställning från subventionsproduktion till att bygga för konsumenternas faktiska efterfrågan naturligtvis tar tid. De förändringar som regeringen genomfört kommer att kräva en successiv anpassning av bostadsbyggandet till de nya förutsättningarna.

Svaret på frågan om en ökad nyproduktion av hyresbostäder är alltså långsiktigt stabila regler för dem som vill bygga, äga och förvalta hyresbostäder. På längre sikt gynnas all bostadsproduktion, även hyresbostäder, av att beroendet av statliga bidrag upphör och ersätts med normala marknadsförutsättningar. Det är också viktigt att känna till att sedan valet 2006 har Riksbanken höjt sin viktigaste styrränta, reporäntan, från 2,5 procent till 4 procent. Det är ofrånkomligt att en så viktig variabel som räntan påverkar byggbolagens kalkyler.

Det är viktigt att samtliga upplåtelseformer tillförsäkras goda skattemässiga villkor. Regeringen har sänkt fastighetsskatteuttaget för egna hem, bostadsrätter och hyresrätter, vilket har förbättrat bostädernas skattemässiga situation. Regeringen har i den till riksdagen nyligen överlämnade propositionen om avskaffande av statlig fastighetsskatt föreslagit att den statliga fastighetsskatten för såväl småhus som flerbostadshus avskaffas och ersätts med en kommunal fastighetsavgift från och med 2008.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag än en gång poängtera att regeringens bostadspolitiska ambition, att få till stånd en fungerande bostadsmarknad, omfattar samtliga upplåtelseformer. Regeringen strävar efter en bostadsmarknad med en balans mellan olika boendeformer som skapar möjligheter att välja den boendeform som passar den enskilde bäst.

Anf. 20 AMEER SACHET (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för interpellationssvaret. Jag har skrivit denna interpellation för att man mitt under brinnande högkonjunktur bromsar igångsättandet av nya bostadsbyggnadsprojekt, särskilt hyresrätter.

Byggbranschen lever fortfarande på vad som drogs i gång av den tidigare, socialdemokratiska regeringen. Vi har ännu inte sett den fulla effekten av den borgerliga regeringens bostadspolitik, eller snarare brist på bostadspolitik. Det vi märkt hitintills är dock illa nog.

Under de första nio månaderna i år påbörjades bara 20 800 lägenheter i småhus och flerbostadshus. Det är en minskning med 20 procent – hör och häpna!

De som är födda mellan 1986 och 1995 är fler än en miljon. För att bostadsmarknaden ska kunna ta emot dessa bostadskonsumenter måste byggandet öka.

Herr talman! Mats Odell skriver i sitt svar att en viss nedgång i byggandet har skett och att en omställning från subventionsproduktionen till att bygga för konsumenternas faktiska efterfrågan tar tid. Jag kallar inte detta för svar nog för alla dem som i dag saknar bostad. Det är till storstadsregionerna som de unga dras och dit även många andra flyttar på grund av jobb. Alla behöver bostad. Det är uppenbart att det största behovet är byggandet av billiga hyresrätter. Till detta ska läggas att utförsäljningen av dagens allmännyttiga bostäder betyder att utbudet av hyresrätter minskar ytterligare. Med flera hyreslägenheter som ombildas och med färre som byggs blir det svårare för ungdomar och andra att hitta ett eget boende.

Herr talman! Det behövs uppemot 160 000 bostäder för att möta efterfrågan från unga, 20–27 år, som behöver egen bostad. Fler än tidigare bor i andra och tredje hand, och allt fler tvingas att återvända hem till sina föräldrar.

Det som statsrådet kallar snedvridande subventioner handlar just om att ta fram billiga hyresrätter som folk efterfrågar och som alla har råd att bo i. Subventionerna har lett till att det har byggts många hyresrätter de senaste åren. Min första fråga till statsrådet Odell kvarstår därför: Vad avser statsrådet att göra för att hejda den kraftiga minskningen av nybyggda hyresrätter?

Jag ser hyresrätten som en viktig del för att landet ska utvecklas och för att vi ska ha en bra social bostadspolitik. Vi behöver jämlika spelregler för de olika upplåtelseformerna äganderätt, bostadsrätt, kooperativ hyresrätt samt kommunal och privat hyresrätt.

Nästa år beräknas boendet i hyresrätt bli 20 procent dyrare än i äganderätt. Här handlar det om konkurrensnackdelar med att bygga nya hyresrätter och inte minst genom beskattningen. En del hyresrättsprojekt ändras sannolikt till bostadsrätter.

Även mina frågor två och tre är ännu obesvarade. Kommer statsrådet att göra en konsekvensanalys av hur regeringens bostadspolitik har drabbat hyresgästerna? Kommer statsrådet att verka för att neutralitet mellan villor och hyresrätter uppnås och i så fall hur?

Anf. 21 CARINA HÄGG (s):

Herr talman! Jag vill inleda med att ge en kommentar till bostadsministerns svar.

Jag kan berätta att det kommer att bli hyreshöjningar för de Värnamobor som bor i Finnvedsbostäder, allmännyttan, i de delar som ännu inte har sålts ut. Hyresvärdar och hyresgästföreningar enades om en höjning med 2 procent av hyrorna i den här vändan. Som bostadsministern

pekade på beror det på rëntorna, men rëntorna kan man ju inte frilägga från regeringens politik. Naturligtvis kopplas de ihop med den förda politiken. Men utöver rëntorna kopplar man kostnadsökningen till reformer av fastighetsskatten. Man använder ordet reformer, men jag skulle kanske kalla det för något annat. Var det som bostadspolitiken syftade till att höja hyran för hyresgästerna?

Herr talman! Julen närmar sig, och det är mörkt när vi går hem från jobbet eller ut från den här kammaren. När mörkret kommer infinner sig hos många, framför allt kvinnor, en ständig rädsla för att vistas ute i sitt eget bostadsområde. Det är en rädsla som naturligtvis inskränker framför allt kvinnors möjligheter att röra sig fritt, känna sig trygga och kunna besöka de möten som vi tycker är viktiga i ett demokratiskt samhälle, delta i en fritidsaktivitet eller kanske gå till kvällsjobbet.

Kvinnor tjänar mindre än män. Kvinnor har mindre förmögenhet, alltså mindre tillgång till kapital, och har mindre möjligheter att låna. Det leder till att kvinnor oftare blir hänvisade till lägenheter och boenden i områden där allmännyttan finns representerad men har svårare att köpa sig en lägenhet i ett område där man kanske till det yttre kan känna en större trygghet.

Har regeringen och bostadsministern gjort någon könsanalys av bostadspolitiken? I så fall borde man inte komma till det resultat av de politiska förslag som man har gjort. Det förstärker ju könsorättvisan i bostadsområdena.

Jag ska tala om en tredje grupp, kvinnor som är utsatta för våld i nära relationer. Det handlar inte om en rädsla ute i bostadsområdet utan om den rädsla som finns inne i bostaden, den plats där man ska kunna känna trygghet.

Vi vet genom kvinnojourernas arbete, och vi är många riksdagsledamöter som har varit ute och träffat representanter för kvinnojourer, att det är en stor svårighet att efter ett boende på en kvinnojour komma ut och få ett boende på den öppna marknaden. Man ska hitta någonstans att bo för framtiden där man kan betala hyran och det finns närhet till jobb, och om man har barn ska de kunna trygghet. Det här är väldigt svårt. En del kommuner har samordnare som hjälper till att hitta vägar och ingångar.

Det här är inga kvinnor som är attraktiva på bostadsmarknaden. De kan inte köpa hus i Täby eller Danderyd och har svårt att köpa en bostadsrätt. Ofta har ekonomin gått i kras när livet i övrigt gick i kras, och de är på flykt.

Jag har träffat kvinnor som har drabbats av hedersrelaterat våld. Hyresvärdarna kanske känner en rädsla för att våldet ska komma in i fastigheten, vilket inte är vanligt. Men det finns sådana dimensioner som gör att många drar sig för att låta de här kvinnorna få en bostad. Och det är inte alla kommuner som är särskilt aktiva när det gäller att hjälpa till med försörjningsstöd. Man kan tvingas flytta i snabb takt mellan olika bostäder om man kommer till en kommun för att söka trygghet och inte är känd.

I de här tre delarna vill jag gärna ha svar från bostadsministern.

Anf. 22 CHRISTINE JÖNSSON (m):

Herr talman! Bostadspolitiken är väldigt politiserad i Sverige. Det märker vi inte minst på de interpellationer som har ställts till statsrådet

Odell. Redan i januari 2007 noterades att den första interpellationen kom. Med tanke på s-regeringens ansvar under de senaste åren kan man fundera på rimligheten i att nuvarande regering skulle kunna ha gjort stora förändringar på så kort tid.

Det som har varit fel med bostadsmarknaden är, som också statsrådet är inne på, att den har varit starkt reglerad under de senaste åren. Tar man då bort de regleringar och subventioner som har funnits är det klart att marknaden tar tid på sig att anpassa sig till de regler som har införts och de förändringar som har skett.

Det som har styrts under de senaste åren är subventionerna. Jag kan se i min egen hemstad, där jag har verkat bland annat inom det bostadspolitiska området, att det i princip bara byggts specialbostäder de senaste åren beroende på olika statliga subventioner. Det har naturligtvis orsakat en osäkerhet och ryckighet i byggandet som har fått de konsekvenser som man kan se i dag.

Boverket säger i sin rapport att byggandet av hyresrätter troligen minskar markant under 2008, men samtidigt pekar man på en ökning av andra boendeformer, till exempel bostadsrätter och villor. Man säger också i sin rapport att det är en trolig minskning, man vet inte, för i de flesta kommuner har ett antal bygglov sökts under de senaste månaderna som gör att byggloven överstiger prognoserna.

Ett stort problem i Storstockholm, Storgöteborg och Stormalmö är att få tag i arbetskraft, vilket driver upp kostnaderna och får ett antal projekt att läggas på is. När det gäller stora bostadsprojekt i de större städerna är det detta som man har svarat till exempel när byggindustrin har gått ut och frågat varför inte olika projekt har kommit till stånd.

Jag tror att det är viktigt att bostadsmarknaden får politisk ro. Marknaden måste återupprättas, och det måste bli en stabilitet som gör att man vågar satsa på olika former av projekt.

Avslutningsvis skulle jag vilja gå in lite på det som Carina Hägg var inne på. Hon säger att det blir en A- och en B-marknad på bostadsmarknaden genom att fler utsatta kvinnor får svårt att få bostad när allmännyt看tan försvinner.

Det är tyvärr lite grann där man befinner sig i dag. Min personliga uppfattning om det är att om man har ett allmännyttigt företag i en kommun och inte sköter det på det sätt som man ska göra för att inte få de effekter som Carina Hägg är inne på är man inte en speciellt bra förvaltare. Jag tror att det är viktigt att säga att har man ett bostadsbolag ska man också se till att förädla och förbättra området. Jag hör till dem som bor hos ett allmännyttigt företag, och också i ett miljonprogramsområde, där man har satsat väldigt mycket på upprustning, förändring, förädling. Det är något som jag tycker att man ska fortsätta att göra så länge man är ägare av ett allmännyttigt företag. Och det gäller inte bara kommunerna utan naturligtvis också dem som har privata hyresrätter.

Anf. 23 LENNART PETTERSSON (c):

Herr talman! Det finns några exempel i svaret från statsrådet på sådant som kan påverka hyreskostnad och produktionskostnad. Jag skulle vilja fylla på angående detta med anledningen till att det har varit en viss nedgång under den tid då vi har varit i majoritet.

Produktionskostnaderna har ökat markant de senaste åren. Jag kan inte se någon koppling till regeringsskiftet när det gäller produktionskostnadsökningen. Vi har också en mycket högre standard när vi bygger i dag än vi har haft historiskt. Vi jobbar med kakel och klinker i badrum. Vi jobbar med äkta trä i köksinredningar. Vi jobbar med riktig parkett i umgäengesrummen. Hur mycket påverkar detta kostnaderna? Sedan har vi byggfelen. Det är ju uträknat att mellan 15 procent och 30 procent av byggkostnaderna beror på byggfel. Detta påverkar mycket mer än borttagandet av bostadsstöd. Vem ansvarar för att byggfelen kommer att gå ned? De drabbar ju var och en av oss som bostadskonsumenter.

Hur ser konkurrenssituationen ut på byggmarknaden? Vi kan väl konstatera att den kunde vara mycket bättre. Hur ser arbetskraftstillgången ut? Vi konstaterar att det finns en arbetskraftsbrist i dag som är helt enorm. Det gäller om jag vill ha tag i en hantverkare på hemmaplan, och det gäller om man vill ha en större bostadsproduktion. Det går inte att få tag på arbetskraft. Hur ser det ut på utbildningssidan? Vi kan konstatera att på 5 000 utbildningsplatser fanns det 8 000 sökande. Vi ger dem inte möjligheten att komma in. Ändå vet vi att det inom några år kommer ett jättestort generationsskifte. Varför har det inte skett förändringar under den tid som Socialdemokraterna har suttit i regeringen?

Jag vet att när jag satt i Byggprogramrådet i slutet av 90-talet fanns det inget intresse från facket att öka antalet utbildningsplatser – men inte heller från byggmästarna, det ska erkännas. Det fanns inget intresse i branschen att se till att fler kommer in, vilket skulle göra att vi skulle kunna hålla tillbaka produktionskostnaderna.

Sedan skulle jag vilja fråga hur statsrådet ser på möjligheten att påverka priset. Jag skulle vidare vilja fråga om interpellanten är beredd att hålla med om att det jag har räknat upp också påverkar prisbilden i högsta grad – ännu mer än vad räntesubventioner och annat gör.

Det var också en fråga om neutralitet mellan boendeformer. Jag tror inte att det finns några som helst delade meningar om detta. Precis som statsrådet framför i svaret finns det inget syfte att försämrå för hyresrätten i förhållande till andra boendeformer. Vi är överens om, uppfattar jag det som, att det ska vara neutralt mellan de olika boendeformerna. Visar det sig att det inte är det förutsätter jag att vi är beredda att titta på det här över tiden. Det är många olika faktorer som spelar in. Det kan vara fastighetsavgifterna eller de nuvarande skatterna. Det kan också vara momsen. Det kan vara reavinsten. Det kan vara vad som ska ingå i det som får räknas bort när man får sin reavinst. Det kan vara uppräkningsstal. Det kan vara energistöd till olika boendeformer och så vidare.

Det är ett helhetsgrepp som jag tror att vi behöver ta framöver, men vi är inte i den fasen just nu. Jag tycker att det är viktigt att vi kan enas om att neutralitet är nödvändigt för boendet.

Anf. 24 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Det är intressant med bostadsdebatter, inte minst med mina socialdemokratiska vänner, som har haft ansvaret för det här området i tolv år. Tittar vi på hur det har utvecklats då kan vi säga att under de tolv åren har det blivit ökad bostadsbrist. Från att ha varit bostadsbrist i 60 kommuner var det, när ni lämnade makten, bostadsbrist i över 120 kommuner där över 60 procent av svenska folket bor. Här i Stockholms-

regionen ökade bostadskön med över 100 000 bara på ett par år. Så vi ska ändå ha lite proportioner. Det här är inte lätt, och det finns inga snabba genvägar för att lösa de här sakerna. Det gäller att man gör rätt och att man har rätt inriktning på det man gör.

Nu frågar Ameer Sachet vad jag tänker göra för att öka bostadsbyggandet. Låt mig då konstatera att vi har ett väldigt högt bostadsbyggande. Jag kan citera ur ett pressmeddelande från Sveriges Byggindustrier:

- ”Den senaste tidens utveckling tyder på att bostadsbyggandet står sig bra trots avskaffandet av de statliga stöden. Det stämmer bra med vår bild av en stark underliggande efterfrågan på bostadsmarknaden, säger Fredrik Isaksson, prognoschef på Sveriges Byggindustrier (BI). Till följd av ökad produktion och dämpad produktivitetstillväxt har antalet sysselsatta i byggindustrin fortsatt att öka. Enligt SCB:s arbetskraftsundersökning (AKU) har sysselsättningen ökat med 6 procent de senaste 12 månaderna trots att det alltså är svårt för företagen att rekrytera arbetskraft med önskad kompetens.
- Det är en fortsatt bred uppgång för byggandet och vi räknar med att det nästa år behövs 25 000 fler sysselsatta i byggföretagen än förra året. Byggindustrin bidrar till den positiva utvecklingen på svensk arbetsmarknad, fortsätter Fredrik Isaksson.”

Det är ju så att vi har en resursbrist i produktionsledet. Över 70 procent av företagen får inte tag på arbetskraft. Jag pekar på att Riksbanken har höjt sin styrränta med 2 ½ procent sedan valdagen. Vi har också en allmän osäkerhet på de finansiella marknaderna på grund av den oro som finns runt om i världen på bostadskreditmarknaderna.

Det här har, herr talman, inget att göra med avskaffandet av de subventioner som tidigare kännetecknade svensk bostadspolitik. Det är en mycket stark underliggande situation för bostadsbyggande. Jag är helt överens med er interpellanter om att vi ska slå vakt om hyresboendet som en oerhört viktig del av svensk bostadspolitik – och svensk jobbpolitik. Det är ju inte så att det ofta finns gott om bostäder där jobben finns. Ofta är det tvärtom så att där jobben finns är det brist på bostäder. Därför är det väldigt viktigt att vi ser till att utveckla hyresrätten i rätt riktning.

Carina Hägg ställde frågor om könsanalys av bostadspolitiken. Nej, det finns mig veterligt ingen könsanalys av bostadspolitiken, men jag vill ändå säga att utan att ha gjort en sådan analys tror jag att de åtgärder som vi har satt in, och som jag vet att ni socialdemokrater också var för före valet, nämligen hyresgarantier för personer som själva kanske inte helt kvalificerar sig för ett förstahandskontrakt, kommer att hjälpa också de grupper som Carina Hägg tar upp i sin fråga.

Anf. 25 AMEER SACHET (s):

Herr talman! Jag tänkte börja med att säga till statsrådet när det gäller arbetskraftsbrist att den borgerliga regeringen gjorde på det sättet när den tillträdde förra året att den halverade arbetsmarknadsutbildningen. Jag hoppas verkligen att statsrådet Mats Odell kan ta kontakt med arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin och på något sätt försöka höja antalet arbetsmarknadsutbildningar nu. Det behövs överallt, inte minst inom byggbranschen.

Trots statsrådets alla försäkringar och påståenden är jag fortfarande djupt bekymrad över regeringens bostadspolitik, som resulterat i ett minskat bostadsbyggande. Tillåt mig läsa lite grann från Boverkets indikatorer från i september 2007: Enligt Boverket minskar troligen byggandet av hyresrätter markant 2008 till följd av de borttagna stöden. Boverket anger också att nybyggnationen av flerbostadshus under första halvåret 2007 har halverats i jämförelse med samma period 2006. Under det första halvåret 2007 påbörjades 60 procent färre bostäder med hyresrätt än under första halvåret 2006. I fråga om bostadsrätter var det 40 procent färre.

Boverket skriver också tydligt att borttagandet av bostadsfinansieringen kommer att leda till att det på många håll kan bli kärt att bygga hyresrätter. Bristen på hyresrätter framför allt i storstadsregioner leder till att människor tvingas in på en andrahandsmarknad med oskäligen hyror och otryggt boende.

Vid bostadsbrist blir omflyttningen också mindre. De som har hyreskontrakt hyr hellre ut i andra hand än riskerar att bli av med bostaden.

Herr talman! Det är uppenbart att statsrådet har bundit sig för att marknaden ska lösa bostadsbyggandet i landet. Den borgerliga regeringens mål reducerar bostadspolitiken till att bli en fråga om det finns köpare och säljare på marknaden och inte en fråga om att faktiskt se till att även de med lägst inkomster har möjlighet till ett bra boende. Bostadspolitiken som en del av välfärden och själva idén om en social bostadspolitik är borta nu.

Statsrådet och den borgerliga regeringen talar varmt om ungdomarna. Men hur ser deras verklighet ut, Mats Odell, och vad gör ni? Det är oacceptabelt att många ungdomar i dag hänvisas till boende i andra och tredje hand.

En ny rapport från Statistiska centralbyrån visar att tre av tio högskolestudenter upplever att bostadssituationen påverkar studenterna negativt. Det är framför allt de som hyr lägenhet i andra hand som mår dåligt.

Herr talman! Det behövs en mer offensiv politik med tydliga bostadspolitiska ambitioner. Vi socialdemokrater föreslår en satsning på bostadsbyggande, fler studentlägenheter, en översyn av andrahandsmarknaden, en nationell bostadsinformationsportal, bostadsförmedlingar med tydliga och icke-diskriminerande villkor och en översyn av ungas möjligheter att bospara.

Regeringen har systematiskt gynnat dem som bor i rika villaområden samtidigt som den helt har bortsett från de stora renoveringsbehov som finns i många flerbostadshus. Vi socialdemokrater vill göra en stor satsning på att skapa attraktiva förortsboendemiljöer med förbättrad service. Därför vill vi tillsammans med näringslivet och kommunerna satsa 15 miljarder kronor 2010–2016 på att rusta upp miljonprogramsområdena.

Se till att det byggs, Odell! Sluta kriga mot hyresrätten, och respektera att alla upplåtelseformer utgör ett eget hem för dem som bor där!

Anf. 26 CARINA HÄGG (s):

Herr talman! Det är intressant att följa denna viktiga debatt. Jag är också glad att jag fick svaret, även om det var negativt, att det inte finns någon könsanalys. Det är väl något för oss alla i denna debatt att ta med

oss härifrån och fundera på hur man ska kunna göra detta kanske på många olika sätt och få med sig många olika delar.

Jag har för s-kvinnor i Jönköpings län till exempel kämpat för att få reda på hur många hemlösa kvinnor det finns. Vi ser både i Småland och i hela riket att antalet ökar. Men det som är svårare att få fatt i är en siffra på hur många barn som faktiskt vräks. Vi ser i statistiken hur många barn som nås av besked från kronofogden. Men vi vet inte hur många vräkningar som faktiskt sker. Men det kanske är något som vi kan hjälpas åt med att få fram så småningom. Bostadsministern har direkta möjligheter att påverka den politiken.

När det gäller att titta på könsanalys, kvinnors trygghet och kvinnor som utsätts för våld, hot och övergrepp har regeringen nyligen kommit med en handlingsplan mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld med mera. Jag välkomnar att vi har fått den handlingsplanen. Kamraren kommer snart att kasta sig över den och skriva motioner och behandla den. Det kommer alltså mer på detta område.

Men det finns också en del som berör bostadsbyggandet. Man kommer också att lämna ett uppdrag till Boverket att titta på detta och hur man ska kunna använda också den fysiska miljön för att skapa en större trygghet och hantera dessa frågor om mäns våld mot kvinnor. Där tycker jag att det vore jättespännande att bjuda in byggbranschen, Boverket, forskare, samhällsplanerare, hyresgästföreningar, allmännyttan och så vidare för att fokusera på hur man kan använda byggande, boende och stadsplanering för att öka kvinnors trygghet. Eftersom jag vet att detta redan har kommit och finns med i handlingsplanen skulle jag också gärna vilja veta hur bostadsministern har tänkt. Vad är bostadsministerns vision att man ska använda denna del i regeringens handlingsplan till för att öka kvinnors trygghet?

Anf. 27 CHRISTINE JÖNSSON (m):

Herr talman! Jag skulle vilja komma tillbaka till Boverkets prognos. Boverket konstaterar att det för det första är en prognos och för det andra att det är osedvanligt svårt att göra bedömningar under detta år beroende på många saker, bland annat beroende på det som vi har varit inne på, alltså överhettning i vissa regioner, arbetsmarknadstillgång med mera. Det gör också att man kanske ska se detta i ett lite mer långsiktigt perspektiv. Man kan inte se det kvartalsvis, man kan inte heller se det årsvis, utan man måste se det under längre perioder. Det är lite grann det som min kritik har gällt i fråga om socialdemokratin och Socialdemokraternas sätt att argumentera när det gäller bostadsfrågorna.

Jag vet själv efter ett antal år i en kommunal byggnadsnämnd att det som man beslutade om i slutet av 80-talet är det som byggs i dag. Det viktigaste instrumentet för byggnation ligger inte på riksdag och regering utan på att kommuner och regioner verkligen har planer och en strategi för hur de vill att deras städer och regioner ska växa. Då gäller det att också ha planer som gör att man kan bygga när det är högkonjunktur och har möjlighet att göra det.

Jag vill också kortfattat säga att det är viktigt att man ser till att byggandet fortsätter oavsett om det är fråga om villor och bostadsrätter. Genom att man bygger villor och bostadsrätter får man nämligen en

flyttkedja som är positiv. Detta möjliggör att hyreslägenheter i slutändan blir lediga. Jag tror att det också är viktigt.

Prot. 2007/08:36
4 december

Anf. 28 LENNART PETTERSSON (c):

Herr talman! Ameer Sachet citerade ur Boverkets indikatorer på s. 1. Men det är 19 sidor till. Jag vet inte om han inte har orkat läsa vidare. Men jag vill citera från s. 3:

”Men branschen plågas av växtvärk. Det är brist på arbetskraft, på byggmaterial och på andra resurser. Det kan leda till att byggstarter förskjuts. Det har även förekommit många uppgifter om kraftigt ökade byggpriser under den senaste tiden.

I augusti angav två av tre byggföretag i konjunkturbarometern att bristen på arbetskraft är främsta hindret för verksamheten.”

På s. 5 i Boverkets prognoser för bostadsbyggande i flerbostadshus ser man att det är fråga om 22 800 år 2006, 22 000 år 2007 och 22 000 år 2008. Det är alltså i princip oförändrat.

På s. 16 kan vi när det gäller antalet påbörjade bostäder konstatera en ökning totalt sett med 26 procent från den 1 juli 2006 till den 1 juli 2007. För flerbostadshus är det 35 procent, och för småhus är det 11 procent.

På något sätt måste man balansera informationen och kritiken. Enligt Konjunkturinstitutets augustimätning tror dessutom 99 procent av byggföretagen att det blir oförändrat eller bättre.

Produktion av småhus och bostadsrätter bör rimligtvis också frigöra hyresrätter när människor flyttar till nybyggda bostäder.

Anf. 29 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Man kan fortsätta denna diskussion om vad som egentligen styr bostadsbyggandet. Man kan exempelvis gå till en departementsskrivelse som en arbetsgrupp inom det då s-styrda Regeringskansliet upprättade om att bostadspolitikens utgiftsnivå har mycket ringa betydelse för bostadskonsumtionens omfattning, alltså att det som vi lägger i budgeten för bostadspolitiken betyder väldigt lite för hur mycket som byggs.

I denna skrift står följande: En entydig slutsats av det redovisade materialet är att bostadspriser och bostadsbyggande i de nordiska länderna styrs av likartade makroekonomiska förhållanden och i stort sett är opåverkade av strukturella olikheter och olikheter i sektorpolitik. Tillväxt, disponibla inkomster, inflation och räntor är alltså avgörande för utvecklingen inom bostadssektorn. Nyproduktion av bostäder är i alla de nordiska länderna direkt relaterade till prisutvecklingen i bostadsbestånden.

På ett annat ställe skriver man att man finner att tidigare och nuvarande omfattning på de offentliga utgifterna i bostadspolitiken inte heller tycks ha någon stor betydelse för bostadskonsumtionens omfattning. Sverige har i huvudsak en bostadskonsumtion som är bestämd av dess välståndsnivå snarare än av bostadspolitiska stödssystem.

Ameer Sachet säger här att det framöver kommer att bli 20 procent dyrare att bo i hyresrätter. Jag vet inte varifrån han har fått den siffran. Swedbanks institut för privatekonomi har gjort en jämförelse och tittat på hur det här kommer att se ut framöver. De har tittat på alla faktorer som rör ekonomin för boende.

Svar på
interpellationer

De har gjort en jämförelse mellan januari 2008, alltså om ungefär en månad, och januari 2007, för ungefär ett år sedan. Enligt den jämförelsen får barnfamiljen som i januari 2008 bor i en hyreslägenhet 730 kronor mer kvar i plånboken jämfört med hur det såg ut i januari 2007. Däremot kan den familj som i januari 2008 köper ett radhus få uppemot 500 kronor mindre över jämfört med hur det såg ut för den som ett år tidigare hade ett nyinköpt radhus.

Det här förklaras bland annat av höjda löner, sänkt inkomstskatt och måttliga hyreshöjningar – detta samtidigt som räntan höjts från 2,5 procent till 4 procent. De hyreshöjningar som skett har ju varit i en helt annan klass, så jag tror att det är viktigt att studera helheten i den ekonomiska utvecklingen för hyresgästerna.

Ameer Sachet efterlyser också storsatsningar på området. Ja, vi kan väl titta i den socialdemokratiska budgetmotionen för att se vad som finns där. Vi fasade ut räntebidrag, investeringsstöd och investeringsstimulanser. Det har ni ganska kraftigt kritiserat. Men i er motion ser man att den återställare som ni nu bygger ert resonemang på inskränker sig till 250 miljoner kronor i ett väldigt kraftigt begränsat investeringsstöd och en mjukare avtrappning av räntebidragen – 100 miljoner kronor. Detta ställs mot de 3 miljarder som har försvunnit.

Det skulle vara intressant att höra enligt vilka principer som Ameer Sachet och övriga tror att de 250 miljoner kronorna ska kunna ersätta de 3 miljarder som fasats ut och hur pass effektivt det är att i en tid med en sådan resursbrist som vi för närvarande upplever lägga in stora statliga subventioner i en redan överhettad byggsektor.

Anf. 30 AMEER SACHET (s):

Herr talman! Det går inte att bara säga att man är positiv till bostadsproduktion och till hyresrätter utan att föra en sådan politik att det verkligen byggs och blir fler hyresrätter. Den borgerliga regeringen för inte en sådan politik i dag. Ni bara pratar alltmedan nyproduktionen långsamt sjunker och inga nya hyresrättsprojekt dras i gång.

Jag vill återigen klargöra vad vi socialdemokrater vill.

Vi vill införa ett nytt investeringsstöd som stimulerar byggandet av billiga och miljövänliga hyresbostäder samt stimulera produktionen av mindre lägenheter till låga hyror. Vi vill också komplettera vårt tidigare investeringsstöd med krav på att produktionen och driften av nya fastigheter ska vara miljövänliga och resurshushållande.

Vidare anser vi att ett nytt bostadsfinansieringssystem måste till. Därför föreslår vi att riksdagen anvisar – det här står i vår motion – 250 miljoner kronor år 2008, 600 miljoner kronor år 2009 och ytterligare 700 miljoner kronor år 2010. Med detta vill vi få en god balans mellan olika upplåtelseformer, stimulera byggandet av hyresrätter – som år 2010 lär ha blivit en bristvara i landet – och främja byggandet av fler studentlägenheter med låga hyror.

Vi vill också uppmuntra till ett nytänkande kring upplåtelseformer och till ett miljötänkande.

Mot denna politik står statsrådet Odell med en ovilja beträffande statliga engagemang för att få till stånd fler bostäder. Bostadspolitiken är för statsrådet inte en del av välfärden utan en privat fråga som var och en

själv får sköta. Det är en omodern och ensidig satsning på bara ägande i boendet.

Den borgerliga regeringen i Sverige faller alltmer isär nu, även på bostadspolitikens område.

Prot. 2007/08:36
4 december

*Svar på
interpellationer*

Anf. 31 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Ja, det är alldeles rätt att Socialdemokraterna vill satsa först 250 miljoner och sedan 600 miljoner och därefter 700 miljoner kronor på *byggföretagen* som ju går på högvarv och som gör miljardvinster.

Vår politik går i stället ut på att satsa på de hushåll som ska bo i husen. Vi tror att det är en viktigare och mer träffsäker användning av skattemedel än att i en överhettad byggsektor skjuta in några hundra miljoner kronor i tron att detta förändrar bostadsköerna, att det förändrar saker för de människor som står i de bostadsköer som Socialdemokraterna lämnade efter sig.

Herr talman! Ameer Sachet säger att det här är en privat fråga för oss, men så är det inte. Vi tror inte att vi, för att kunna lyfta bostadsbyggandet i Sverige till den nivå som finns i våra grannländer, kan fortsätta med en politik som lett till att det i Sverige har byggts ungefär hälften så mycket per invånare som det har byggts i Danmark, Norge och Finland. Därför måste vi hitta vägar så att människors efterfrågan på bostäder också kan kanaliseras till ett ökat byggande. Då har subventionspolitiken inte varit någon väg till framgång.

Det vi nu ser är en avmattning – ja. Den beror på, som vi har sagt, höjda räntor och på en osäkerhet kring förhållandena på bostadsfinansieringsmarknaden. Det går inte att lösa med ökade subventioner, utan det handlar om långsiktigt stabila villkor. Där hoppas vi på att, gärna tillsammans med Socialdemokraterna, kunna hitta vägar framåt till en social bostadspolitik som gör att också de som har små resurser kan hitta en bra bostad att bo i.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2007/08:216 om de bostadspolitiska målen

Anf. 32 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Eva Sonidsson har frågat mig om dels hur rätten till bostad tryggas, dels varför målsättningen att skapa förutsättningar för alla att leva i goda bostäder till rimliga priser tas bort samt när målen om långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader har uppnåtts.

Regeringen tar regeringsformen på yttersta allvar. Att vi på något sätt skulle undandra oss ansvaret för att trygga rätten till bostad är ett grundlöst påstående. Tvärtom är det nu som förutsättningar skapas för att bryta den negativa utveckling som varit under det långvariga socialdemokratiska regeringsinnehavet. Marknaden, som Eva Sonidsson verkar misstro så, är i själva verket central för bostadsproduktionen, och det är statens uppgift att skapa goda långsiktiga marknadsvillkor så att bostadsbygget därmed kan baseras på konsumenternas efterfrågan. Vi har infört, och

vi avser att införa, flera åtgärder för att stärka konsumenterna. Samtidigt ansvarar kommunerna för att skapa förutsättningar för alla kommuninvånare att leva i goda bostäder.

Interpellanten undrar vidare varför regeringen föreslår att målsättningen att skapa förutsättningar för alla att leva i goda bostäder till rimliga kostnader tas bort. Här vill jag passa på att säga att Eva Sonidssons påstående, att regeringens förslag till nytt mål skulle inskränka sig till väl fungerande bostadsmarknader, inte riktigt stämmer. Regeringens förslag enligt budgetpropositionen för 2008 är ”långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven”. I motsats till den tidigare regeringen utgår alltså regeringen i sin politik från den enskilda människans behov och efterfrågan och från individernas fria vilja och val. Jag kan tillägga att Sveriges Byggindustrier anser att regeringens förslag om ett nytt bostadspolitiskt mål är en ”tydlig och glädjande markering med ett mål för bostadsfrågor där konsumenternas efterfrågan sätts i centrum”.

Eva Sonidsson har även frågat när regeringens föreslagna mål om väl fungerande bostadsmarknader har uppnåtts. Att ett år efter regeringsskiftet tro sig snabbt kunna komma till rätta med alla de missförhållanden som skapats på bostadsmarknaden under långvarigt socialdemokratiskt styre vore väl optimistiskt. Den förra regeringen lämnade efter sig en bostadsmarknad som kännetecknades av utanförskap, handel med svartkontrakt, lågt bostadsbyggande och bostadsbrist. Under perioden 2002–2006 ökade exempelvis bostadskön i Stockholm med 100 000 personer. Under samma period ökade antalet kommuner med bostadsbrist från 61 kommuner till inte mindre än 122 kommuner enligt Boverket. I dessa kommuner bor inte mindre än ungefär 60 procent av Sveriges befolkning. I Sverige byggs det ungefär tre bostäder varje år per tusen invånare medan det i länder som Norge och Finland byggs ungefär sex bostäder per tusen invånare. Bostadsbyggandet i Sverige har, trots den tidigare regeringens subventioner, legat på låga nivåer internationellt sett. Regeringen har nu påbörjat arbetet med att bringa reda i den situation som den förra regeringens havererade bostadspolitik skapade.

Anf. 33 EVA SONIDSSON (s):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för svaret. Det känns tryggt att veta att regeringen tar regeringsformen på yttersta allvar.

Jag undrar varför regeringen med Mats Odell i spetsen inte bjöd in oss från oppositionen för att försöka få en politisk enighet om de bostadspolitiska målen. Det gjorde vi i den tidigare regeringen. Riksdagens beslut om det bostadspolitiska målet 2002 antogs i bred politisk enighet. Trots att det ännu vid denna tidpunkt rådde oenighet om vilka bostadspolitiska medel som borde användas för att uppnå målet kunde alla partier enas om vilka frågor som var viktiga att beakta i det politiska arbetet på området.

När riksdagen år 2005 genom ett beslut skulle bekräfta det bostadspolitiska målet valde två partier, Moderata samlingspartiet och Folkpartiet, att frångå den gemensamma linjen. Det kan konstateras att samtliga allianspartier nu tycks ha frånträtt sina tidigare ställningstaganden när regeringen föreslår att det då gällande målet ska upphävas och ersättas med två nya mål, som läggs fram utan att de har föregåtts av någon som helst

diskussion med oss i oppositionen eller med övriga intresseorganisationer. Av svaret att döma har man i alla fall lyssnat på synpunkter från Sveriges Bygginstrumenter. Varför väljer man att dela upp målet i två delar?

Enligt regeringens nya inriktning för målet för bostadsfrågor ska grunden för bostadspolitiken inte längre vara att sträva efter att skapa förutsättningar för att alla ska leva i goda bostäder till rimliga kostnader och inte heller att boende och bebyggelsemiljö ska bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden. Det nya målet handlar i stället om att skapa fungerande bostadsmarknader. Det är helt att bortse från bostadspolitikens sociala dimensioner.

Marknaden kan inte på egen hand ta ansvar för alla de krav som dagens samhälle ställer på bostadspolitiska insatser. Det kan gälla krav som följer av befolkningsförändringar, av stora invandrar- och flyktinggrupper, en ökande andel äldre samt stora ungdomsgrupper eller förändringar på arbetsmarknaden. Det kan också gälla de särskilda problem som finns på lokala överhettade bostadsmarknader med kraftigt stigande bostadspriser, eller i de delar av landet där jag bor där många bostäder står tomma och där efterfrågan helt saknas.

Insatser krävs också för de ekonomiskt svaga grupper som inte har möjlighet att hävda sig på bostadsmarknaden, där andelen hyresrätter – hyresbostäder – kraftigt minskar och nyproduktionen inriktas på dem som kan betala mest. För att dessa frågor ska ägnas politisk uppmärksamhet är det nödvändigt att i det bostadspolitiska målet framhålla att alla ska omfattas av samhällets insatser och att politiken ska grundas på ett socialt ansvarstagande.

Jag blev så sent som i dag uppringd av en samhällsmedborgare som var mycket orolig över var studerande, förtidspensionärer och arbetssökande ska bo i framtiden. Enligt Sabo finns det i dag ett bostadsöverskott bara i Norrlands inland. Ska de grupperna bosätta sig där i framtiden? Är det det som är tanken? Samtidigt följer de grupperna inte heller med i löneutvecklingen i samma utsträckning som de som har arbete, och de klarar därför inte av de hyreshöjningar som blir följderna av er politik.

Varför, Mats Odell, tar regeringen bort målet om att skapa förutsättningar för alla att leva i goda bostäder till rimliga priser?

Anf. 34 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Eva Sonidsson frågar mig varför vi tar bort målet att alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader. Jag ska läsa upp de mål vi har. De är delade i två eftersom det rör två departement. Det ena är mitt område som gäller bostadsfrågor och det andra är samhällsbyggande, det vill säga hos Andreas Carlgren på Miljödepartementet.

Målet för bostadsfrågor är långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven. Målet för samhällsbyggande är en ändamålsenlig samhällsplanering och ett hållbart samhällsbyggande som ger alla människor en från social synpunkt god livsmiljö, där en långsiktigt god samhällsplanering med mark, vatten, naturresurser och energi samt ekonomisk tillväxt och utveckling främjas.

Herr talman! Jag tror att om människor skulle få bostäder utifrån hur målen formuleras – mer eller mindre poetiskt – vore saken enkel. Nu är

Prot. 2007/08:36
4 december

Svar på
interpellationer

det inte så att målen har lett till att alla människor har fått förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader. Jag nämnde i min inledning att under den period som målet har gällt har bostadsbristen spridit sig från 61 till 122 kommuner. Hur kommer det sig, Eva Sonidsson, trots att ni har haft så goda målsättningar, att bostadskön i Stockholm har ökat med 100 000 personer sedan 2002? Sanningen är naturligtvis att vi kan vara eniga om målen, men det är betydligt större bekymmer att hitta vägar till att nå målen.

Ni har i tolv år prövat era mål och era vägar. Det har lett till de resultat som jag just har nämnt här. Vid en jämförelse med våra nära grannar i Norden har det byggts hälften så mycket i Sverige. Jag undrar om Eva Sonidsson verkligen tycker att det är en metod som vi ska återgå till om vi ska försöka få en kraftig ökning av bostadsbyggandet.

Man kan naturligtvis alltid fråga sig – vi har haft den debatten nyligen – om det som ni erbjuder i er motion, 250 miljoner kronor, är en ny subvention till de byggföretag som gör miljardvinster och som inte får tag på arbetskraft, är rätt metod. Jag lyssnar gärna på Eva Sonidssons utlåtande om det.

Anf. 35 EVA SONIDSSON (s):

Herr talman! En bra bostad är en social rättighet för var och en i vårt avlånga land. Landet ser olika ut. Hur det ser ut i Stockholm är inte likadant som i mina hemtrakter. För många, men tyvärr inte alla, är det en självklarhet att man ska ha ett bra boende. Den borgerliga regeringen, med Mats Odell i spetsen, för en politik med krav på marknadshyror, utförsäljning av hyresrätter och nedskärningar i samhällets stöd till byggande. Det leder till ökade klyftor.

Vi kan aldrig acceptera en kraftigt segregerad bostadsmarknad. Alla har rätt att bo bra. Den borgerliga regeringen vill avskaffa målet att ge alla förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader. Vi anser att dagens hyreshöjningar och ombildningar från hyresrätter till bostadsrätter inte gör det möjligt för alla att köpa en egen bostad.

Mats Odell sade i sitt svar att regeringens politik utgår från den enskilda människans behov och efterfrågan samt individernas fria vilja och val. Vad finns det för val när borgerliga kommuner ombildar och gör alla bostäder till bostadsrätter och helt förintar hyresrätterna? Vart ska ungdomarna ta vägen, de som inte kan eller vill köpa en egen bostad? Den borgerliga regeringen kräver att arbetslösa ska flytta från den plats där deras barn har rotat sig och där familjen har skaffat sig en social trygghet i det svenska samhället. Då måste också den borgerliga regeringen se till att alla har ett tryggt boende. En bostadspolitik där alla ska äga sitt eget boende är inte flexibel på marknaden och tillåter att människor flyttar runt i landet eller kanske till och med tvingas att söka jobb utomlands. Bostadspolitiken måste vara trygg och tillgänglig för alla. Det är den inte med regeringens politik, eftersom den ökar klyftorna i samhället.

Anf. 36 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag tror att Eva Sonidsson skulle behöva se sig om lite grann. Låt oss ta exemplet Åtvidabergs kommun. Där har den socialdemokratiska kommunledningen fattat alla nödvändiga beslut för att sälja hela det allmännyttiga bostadsbeståndet till långsiktiga privata fastighets-

förvaltare för att därmed få loss pengar till andra angelägna investeringar för välfärdsutvecklingen i Åtvidaberg.

Det skulle vara intressant att höra vad Eva Sonidsson säger om det. Vi står här lite grann med facit i hand. I tolv års tid har Eva Sonidssons partis recept för bostadspolitik prövats. Det är vad som har lett fram till den situation som vi har i dag.

Nu har vi slagit in på en ny väg. Låt oss när det har gått lite längre tid diskutera vad som har varit det bästa för att utveckla bostadsmarknaden och se till att fler människor får möjlighet att hitta en bostad.

Jag vill gärna säga att jag tror att det som Eva Sonidsson här ser som negativt i de flesta kommuner, oavsett om de är styrda av alliansmajoriteter eller av socialdemokratiskt dominerade majoriteter, uppfattas som positivt, nämligen borttagandet av stopplagen.

Det vi har gjort är att vi flyttat beslutsmakten från Stockholm till den kommun där Eva Sonidsson bor. Jag vet inte var det är någonstans. Vi låter dem som era medborgare har valt till sina lokala politiker tillsammans med lokala hyresgäster bestämma över det. Det kallar vi för att slå vakt om det kommunala självstyret.

Jag kan inte förstå att det skulle vara en fördel för någon att det ska styras av centralpolitiker från Stockholm utom för just de politikerna.

Anf. 37 EVA SONIDSSON (s):

Herr talman! Jag bor i Kramfors kommun. Där har vi under ett antal år tyvärr varit tvungna att riva ett antal bostäder för att vi inte haft tillräckligt med människor som bor kvar i våra kommuner med en ökad arbetslöshet, en ökad utflyttning och till följd av det en ökad rivning.

Härnösand är en av de kommuner som är borgerliga i vårt län. De säljer också ut sina bostäder hela vägen. Det ser lite olika ut beroende på vilka krav man har från det politiska styret.

Jag vill återgå till frågan om de ekonomiskt svaga grupperna. Den man som ringde upp mig på förmiddagen var väldigt orolig över vad de ska ta vägen. Det gäller förtidspensionärerna som inte följer med i löneutvecklingen i framtiden, de studerande och de som är arbetssökande. Var i landet ska de bo? De känner inte att det finns en marknad för dem att bo i storstäderna där hyrorna är väldigt höga.

Enligt Sabos beräkningar är det bara i Norrlands inland och kanske delar av övriga Sveriges inland som man har ett bostadsöverskott i dag. Är det dit de grupperna ska behöva flytta, eller ska de också kunna bo i storstäderna till rimliga hyror och med rimliga kostnader i framtiden?

Anf. 38 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag vet inte vad Eva Sonidsson har för uppfattningar om fungerande marknader. Vi kan ta marknaden för livsmedel, marknaden för bilar eller någonting annat.

En ganska vanlig uppfattning är att om det råder brist på någonting går priserna upp. Om det finns god tillgång håller det nere priserna. Vi har under de senaste dagarna sett diskussioner om livsmedelspriserna. Vi har flera som efterfrågar produkter som det tidigare har varit överskott på, och då stiger mjölk- och ostpriserna också i Sverige.

Den här mekanismen gäller också på bostadsmarknaden. Problemet för Eva Sonidsson är att hon representerar ett parti som har fört en politik

Prot. 2007/08:36
4 december

Svar på
interpellationer

som har lett till att det har byggts hälften så mycket i Sverige som i Danmark, Finland och Norge.

Om vi nu värnar om svaga grupper måste vi se till att vi inte har en bostadsbrist generellt sett i Sverige utan att det finns en god tillgång på bostäder. Det gör att priserna också generellt sett hålls nere med omsättning i bostadsbeståndet. Alla människor ska kunna få trygga och bra bostäder att leva sina liv i. Det tror jag att Eva Sonidsson och jag är helt överens om.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2007/08:227 om Ulrica Schenströms avgångsvederlag

Anf. 39 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Peter Hultqvist har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att dels förtydliga motiven bakom att bevilja Schenström avgångsvederlag, dels förklara hur beslutet i formell mening stämmer överens med gällande regelverk.

Bakgrunden till Ulrica Schenströms avgång var att statsministern inte längre hade förtroende för henne som sin statssekreterare. Statsministern redovisade i samband med statsministerns frågestund torsdagen den 2 november 2007 sina bevekelsegrunder för detta här i riksdagens kammar.

Av den så kallade statssekreteraröverenskommelsen framgår att statssekreterare som utan samband med regeringsskiftet entledigas utan att de själva begärt det är berättigade till förmåner enligt överenskommelsen. För statssekreterare som avgår på egen begäran, utan att statsrådet avgår, tillämpas däremot inte överenskommelsen.

Statssekreterare som lämnar sin anställning begär regelmässigt skriftligt att bli entledigade. Detta är en formsak och har i sig ingen betydelse i frågan om personen därmed har rätt till avgångsvederlag eller ej. Det som avgör huruvida ett avgångsvederlag ska beviljas eller ej är motivet till varför personen slutar.

Ulrica Schenström lämnade in sin begäran om entledigande efter det att statsministern för henne klargjort att han inte längre hade förtroende för hennes förmåga att verka som hans statssekreterare. Initiativet till hennes entledigande har därmed inte tagits av henne själv. Därför har regeringen genom tillämpning av den så kallade statssekreteraröverenskommelsen fattat beslut om att hon är berättigad till avgångsvederlaget.

Anf. 40 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Ulrica Schenström var en oerhört central person i högeralliansregeringens arbete. Hon var statsministerns närmaste medarbetare och tjänsteman. Att vara statssekreterare i Statsrådsberedningen ställer särskilda krav på gott omdöme och handlingsförmåga.

När statssekreterare har kris- och jourberedskap kräver det möjlighet att kunna fatta snabba beslut, att vara anträffbar omedelbart men också att i alla lägen ha ett omdöme att tänka.

Tidningen Amelia som kom ut alldeles efter att Ulrica Schenström hade avgått hade en artikel. Där står det: Hon är alltid i tjänst dygnet runt, året om. Det gäller utom när jag sover, men även då måste jag vara beredd, säger hon. Bilden som ges är en bild av ansvar, engagemang och hårda krav.

När krogbilden publicerades i Aftonbladet blev bilden snabbt en annan. Snart kom fokuseringen på om hon var i krisberedskapsjour eller inte. Svaret kom inte omedelbart. Det dröjde. Statsministern försökte vifta bort det hela, och han tog det inte på allvar.

Till sist hann verkligheten i kapp honom, hela regeringen och Ulrica Schenström. Hon hade jour och hade försatt sig i en situation som inte var förenlig med åtagandet och ansvaret. En hårt trängd statsminister var tvungen att erkänna detta.

Ulrica Schenström lämnade in en begäran om entledigande. Hon avgick av egen kraft. Enligt reglerna motiverar det inte till avgångsvederlag. Men regeringen har fattat ett beslut om att ge henne detta. Det ger henne ungefär 2 miljoner kronor.

Nu förvarar sig Odell med att ett brev om ett entledigande i lägen som dessa är en formsak. Det som avgör huruvida ett avgångsvederlag ska beviljas eller inte är motivet till varför personen slutar.

Han säger att initiativet till hennes avgång inte var hennes eget utan statsministerns. Det i sin tur ger enligt Odell regeringen rätt att besluta om avgångsvederlaget.

Normalt sett i arbetslivet är en skriftlig uppsägning eller ett dokument där man avgår från en befattning eller säger upp sig viktig i formell mening. Det brukar vara mycket strikt kring att det faktiskt är personen själv som tagit detta steg.

Arbetsgivare brukar inte gå ut och säga: Han eller hon fick sparken men skrev ett papper för formens skull. Men det är vad Odell gör just nu. Det är också det som gör att man anar ugglor i mossen.

Är detta den sanna och korrekta versionen, Odell? Är det verkligen så att hon inte själv insåg det omöjliga och själv tog det steget? Regeringen fattade därefter beslutet att ge en avhållen medarbetare 2 miljoner kronor i avgångsvederlag.

Jag säger inte att man har gjort ett formellt fel. Men frågan är om vi inte har att göra med en efterhandskonstruktion. Hur är det, Odell, med handen på hjärtat?

Nästa fundering är varför det i regelverket finns en strikt skillnad mellan den som blir uppsagd och den som säger upp sig själv. Med Odells tolkning ska i princip alla statssekreterare som slutar ha avgångsvederlag bara de begär ett skriftligt entledigande. Är detta rimligt och rättssäkert? Eller är det statssekreterarens relation till regeringen som gör att man får ett avgångsvederlag?

Anf. 41 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Bakgrunden till Ulrica Schenströms avgång var, som jag sade i mitt svar, att statsministern inte längre hade förtroende för henne som sin statssekreterare.

Jag rekommenderar Peter Hultqvist att läsa riksdagens protokoll från kammaren den 2 november, då statsministern redovisade sina bevekelsegrunder för detta.

Anf. 42 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Jag var närvarande i kammaren den dagen, Odell. Jag ställde till och med frågor om just det här spörsmålet.

Låt oss fortsätta lite grann med att rekapitulera historien i ärendet. Det kan faktiskt vara rätt så intressant med anledning av att Odell lite enkelt försöker vifta bort frågan.

På kvällen den 31 oktober meddelar Statsrådsberedningen att Ulrica Schenström har begärt det som kallas för timeout i sammanhanget. Sedan förklarar statsministerns pressekreterare Edvard Unsgaard bakgrunden till detta så här: Hon har arbetat mycket hårt under en längre tid och har tagit det här mycket hårt. Detta är den första punkten i sammanhanget.

Nästa punkt i sammanhanget händer på natten den 1 november. Då skickar Ulrica Schenström själv ut ett pressmeddelande som hon dessutom skriver i jag-form. Där står det så här:

Jag begär härmed entledigande från min tjänst som statssekreterare i Stadsrådsberedningen. De senaste dagarna har varit svåra och pressande och följer på flera år av mycket hårt arbete. Redan de bilder som publicerats och det faktum att jag genomfört samtal med en journalist och i det sammanhanget druckit vin är beklagansvärt. Jag har agerat olämpligt, och det gör att jag inte anser mig kunna fungera med fullt förtroende i mitt uppdrag. Jag beklagar också att jag inte inledningsvis har förmått att klarlägga det som har förevarit till statsministern och allmänheten. Detta är misstag som jag djupt beklagar och ångrar.

Det är tydligt att det är Ulrica Schenström som håller i pennan och att det är hon som här begär entledigande och avgår.

Detta fortsätter vid tolvtiden den 1 november. Då börjar journalister-na intressera sig och ställa frågor till sakkunnig personal inom Rege-ringskansliet om avgångsvederlaget.

Till en reporter på Dina Pengar som heter Viktoria Leigard svarar Göran Rodin, departementsråd på Finansdepartementet, så här på frågan om avgångsvederlag: Det finns inget avtal om avgångsvederlag till stats-sekreterare när de begär entledigande.

Dagen därpå, förmodligen under förmiddagen, fattar regeringen be-slut om avgångsvederlag för Ulrica Schenström på ca 2 miljoner kronor.

Jag tycker faktiskt att Odell har lite att förklara här. Göran Rodin ar-betar med arbetsgivarpolitik på Odells eget departement. Han säger: Det finns inga avtal om avgångsvederlag för statssekreterare när de begär entlediganden. Odell menar att det är en formsak. Han menar att motivet avgör. Ulrica Schenström motiverar avgången med detta: Jag har agerat olämpligt och det gör att jag inte anser mig kunna fullgöra mina uppgif-ter och ha fullt förtroende.

Nog är det så att regeringen valde att ge henne ett avgångsvederlag trots att det är som Göran Rodin säger. Ni vågar inte stå fullt ut för beslu-tet att ge Ulrica Schenström 2 miljoner, utan ni försöker ge en bild av att regelverket är solklart. Är det inte så det ligger till i praktiken?

Anf. 43 BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Det framgår alldeles tydligt av Mats Odells svar att han har uppfattningen att alla statssekreterare ska ha avgångsvederlag. Det måste i så fall definitivt vara en ny tolkning som Mats Odell gör.

Mats Odell är en person, och tillhör ett parti, som ofta brukar ställa stora etiska och moraliska krav på politiken. Mats Odell tillhör en borgerlig regering som säger att det är viktigt att svenska folket arbetar. Vad tror Mats Odell att det sänder för signaler till svenska folket att en statssekreterare arbetar i ett år och får lön för tre år? Det är säkert någonting som många svenskar skulle drömma om att få göra. Det är ju den konsekvens som Mats Odell och regeringen nu försvarar; man kan jobba i ett år och få tre års lön därför att regeringen nu gör ett försöka att omdefiniera de bestämmelser som partierna förut har kommit överens om för avgångsvederlag och avgångsersättning.

Det är naturligtvis rimligt med någon form av anpassning till nya förutsättningar när man lämnar ett uppdrag. Men frågan är: Under vilka villkor? Om partierna hade kommit överens om att det i alla situationer ska utgå avgångsvederlag – även när vederbörande själv har tagit initiativet – hade den diskussion vi för nu inte behövts. Men det är inte den situationen vi befinner oss i.

Därför har Mats Odell en hel del att förklara inte bara när det gäller de frågor som Peter Hultqvist har ställt här. Där är det uppenbart att statsrådet inte har ett ordentligt svar. Det gäller framför allt den moraliska, etiska frågan. Vad är det för signal som den borgerliga regeringen sänder när man låter en av sina statssekreterare jobba i ett år och få tre års lön? Är det detta som ska vara den gängse modellen på arbetsmarknaden i fortsättningen? Då kommer nog det här landet att se lite annorlunda ut efter fyra år.

Anf. 44 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Man borde inte häpna. Men när man ser Bosse Ringholm kliva in i salen och komma med sådana fullständiga grodor som dessa gör jag faktiskt det.

Bosse Ringholm och Peter Hultqvist utgår alltså ifrån att Ulrica Schenström fortfarande hade statsministerns förtroende att vara kvar som statssekreterare. Jag kan inte tolka det på annat sätt. Läs protokollet från denna kammare den 2 november!

Ni väljer att göra en tolkning av ett avtal som ert parti har tagit initiativ till, där vi bröt en gammal socialdemokratisk tradition av att statssekreterare oberoende av hur de hade skött sig skulle vara livstidsförsörjda som myndighetschefer. Nu har vi inrättat en situation där den som frivilligt avgår inte har något avgångsvederlag annat än det som motsvarar den tid man har arbetat. Om det däremot är så att man inte längre har sitt statsråds förtroende gäller det avtal som Socialdemokraterna och alliansen har ingått.

Prot. 2007/08:36

4 december

Svar på

interpellationer

Om Bosse Ringholm och Peter Hultqvist har synpunkter på det avtalet föreslår jag att ni kontaktar er partiledare Mona Sahlin och begär att det omförhandlas. Ingen från er partiledning har på något sätt reagerat mot den tolkning av avtalet som regeringen har gjort.

Anf. 45 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Det spelar inte så stor roll om Mats Odell blir arg och upprörd i sammanhanget. Det gör det hela ännu märkligare.

Vad jag har redogjort för är händelseförloppet. Ulrica Schenström skriver att hon vill begära entledigande. Innan dess var Edvard Unsgaard ute och förklarade någonting om en timeout. Den ena händelsen följer på den andra, och till slut kommer en förklaring i kammaren om att statsministern saknar förtroende för Ulrica Schenström.

Dramat kanske skulle ha inletts med att statsministern saknar förtroende för henne. Men det var någon sorts slutpunkt i dramat. Det var Ulrica Schenström själv som gick ut och begärde entledigande. Innan dess var det fråga om timeout. Det är det här som gör att man funderar på om det egentligen inte är fråga om en efterhandskonstruktion i sammanhanget.

Jag skulle vilja läsa upp en annan sak. Det är en artikel i tidningen Aftonbladet. Det står så här:

Hösten 1994 skrev samtliga dåvarande partiledare under en överenskommelse om reglerade förmåner som statssekreterarna får. Enligt dokumentet har den som får sparken en rad förmåner. Men den som säger upp sig själv har inte rätt till en krona. Det finns dock ett kryphål. Regeringen kan strunta i överenskommelsen och i princip göra som man vill. Och det har man gjort. Det ger Ulrica Schenström 24 extra månadslöner. Det har aldrig hänt tidigare – inte vad jag kan komma ihåg i alla fall. Det säger Ingrid Carlberg, ämnesråd på enheten för statlig arbetsgivarpolitik.

Är det inte lika bra att erkänna att ni gör som ni vill, Odell? Men stå då för det och försök inte ge en bild av att detta är förankrat i regelverket! Regeringen har gjort en egen bedömning. Man har sagt att hon ska ha dessa 2 miljoner kronor av något skäl. Så är det. Stå för det och gör det inte till något annat än vad är!

Anf. 46 BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Det ska bli intressant att höra om Mats Odell tar möjligheten att komma ur den knepiga situation som Mats Odell har hamnat i genom att göra som Peter Hultqvist rekommenderar och säga att regeringen gör som regeringen vill oavsett regelverket. Det är ett sjyst sätt att ta sig ur diskussionen. Sedan får var och en bedöma konsekvensen av det.

Mats Odell undvek att svara på min fråga som handlade om etik och moral. Det får man väl tolka så att Mats Odell har ett minst sagt sjukt samvete på den punkten också. Jag tror att svenska folket knappast tolkar begreppet etik och moral så att det faktum att man har haft ett uppdrag, ett arbete, som man har misskött under ett år berättigar till tre årslöner. Man får betalt för tre år när man har jobbat ett år. Jag tror att det är få i Sverige, i alla fall utanför regeringskretsen och Mats Odells kristdemo-kra-ter, som tycker att det är så hög nivå på den etiken och moralen att man kan acceptera en sådan ordning.

Min fråga var, Mats Odell: Vad sänder det för signaler ut till svenska folket när den borgerliga regeringen å ena sidan säger till folk att de ska arbeta – ni vill att så många människor som möjligt kommer i arbete – och å andra sidan uppenbarligen bryter mot regelverket så fort ni får tillfälle och gynnar en av era egna genom att se till att ett års arbete ger, lite häpnadsväckande, tre årslöner? Regelverket är ju ett annat. Det är en fråga om moral och etik, Mats Odell. Det kan kanske vara värt att försöka svara på frågan även om det kan bli ett lika undflyende svar på min fråga som på den fråga som Peter Hultqvist har ställt hela tiden.

Anf. 47 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag konstaterar att Peter Hultqvist och Bosse Ringholm fortsätter att utgå ifrån att statsministern hade förtroende för sin statssekreterare. Var och en som var i denna kammare och som läste protokollet kan inte sväva i tvivelsmål om att statsministern inte har, och inte hade, förtroende för sin statssekreterare. Därför var hon tvingad att sluta.

Statssekreteraren själv begärde att få ta en timeout. Det accepterades inte av statsministern. Han förklarade att han inte hade förtroende för henne, och hon fick därmed avsluta sin anställning.

En socialdemokratisk regering har ingått ett avtal med oss övriga partier om hur man ska hantera detta. Vi har gått ifrån en socialdemokratisk modell med livstids försörjning för den som hade blivit statssekreterare någon gång i sin ungdom. Under Bosse Ringholms tid som aktiv i politik hade han eller hon kunnat räkna med att sluta med pension som myndighetschef. Det har vi avslutat. Vi har infört ett kort avgångsvederlag motsvarande det som gäller för resten av statsförvaltningen och stora delar av näringslivet.

Jag konstaterar att den här frågan har tolkats av Regeringskansliet. Den har inte mötts av några invändningar från det socialdemokratiska partiet. Jag ser två ledamöter av Sveriges riksdag. Jag ber er: Ta kontakt med er partiledare om ni har synpunkter på detta avtal! Vi anser att vi har följt avtalet. Det har varit fullt i enlighet med den moral och etik som gäller på arbetsmarknaden. Man kastar inte ut medarbetare om man har ett avtal som handlar om trygghet, försörjning och en ordnad avveckling av anställningen.

Herr talman! Om statssekreteraren får en annan inkomst regleras den mot det här avgångsvederlaget.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.54 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

Anf. 48 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Leif Jakobsson har frågat mig dels om jag insett konsekvenserna av det stopp för hyresrätter som regeringens politik medför, dels också vilka statliga insatser som jag planerar för att Malmö stad ska kunna möta den orimliga situation som uppstår.

Inledningsvis håller jag inte med om den bedömning som Leif Jakobsson gör när han beskriver det som sker som en "orimlig situation" eller att detta skulle bero på regeringens politik. Det är inte orimligt att bostadsbyggandet ska ske på marknadens villkor, på så sätt att det är de boendes – konsumenternas – värderingar, preferenser och betalningsvilja som ska vara styrande för produktionen, inte politiska beslut och krångliga administrativa regelverk.

Att en omställning från att bygga med stöd av bidrag och subventioner till att bygga för kunderna innebär en ny situation för byggindustrin är naturligt men inte desto mindre nödvändigt. Om situationen är orimlig – om den nu ska beskrivas så – är det på grund av alla åren med en politik som har gjort att vi har byggföretag som har anpassat sig till att behöva bidrag för att bygga hyresbostäder.

Jag vill också tillägga att förändringen inte är fullt så stor som Leif Jakobsson vill beskriva den. En inte obetydlig del av den statistiska minskningen förklaras av att många projekt tidigare lades för att kunna få del av de stöd som avvecklats efter årsskiftet. Det betyder dock inte att dessa projekt inte blir av, bara att de redovisas som påbörjade under sista kvartalet 2006 i stället för under första kvartalet 2007. Detta är i sig ett illustrativt exempel på hur förekomsten av bidrag styr företagen.

Det är också viktigt att känna till att sedan valet 2006 har Riksbanken höjt sin viktigaste styrränta, reporäntan, från 2,5 procent till 4 procent. Det är ofrånkomligt att en så viktig variabel som räntan påverkar byggbolagens kalkyler.

Jag vill också framhålla det jag sade i debatten den 19 januari i år, att det finns många goda exempel på att det går att bygga billiga och långsiktigt bra hyresbostäder. Det är något byggbranschen har att ta till sig som en del i omställningen. Men i den förra debatten hänvisade jag också till en enkät som hade ställts till byggherrar i Skåne, och önskemål om statliga stöd fanns inte med bland de fem viktigaste hindren för byggandet av nya bostäder. Jag tror inte att byggherrarnas prioriteringar har förändrats nämnvärt sedan dess. För övrigt kan man konstatera att MKB, det kommunala bostadsföretaget i Malmö, fortsätter med sin ambition att långsiktigt tillföra marknaden 300–500 bostäder om året, och då är det bostäder som passar många och med rimliga hyror.

Men om man vill söka förklaringar till bristande utbud av bostäder, inte minst hyresbostäder, kan vi se på det låga bostadsbyggandet under 1990-talet och en bit in på detta decennium. Faktum är att bostadsbyggande under lång tid har varit lågt, både historiskt och i jämförelse med våra nordiska grannar, men även med andra länder. Felet har legat i en bostadsmarknad som i många stycken har varit överreglerad och där man genom olika former av ofta tillfälliga stöd försökt stimulera fram visst

byggande i stället för att se till att även denna sektor får arbeta på så normala och långsiktigt stabila villkor som möjligt.

I grund och botten är långsiktigt stabila makrovillkor, stabila och tydliga spelregler för byggsektorn och sist men inte minst ökad sysselsättning och skapandet av framtidsoptimism hos hushållen viktigare drivkrafter för byggandet än subventioner.

Avslutningsvis vill jag också bara säga att regeringens politik, med inriktning att få fler i arbete, även kommer att medföra en ökad och mer hållbar efterfrågan på bostäder och därmed också ett ökat utbud – även av hyresrätter. Detta gäller inte minst i en sådan region som Malmö. En omställning av bostadsbyggandet tar dock tid. Att ens antyda att nya stöd skulle kunna bli aktuella är i sig kontraproduktivt och kan bara förlänga branschens omställning. Slutsatsen är att det alltså inte blir några särskilda stöd för byggande i Malmöregionen. Däremot kommer jag att fortsätta noga följa hur tillgången på hyresrätter i Malmö kommer att utvecklas.

Anf. 49 LEIF JAKOBSSON (s):

Fru talman! Jag får tacka för svaret. Jag har i min interpellation hänvisat till den tidigare debatt statsrådet Odell och jag hade här i kammaren i januari, då jag framförde min oro för att bostadsbyggandet och framför allt byggandet av hyresrätter kraftigt skulle minska till följd av den budget som den borgerliga majoriteten trumfade igenom här för ganska exakt ett år sedan. Mats Odell svarade mig att jag kunde vara lugn och att marknaden skulle fixa detta.

Nu har vi ett första facit. Bostadsbyggandet under första halvåret har i stort sett halverats i landet, och i Skåne har det minskat med 85 procent. Det sker när det egentligen borde öka, för kurvan har sedan flera år tillbaka varit uppåtgående. År efter år har fler och fler hyresrätter byggts. Men nu blir det ett abrupt avbrott.

Orsaken är naturligtvis att den här regeringen har gjort hyresrätten till det absolut mest missgynnade, och därmed dyraste, bostadsalternativet. Det är orättvist, och det är omodernt. Det kanske är ideologisk nit som driver ministern. Det är finare att äga. Men alla som är något så när insatta vet att hyresrätter behövs i alla olika prisklasser om arbetsmarknaden ska ha den flexibilitet som hög tillväxt kräver.

Jag tror också att anledningen till den extra dramatiska minskningen i Skåne är att väldigt många, både kommunala och privata, fastighetsföretag just i Skåne låg i framkant när det gällde att bygga prisvärda hyresrätter i samarbete med Byggekostnadsforum. Kommunerna ställde kreativt upp för att minska kostnaderna, och företagen gjorde likadant för att de skulle få del av investeringsstödet.

Det investeringsstödet, ministern, fungerade som smörjmedel och katalysator för processen att bygga smartare. Det var så effektivt att den genomsnittliga hyresnivån i nybyggda hyreslägenheter sjönk två år i rad. Det hade aldrig hänt innan vi började mäta detta. Vi lär säkert mötas i nya debatter. Då ska jag sticka ut huvudet, och jag tror att jag kommer att kunna säga att Mats Odells bostadspolitik i stället har höjt hyrorna i nyproducerade hyreslägenheter med 300 kronor kvadratmetern, det vill säga kanske 2 000 kronor i månaden för en trerummare.

Prot. 2007/08:36
4 december

*Svar på
interpellationer*

Nu har regeringen prövat sin politik. Resultatet är minus 85 procent, det vill säga nästan tvärstopp för nya hyresrätter. Det går inte att förklara bort med statistiska finter. Var man än är i landet och pratar med bostadsföretag säger de samma sak. Det går inte att bygga hyresrätter till rimliga kostnader efter de beslut som riksdagsmajoriteten tog för ett år sedan. Och de hyresrätter som trots allt kommer till kommer att vara i en helt annan prisklass än de som byggdes tidigare med det statliga investeringsstödet. Den lilla rännil som byggs kommer alltså att vara producerad för en helt annan inkomstgrupp.

Jag ber ministern att titta på den tidning jag har i handen, Stockholm City. Det är förstasidan från den 22 november i år. Stockholmshets vd säger om nya hyresrätter: Vi bygger för de rika. Det är resultatet av er politik. Vi bygger för de rika.

Det är möjligt, ja, troligt att regeringens motiv för att dra undan mattan för bostadsbyggandet var ideologisk nit. Staten ska enligt er inte ta ansvar för boendet. Ni tycks tro att marknaden ska ordna det här. Men nu när ni ser att det inte fungerar enligt era nyliberala läroböcker, är inte ungdomars rätt att flytta hemifrån viktigare än den ideologiska niten? Är inte förutsättningarna för en högre tillväxt och en flexiblere arbetsmarknad viktigare än era pamfletter? Är inte människors krav på sunda bostäder till rimliga kostnader viktigare än att ni ger tiotusentals kronor i skattelättnader till ägare av lyxvillor på landets gräddhyllor?

I detta anförande instämde Nikos Papadopoulos och Siw Wittgren-Ahl (båda s).

Anf. 50 CHRISTINE JÖNSSON (m):

Fru talman! Jag fortsätter debatten från i eftermiddags. Då diskuterade vi samma fråga men kanske mer ur ett helhetsperspektiv. Nu är vi nere i Öresundsregionen, vilket i och för sig är trevligt eftersom jag, precis som Leif Jakobsson, kommer från den delen av landet, från Malmös grannstad Lund.

Öresundsregionen är på något sätt typisk för det som vi pratade om i eftermiddags. Det är en region som är het eller nästintill överhet. Priserna på byggandet har stigit oerhört, och bristen på arbetskraft är stor. Tittar man på de projekt som funnits ser man att det i dag är svårt att få arbetskraft till annat än de riktigt stora projekten. Det är ett av de stora bekymren för mig som gammal kommunalpolitiker i Lund, och det är säkert likadant för kommunalpolitikerna i Malmö.

Man måste också lite grann titta på den analys som gjorts av Boverket. I sin rapport konstaterar de att det byggs färre hyreslägenheter och fler villor och bostadsrätter. Stormalmö omfattar inte bara Malmö stad. Det omfattar även kommuner som Burlöv, Eslöv, Höör, Kävlinge, Lomma, Lund, Skurup, Staffanstorps, Svedala, Trelleborg och Vellinge, alltså i stor utsträckning grannkommuner till Malmö. Folk väljer att bosätta sig i de kommunerna just för att där finns bostadsrätter och villor. Därför är den statistik som Leif hänvisar till inte helt korrekt.

Jag vill också kommentera den tidigare regeringens och Socialdemokraternas politik. Jag tycker nämligen att man ska titta på bostadsmarknaden i Malmö som sedan införandet av den allmänna rösträtten, med undantag av vissa perioder, i princip styrts enbart av Socialdemokraterna.

Vad är det för bostadspolitik man tryckt fram i Malmö? Ja, inte det flexibla, varierande byggandet som Leif pratar om och som alltså skulle fungera. Nej, det är fråga om gigantiska miljonprojektområden med ökande problem i ett Malmö skapat av en socialdemokratisk politik under årtionden.

Tittar vi på bostadsmarknaden i Malmö kan vi konstatera att folk på 1980- och 1990-talen inte precis stod i kö för att få lägenhet i Malmö. Det var snarare så att Malmös kommunalpolitiker åkte land och rike runt och försökte värva folk till de tomma lägenheterna i Holma, Lindängen och Rosengård. Jag tycker nog att man måste ha lite perspektiv på vem det är som skapat bostadsmarknaden och hur den skapats.

Sedan säger Leif Jakobsson att det är fel att bygga för de rika. Det som Ilmar Reepalu och andra socialdemokratiska kommunalpolitiker gjort i Malmö under de senaste åren är just att bygga för de rika. Man har byggt i hamnen och på andra attraktiva ställen för att vrida den spiral som man anser Malmö vara på väg in i. Leif Jakobsson ska kanske granska Malmös socialdemokratiska styre och sin egen regerings tidigare misstag innan han börjar kritisera den nuvarande regeringen för den bostadspolitik som skapat Malmös problem.

Anf. 51 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag blir glad av att lyssna på Leif Jakobsson, min gode vän. Det är en stolt person. Han har en bostadspolitik som den nuvarande regeringen tydligen borde ta fasta på.

Hur är det egentligen, Leif Jakobsson, med byggandet för de rika i Malmö hamn? Vi har varit där och sett Turning Torso och annat, men det kan vi lämna därhän. Jag tänker kanske mer i kvantitativa termer. Leif Jakobsson och hans parti hade ansvaret för bostadspolitiken i tolv år. Det resulterade i att de lämnade efter sig ett byggande som var 50 procent lägre än i Danmark på andra sidan Öresundsbron, 50 procent lägre än i Finland på andra sidan Bottenviken och 50 procent lägre än i Norge på andra sidan Kölen.

Tycker Leif Jakobsson att det är en politik värd att satsa på? Det innebär nämligen att de kommuner som hade en uttalad bostadsbrist ökade från ca 60 kommuner i början av den perioden till 122 kommuner när ni lämnade regeringsmakten. Jag tycker kanske inte att Leif Jakobsson är den ideala konsulten att komma till den nya regeringen och tala om hur den ska åstadkomma detta. Icke desto mindre är det en intressant diskussion, och jag diskuterar gärna bostadspolitik med Leif Jakobsson.

Frågan är varför byggandet bromsats så kraftigt som det gjort i Malmöregionen? Det beror på några olika saker. En orsak är naturligtvis den överhettning som generellt råder inom bygg- och anläggningsbranschen i den regionen och därmed bristen på arbetskraft. Då hjälper det inte, Leif Jakobsson, att man har en mängd statliga miljarder att hålla på byggföretagen. De ca 3 miljarder som tidigare fanns i budgeten kallar Leif Jakobsson för smörjmedel och katalysator. Då ska man komma ihåg, fru talman, att dessa går till byggföretag som redan har miljardvinster. Vi tror inte på den typen av generella subventioner. Vi tror mer på att hjälpa och stödja de hushåll som kan behöva stöd för att kunna bo i dessa bostäder.

Prot. 2007/08:36
4 december

Svar på
interpellationer

Leif Jakobsson har lite otur, fru talman. Han hänvisar nämligen till tredje kvartalet. Jag tog fram Statistiska centralbyråns statistik över Stormalmö och igångsättandet av nybyggda hus i regionen. Om vi tittar på flerbostadshus visar det sig att 541 lägenheter började byggas tredje kvartalet 2007. Det är den högsta siffran för ett tredje kvartal sedan tredje kvartalet 1990; då igångsattes byggandet av 665 lägenheter.

Det tredje kvartalet kan få illustrera att det är lite vanskligt att efter ett knappt år göra någon sorts bokslut över en bostadspolitik när det skett stora omställningar, när vi har en överhettning på byggmarknaden, när vi har en räntehöjning där reporäntan gått från 2 ½ till 4 procent. Enbart den faktorn innebär en höjning av finansieringskostnaderna, lånekostnaderna, med någonstans mellan 30 och 40 procent. Syftet med Riksbankens höjning av reporäntan har just varit att kyla ned fastighetsmarknaden.

Jag tror därför att Leif Jakobsson och jag får återkomma till denna fråga. Vi brukar ju träffas ungefär en gång om året. Vi kan väl stämma av framöver och se hur det hela utvecklas. Det är dock svårt att se att de 250 miljoner som Leif Jakobsson satsat till smörjmedel och katalysator i budgeten för nästa år, i skuggbudgeten, skulle kunna förändra särskilt mycket av bostadsmarknaden i Malmö.

Anf. 52 LEIF JAKOBSSON (s):

Fru talman! Detta är ganska fascinerande. Det här är andra gången jag frågar Mats Odell – jag gjorde det även i januari – vilka insatser regeringen tänker göra. Mats Odell använder hela sin talartid till att tala om vad den socialdemokratiska regeringen gjorde och att bostadsbyggandet, som han uppfattar det, får för lite medelstilldelning i den socialdemokratiska alternativbudgeten. Det hade kanske varit intressant att i stället komma med några tankar om vad ministern tänker göra.

Jag förstår att jag inte var påtänkt som konsult. Ministern har väl inte haft så goda erfarenheter av konsulter på olika områden, men på det här området tror jag faktiskt att jag skulle kunna hjälpa till en hel del.

Jag oroar mig för statistikdribblandet, för det handlar om människor som väntar på bostad och blir drabbade av att byggandet gått ned. Jag talade inte om tredje kvartalet. Jag talade om de två första kvartalen. I Stormalmö påbörjades byggandet av 2 088 lägenheter 2006 och av 183 lägenheter första halvåret 2007, det vill säga knappt 5 procent. Var och en förstår väl vad det leder till.

Visst, vi kan tala om hur Malmö ser ut. Ni är mycket välkomna dit så ska ni få se en mängd progressiva byggnationer som skett i Malmö, som kunnat ske till sådana hyresnivåer att en sjuksköterska eller bilmekaniker har råd att hyra en ny modern lägenhet. Ni är välkomna till exempelvis Annestad. Ni är välkomna till Kapellmästaren på Lindeborg i Malmö. Detta gjordes tillsammans med Byggekostnadsforum, och det statliga investeringsbidraget gick inte till byggherrarna eftersom det var villkorat så att man skulle hålla en hyresnivå på 1 000–1 100 kronor. Det tvingade byggherrarna att vara effektiva och kommunerna att sänka sina kostnader. Det innebar i slutändan att den nyinflyttade hyresgästen fick en mycket billigare hyra än han annars skulle ha fått – om bostäderna över huvud taget hade byggts.

Ministern pratar om generella subventioner utan krav. Läs regelverket och läs regelverket för det investeringsstöd som ni avskaffade så ska ni få

se att det var väldigt genomtänkt. Prata med branschen ska ni få höra vad som hänt, inte minst i Skåne och inte minst i borgerligt styrda kommuner under förra perioden i samarbete med privata fastighetsägare. Jag pratar inte om kommunala bolag i första hand.

När det gäller MKB skulle jag vara glad om ministerns besked var riktigt, men MKB har tydligt meddelat att det inte längre går att bygga den typ av hyresrätter som människor med vanliga inkomster kan efterfråga. Man kommer att upprätthålla enbart byggnation av dyrare hyresrätter i avvaktan på att det kommer till en statlig bostadspolitik som gör det möjligt för andra.

Det är på gränsen till kamikazeargumentation när statsrådet Odell skyller på räntehöjningarna som orsak till att bostadsbyggandet går ned. Det är just den regering som Mats Odell sitter i som drev igenom en oansvarig ekonomisk politik som ofrånkomligen skulle ge högre räntor. Till och med regeringen själv sade det. Man gick till Riksbanken och sade: Nu lägger vi fram en så expansiv budget med ofinansierade skattesänkningar att det kommer att innebära räntehöjningar. Ja, så blev det. Det slår naturligtvis igenom i högre räntor och boendekostnader, helt riktigt. För dem som ingen bostad har är priset för den här politiken att ingenting byggs. Prata om cynisk klasspolitik!

Anf. 53 CHRISTINE JÖNSSON (m):

Fru talman! Jag vill än en gång peka på regionens, inte bara Öresundsregionens utan också Mälardalenregionens, Göteborgsregionens och flera andra regioners, överhettning, som har bidragit till de stigande priserna och till att man i dag inte får den arbetskraft som gör de olika projekten möjliga. Det är det viktigaste.

Sedan kan man alltid hålla på att slåss om siffror i Boverkets rapporter. Samtidigt vet alla som har hållit på med det under ett antal år att det är långsiktigheten som ger utslag och visar på om man bygger eller inte. Under de senaste åren har de största byggnationerna varit specialbostäder i form av äldreboende och andra boenden. Det byggde mycket på den subventionering som då riktades till det.

Jag har gjort en egen undersökning, väldigt ovetenskaplig, där jag har tittat i ett antal kommuner runt Malmö på vilka projekt som fått bygglov. Precis som det står i Boverkets rapport är det fler bygglov man har lämnat än vad det är projekt som har påbörjats. På något sätt blir det en fördröjning innan man kan göra det slutliga bokslutet där den byggnation som har kommit i gång under året är med.

En annan sak som också påpekas i Boverkets rapport, och som jag tror är väldigt viktig, är den inflyttning och det behov av lägenheter som har kommit på grund av att många danskar har valt att bosätta sig där. Det håller på att mattas av nu på grund av att bostadspriserna har börjat sjunka i Storköpenhamn. Det är också en del av Malmös problematik, som jag tycker att man ska ta med i den här debatten.

Anf. 54 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Varför har regeringen en bostadsminister när regeringen inte har någon bostadspolitik? Mats Odell är i den situationen att han företräder en regering som har satt i system att inte ha någon bostadspolitik, utan det ska den fria marknaden sköta.

Prot. 2007/08:36
4 december

Svar på
interpellationer

Jag skulle vilja veta, Mats Odell: Var någonstans i världen har den fria marknaden åstadkommit hyreslägenheter till rimliga priser för vanligt folk? Uppenbarligen finns det till exempel i Stockholm ett par hundra tusen människor som står i bostadskön. Väldigt många av dem kan betala bara 5 000–6 000 kronor för en tvåa. Det är den betalningsförmåga de har. Nu bygger borgerligt styrda Stockholms stad bland annat via sina egna företag bostäder som kostar 10 000–12 000 kronor i månadshyra. Det är marknadens villkor som får sköta det här. Det säger sig självt att det inte blir många hyresbostäder byggda med de förutsättningarna och när marknaden ska sköta det.

Varför har Mats Odell blivit bostadsminister när regeringen inte har någon ambition att ha någon bostadspolitik? Jag kan möjligen se ett sammanhang att det mesta av det som Mats Odell har fått ansvar för i regeringen är sådant som bara kan misslyckas och som han också har lyckats att misslyckas med. I den bemärkelsen är det konsekvent. Han får omöjliga uppdrag, och han lyckas åstadkomma misslyckande efter misslyckande. Han säljer ut statliga företag, det ena mischmaschet efter det andra. Han försvarar misslyckade statssekreterare som har jobbat ett år och får tre års lön. Det är en märklig signal till svenska folket – så ska de egna tas om hand i Regeringskansliet, och de ska få verkligen goda villkor. Men hyresgästerna, de bostadssökande, har man ingen tanke på. Där finns inget socialt engagemang, utan det ska marknaden sköta i fortsättningen.

Det är ett faktum, Mats Odell, att antalet hyreslägenheter kommer att minska i nyproduktionen. Det är ett faktum att de hyreslägenheterna, eftersom de inte ens byggs, kommer att ha sådana hyresnivåer att just de som efterfrågar bostäder inte har möjligheter att ens söka de här bostäderna. Vad har de för glädje av att det byggs bostäder som kostar 10 000–12 000 kronor att hyra per månad, medan deras betalningsförmåga är kanske hälften? Det är på marknadens villkor.

Frågan är, Mats Odell: Varför ska regeringen ha en bostadsminister när det är marknaden som uppenbarligen ska sköta hela bostadsverksamheten i fortsättningen? Det är att ge upp från början när regeringen har avskaffat i stort sett varje form av försök att påverka marknaden till förmån för just dem som har en lägre betalningsförmåga, till förmån för de grupper som står i bostadsköerna.

Mats Odell kan läsa sina tabeller och sina papper, men resultatet kommer att bli ungefär detsamma som ett av Mats Odells andra stora projekt när han var statsråd förra gången. Han byggde en tjusig Arlandabana. Jättebra idé – vi behövde naturligtvis en järnväg till Arlanda. Men det är väldigt få som åker på den därför att den såldes ut till de privata intressenterna. Mats Odell lyckades dessutom med konststycket att skapa ett 45-årigt privat monopol. Vi hoppas att det blir på sin höjd en fyraårig privat parentes för bostadsbyggandet och idén att regeringens bostadspolitik ska marknaden sköta. Det är väl bättre att marknaden sköter alltihop, så kan Mats Odell kanske avgå, ta sin pension och lämna. Det blir billigare både för invånarna och framför allt för hyresgästerna.

I detta anförande instämde Nikos Papadopoulos och Siw Wittgren-Ahl (båda s).

Jag vill påminna Bosse Ringholm om att den här interpellationen handlar om bostadsbyggande, inte om de många uppdrag som minister Mats Odell har. Jag kan påminna också er som instämmer i det hela om att det alltså handlar om bostadsbyggande.

Anf. 56 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Det är svindlande intellektuell stimulans att få debattera med Bosse Ringholm.

Låt mig få läsa upp en text från Bosse Ringholms tid som Europaminister, om vi nu ska tala om lyckade ministerinsatser. När han var vice statsminister och Europaminister – jag tror att han var också idrottsminister på den tiden – togs det fram en departementsskrivelse på dåvarande Samhällsbyggnadsdepartementet i de frågor som vi nu diskuterar. Det stod så här: En entydig slutsats av det redovisade materialet är att bostadspriser och bostadsbyggande i de nordiska länderna styrs av likartade makroekonomiska förhållanden och i stort sett är opåverkade av strukturella olikheter och olikheter i sektorpolitik. Tillväxt, disponibla inkomster, inflation och räntor är alltså avgörande för utvecklingen inom bostadssektorn. Nyproduktion av bostäder är i alla de nordiska länderna direkt relaterad till prisutvecklingen på bostadsområdet.

På ett annat ställe säger man: Tidigare och nuvarande omfattning på de offentliga utgifterna för bostadspolitik, alltså subventioner över statsbudgeten, tycks inte heller ha någon betydelse för bostadskonsumtionens omfattning. Sverige har i huvudsak en bostadskonsumtion som bestäms av välbefinnande snarare än bostadspolitiska stödssystem.

Det är någonting för Bosse Ringholm att fundera på.

Fru talman! Det låter som om Leif Jakobsson hade väldigt mycket pengar till att gjuta sitt ymnighetshorn över den svenska byggmarknaden. Men i den socialdemokratiska motionen finns det icke 3 miljarder, det som man tidigare kallade ett smörjmedel och en katalysator, utan 250 miljoner kronor för hela landet. Och jag frågar Leif Jakobsson: Hur många nya bostäder blir det i Malmö för de 250 miljonerna i den överhettade situation som råder i Malmöregionen med höga priser inte bara på arbetskraft utan också på byggmateriel och annat? Det låter på Leif Jakobsson och hans höga retorik som att han har lösningen och pengarna för att åstadkomma denna stora förändring.

Bosse Ringholm frågar var marknaden har löst detta. Ja, det kan man naturligtvis alltid säga. Helsingfors är ett sådant exempel.

Låt oss först och främst konstatera att inget parti i Sveriges riksdag vill ha oregrerade marknadshyror. Vi talar om att behålla bruksvärdessystemet och att reformera detta på ett bra sätt så att det också överensstämmer med EU:s regelverk. Men låt mig ändå konstatera att de kommunala hyresgarantier som vi nu inför och förvärvsgarantierna för dem som vill köpa sin bostad och känna den tryggheten, men kanske inte får ett bostadslån på grund av att man är nyinflyttad till Sverige och inte har en historik som låntagare i en bank, kan göra stor skillnad. Det är en social bostadspolitik som mer riktar in sig på hushållen än på de byggföretag som den socialdemokratiska regeringens bostadspolitik omhuldade i alldeles för stor utsträckning.

Jag tror, fru talman, att det i dagsläget är omöjligt att se hur bostadsbyggandet kommer att utvecklas framöver, helt enkelt därför att det finns ett antal osäkerhetsfaktorer.

Vi har en högre räntenivå nu än vad vi hade i början av mandatperioden. Det beror på att vi har en väldigt stark ekonomisk utveckling och en framgångsrik jobbpolitik som gör att uppemot 150 000 fler är i arbete nu än i slutet av den förra mandatperioden. Det är klart att en ökad köpkraft och mer efterfrågan har lett till att Riksbanken redan har normaliserat räntenivån i förhållande till den mycket låga nivå som rådde i början av mandatperioden.

Det är för tidigt, Leif Jakobsson, att nu göra bokslut över hur bostadspolitiken både i Sverige som helhet och i Malmöregionen kommer att utvecklas framöver. Det avgörs av den allmänna ekonomiska utvecklingen mycket mer än av antalet subventionerade kronor.

Anf. 57 LEIF JAKOBSSON (s):

Fru talman! Det avgörs också av vilka ambitioner politiker har och vilken politisk agenda olika regeringar sätter, och den här har ingen. Det enda jag har lyckats få ut av Mats Odell i den här debatten är att han noga ska följa utvecklingen i Malmö. Tack!

När det gäller den bostadspolitik som Mats Odell har drivit skulle man kunna använda det gamla uttrycket: Operationen lyckades, men patienten dog. Visst, ni har sagt att staten inte ska blanda sig i och att ni ska låta marknaden sköta det. Helt rätt, ni har genomfört det. Men bostadsmarknaden mer eller mindre dog.

Man kan undra om ni har haft tårtfest på departementet. Ännu är det fest i Kapernaum. Nu har vi gjort av med bostadssubventionerna, och nu får vi ned bostadsbyggandet.

Det är förvånande hur man kan stå här utan någon form av självvransakan att man åtminstone borde försöka hitta något sätt att få fart på byggandet igen. Det var vad vi socialdemokrater tvingades göra.

Odell har under eftermiddagen i flera debatter pratat väldigt mycket om de tolv s-åren. Jämför hur många lägenheter som byggdes när den socialdemokratiska regeringen kom till och när den avgick, så ska du se en väldigt tydlig kurva över hur vi faktiskt fick upp bostadsbyggandet efter kaoset efter er när människor lämnade sina bostadsrätter mitt i natten för att slippa betala de gemensamma kostnaderna.

Jag har bara en fråga kvar. Om det är så fördärvligt med investeringsstöd och statliga stöd, varför ville då Kristdemokraterna i sin budget året före valet fördubbla investeringsstödet till studentbostäder? Eller är det samma svar som när det gällde bensinskatten, att det var ju valår?

Anf. 58 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det finns många hundratusentals människor, inte minst här i Stockholmsområdet, som efterfrågar en bostad och som har en begränsad betalningsförmåga. Mats Odell skänker dem inte ens en tanke.

Mats Odell säger: Vi vet inte hur många bostäder som kommer att byggas åren framöver. Det är klart, Mats Odell, att om man inte har någon politik kan man heller inte ha något mål för bostadsbyggandet och bostadspolitiken. Då överlåter man det till marknadskrafterna och säger:

Ni får sköta det här. Det blir vad det blir. Jag summerar i någon tabell efteråt vad det kan bli.

Det är faktiskt ganska illa för dem som står i bostadsköer att känna att de har en regering som inte har någon form av engagemang i och intresse av deras möjligheter att få en bostad.

Som Leif Jakobsson pekade på förut säger en av allmännyttans direktörer här i Stockholm med dess moderata och borgerliga ledning i staden Stockholm City: Vi kommer att bygga för de redan välbeställda. Vi bygger för de rika. Och regeringen säger: Vi låter marknaden avgöra om någon annan än de redan rika kommer att få bostäder i fortsättningen.

Det är därför, fru talman, som det finns en blå linje mellan allt det som Mats Odell företar sig. Det är misslyckandet med Arlandabanan, det är misslyckandet med de statliga företagen och det är misslyckandet med bostadspolitiken.

Det är naturligtvis sorgligt att behöva konstatera att vi har en så kallad bostadsminister som inte ens har en ambition att se till att människor ska kunna få bostäder utan säger: Marknaden får bestämma hur många bostäder det ska bli. Jag vet inte hur många bostäder det kommer att bli innan mandatperioden är slut. Det är att ge upp. Man kan konstatera att nu har nyliberalismen tagit över hela den borgerliga bostadspolitiken. Och Kristdemokraterna, som en gång var ett parti som hade etik och moral, har numera en nyliberal i förarsätet.

Anf. 59 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Vi svingar oss allt högre upp i de intellektuella sfärerna i debatten här. Det är spännande.

Det låter som om Bosse Ringholm hade femårsplaner. Han bestämmer exakt hur många bostäder det ska bli – här har vi en politik och sedan blir det exakt så.

Sanningen är, fru talman, om man upprättar ett bokslut över Socialdemokraternas och Bosse Ringholms bostadspolitik, att den har inneburit att vi har gått från bostadsbrist i 61 kommuner när Bosse Ringholm började till bostadsbrist i 122 kommuner, där 60 procent av svenska folket bor, när han slutade. Hur har Bosse Ringholm mage att stå här och försöka vara någon sorts lärare för den här regeringen och tala om hur man ska bedriva bostadspolitik?

Bosse Ringholm talar om att det är hundratusentals människor i den här regionen som väntar på en bostad. Ja, det är riktigt. Under Bosse Ringholms tid växte bostadskön i Stockholm från 100 000 år 2002 till över 200 000 i början av det här året.

Jag tycker faktiskt inte, fru talman, att vare sig Leif Jakobsson eller Bosse Ringholm är de rätta att lära ut hur bostadspolitik ska bedrivas.

Det jag säger och har sagt är att vi har avskaffat en subventionspolitik på det här området. Vi vill nu skapa långsiktigt goda villkor för bostadsmarknadens parter att bygga, att se till att Sverige kommer tillbaka till ett bostadsbyggande som åtminstone ligger i linje med bostadsbyggandet i våra nordiska grannländer. Och det går inte att åstadkomma detta genom att subventionera, framför allt inte när man har en överhettad situation på bostadsmarknaden.

Låt oss stämma av hur det här utvecklar sig under mandatperioden. Vi har sett hur det under ett år har byggts mycket. Nu har det skett en in-

Prot. 2007/08:36
4 december

Svar på
interpellationer

bromsning på grund av kapacitetsbrist. Det finns inte arbetskraft. Det är mycket höjda priser på byggmateriel och annat.

Låt oss se hur det här utvecklas. Det kommer framför allt inte att hjälpa att lägga nya skattemiljarder som subventioner på den brasa som nu brinner.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2007/08:198 om åtgärder med anledning av Tolkutredningen

Anf. 60 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Nikos Papadopoulos har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta med anledning av förslagen från Utredningen om kontakttolkar, om jag avser att begränsa utbildningsplatserna och om jag avser att ta fram direktiv till domstolar och andra myndigheter om krav på att använda auktoriserade tolkar.

Det är av mycket stor vikt att det finns tillgång till kompetenta tolkar inom rättsväsendet, sjukvården och andra delar av samhället.

Tyvärr brottades den tidigare kontakttolkutbildningen med stora kvalitetsbrister. Förkunskapskrav saknades. Alla deltagare fick intyg på att de hade gått kursen oavsett om de tillgodogjort sig kunskaper eller inte. Alldeles för få fick tillräckliga kunskaper för att kunna bli auktoriserade tolkar. Behovet av förändring var därför starkt, och en utredning, Utredningen om kontakttolkar, tillsattes av den förra regeringen.

Utredningen föreslog i sitt betänkande (SOU 2005:37) att en tvåterminers sammanhållen grundutbildning på halvtid med förkunskapskrav skulle införas. En sådan uppstramning betyder naturligtvis att många sökande sällas bort redan vid antagningen.

En koncentrerad utbildning, med samlad lärarkompetens, kan inte heller ges hos lika många utbildningsanordnare som tidigare. Utredningen föreslog därför att utbildningen skulle koncentreras till högst tre folkhögskolor.

År 2006 fick Stockholms universitet i uppdrag att, genom Tolk- och översättarinstitutet, utveckla utbildningen med utgångspunkt i utredarens förslag och bedömningar. Utbildningen skulle bland annat koncentreras till ett begränsat antal folkhögskolor och till ett mycket begränsat antal studieförbund. Institutet kan alltså i viss mån självt reglera det lämpliga antalet utbildningsanordnare. Institutet har under år 2007 gett bidrag till grundutbildningar vid fyra folkhögskolor och tre studieförbund, således till sju utbildningsanordnare. Detsamma planeras för år 2008.

Den nya utbildningen har funnits under så kort tid att det är svårt att dra några absoluta slutsatser, men redan nu har Institutet visat att både förkunskapskrav och kunskapsprov under utbildningen har haft en positiv effekt på kvaliteten. Jag tänker naturligtvis följa verksamheten noggrant även i framtiden.

Förvaltningslagen (1986:223) stadgar att myndigheterna vid behov bör anlita tolk. Av förarbetena till lagen framgår att myndigheterna i princip bör använda oauktoriserade tolkar bara när auktoriserade inte

finns att tillgå (prop. 1985/86:80). Vad gäller domstolarna stadgas att rätten vid behov får anlita tolk och förordna en lämplig person.

När det gäller frågan om direktiv till domstolar och andra myndigheter att använda auktoriserade tolkar ligger ansvaret i första hand inom Justitiedepartementet.

Prot. 2007/08:36
4 december

*Svar på
interpellationer*

Anf. 61 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Fru talman! Jag vill tacka utbildningsministern för svaret, men tyvärr har jag inte fått ett klart svar på alla mina frågor.

Fru talman! Möjligheterna till tolkning vid samhällskontakter har utvecklats under flera decennier. Sedan 1952 och framåt har Sverige expanderat snabbt. Behovet av arbetskraftsinvandring var stort under 50- och 60-talen. Sverige tog hit färdigutbildad arbetskraft för att kunna klara arbetskraftsbristen. Det skapade också behov av hjälp med tolkning i samhällskontakterna.

Fru talman! Jag minns under 60-talet, när jag kom hit och började studera. Det var 1965–1966, när juntan började komma i Grekland. Då blev jag ibland tolk hos mina vänner, och jag vet hur svårt det var. Ibland kunde jag inte fatta några ord, och då var det inte lätt att förklara. Jag förklarade för myndigheter att jag inte kunde fatta det här. ”Fortsätt”, sade de. Det var inte lätt att vara tolk på den tiden – och inte i dag heller. Därefter har behovet av tolkar ökat, men många av tolkarna saknar grundutbildning. Även om det har skett en positiv utveckling från 80-talet och framåt finns det fortfarande stora brister. Myndigheter och samhällsinstitutioner använder fortfarande utbildade tolkar, vilket var en av anledningarna till att den förra socialdemokratiska regeringen tillsatte Tolkutredningen.

Fru talman! Det är bra att utbildningsministern håller med om vår problembeskrivning när det gäller behovet av flera auktoriserade tolkar och de kvalitetsbrister som finns när människorna behöver stöd i kontakter med samhällets institutioner. Men frågan är vad utbildningsministern drar för slutsatser av Tolkutredningen mer än att han ska följa utvecklingen med intresse. Min fråga är: Vilka initiativ ska regeringen ta? Vilka åtgärder ska statsrådet vidta för att åtgärda bristen på utbildade tolkar?

Fru talman! Det saknas officiella uppgifter om hur många tolkar det finns. Tolkförmedlingsutredningen uppskattade antalet verksamma tolkar till 5 000 under 2002. Av dessa är det bara 1 000 som är auktoriserade tolkar i hela Sverige. Från 1992 till 2004 har det bara tillkommit 70 utbildade tolkar.

Fru talman! Eftersom vi i dag saknar ett nationellt register för tolkar har vi svårt att få en riktigt bra bild av hur många tolkar som finns men också av var i landet de är registrerade. Det är en brist som måste åtgärdas. Behovet är stort. Tolkutredningen visar att det behövs tolkar i 170 olika språk jämfört med de 37 språk som det finns auktoriserade tolkar för i dag. Då räcker inte regeringens ambitioner att följa utvecklingen. Bristen kan få allvarliga effekter både för rättssäkerheten och inom sjukvården. Att en patient får fel diagnos kan vara förödande, rent av livsfarligt.

Anf. 62 SIW WITTGREN-AHL (s):

Fru talman! Jag vill tacka för att Nikos Papadopoulos har väckt denna interpellation, som jag tycker är angelägen, om tolkverksamheten. I Sverige har vi en grundlagsskyddad rätt att kunna förstå och göra sig förstådd i kontakten med till exempel myndigheter. Jag är glad och stolt över att vi har en sådan rättighet för dem som kommer till vårt land och som kan behöva stöd och hjälp för att kunna ta sig in i vårt samhälle.

Det är viktigt att man kan få någon som tolkar när man ska till en myndighet så att man förstår vad som förväntas av en och så att man själv kan ta ställning i de frågor som ställs i olika kontakter med tjänstemän.

Ännu viktigare blir det kanske när man ska till vårdcentralen, tandläkaren eller sjukhuset för behandling. Vi vet ju att det i många fall blir barnen i en invandrarfamilj som får följa med och tolka hos läkaren. Det är naturligtvis inte alls bra för vare sig föräldrarna eller barnen, och det är inte lätt att översätta hur mamma har ont eller tillbaka till mamma vad doktorn egentligen säger för att hon ska må bättre.

Språktolkarna fyller som vi vet en mycket viktig funktion, och det finns ett stort behov inom bland annat myndigheterna och sjukvården, som vi hört om här. Men eftersom titeln "tolk" inte är skyddad kan i princip vem som helst utge sig för att vara tolk. Den utbildning som tolkarna har registreras inte, som vi hörde. Det kan förstås hända att det i de enskilda myndigheternas föreskrifter finns krav eller önskemål om att en tolk ska vara auktoriserad, men det är egentligen fritt fram för vem som helst att kalla sig tolk, och i dag finns det inte heller någon tillsyn över branschen.

Om man i dag är auktoriserad tolk kan man ha en skyddad yrkestitel. En auktoriserad tolk kan också få bevis för att man har ett speciellt kompetensområde, till exempel som rättstolk eller som sjukvårdstolk. Eftersom arbetsområdet för tolkar är så oreglerat tycker jag att det nog kan stramas upp lite så att de som behöver tolkning kan känna större trygghet och att arbetsuppgifterna och yrket därmed också kommer att uppmärksammas och värderas mer.

I den statliga utredning som handlar om tolkförmedling och som överlämnades i början av år 2004 föreslog man flera åtgärder, som vi har hört här, för att förbättra situationen när det gäller tolkarna. Man föreslog bland annat en åtgärd som jag tycker är extra viktig, nämligen att man skapar en central myndighet som ska ha ansvaret för registrering och tillsyn över tolkförmedlingarna. Att skapa en tillsynsmyndighet skulle innebära att man får en myndighet som kan se över hur arbetet löper lokalt när det gäller upphandlingen. Men det är också viktigt för individen när det kommer till själva utförandet av tolkuppdraget. Yrket tolk skulle också uppvärderas.

Jag vill höra vad utbildningsminister Jan Björklund har för synpunkter när det gäller att garantera en bra tolkverksamhet framöver. Tycker inte ministern att det borde finnas någon typ av certifiering eller skyddad titel för tolkar? Det kan inte vara bra som det är i dag att vem som helst ska kunna kalla sig för tolk. Hur ser ministern på ansvars- och tillsynsfrågorna i framtiden som jag tycker är väldigt viktiga? De är också viktiga för den enskilde som är så utsatt. Han eller hon kan ju inte

klaga om det blir rätt eller fel. Det är för att den enskilde inte ska komma till skada som jag har ett sådant engagemang i dessa frågor.

Prot. 2007/08:36
4 december

Anf. 63 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag tackar för interpellationen och för det engagemang som båda debattörerna visar för frågan.

Regeringens arbete är så fördelat att vi har lite olika ansvarsområden. Mitt ansvarsområde handlar om utbildningen av tolkar. Men det är klart att utbildningen av tolkar är en nyckelfråga i detta sammanhang. Då frågar ni vad vi nu ska göra eftersom situationen inte är tillräckligt bra. Jag håller med om det.

Svaret är att vi just har gjort en mycket stor reform. Innan vi gör nästa stora reform bör vi väl åtminstone vänta lite grann för att se vad den första reformen ledde till? Avsikten med den första reformen var att lösa många av de problem som ni pekar på i era frågor och i era inlägg.

Jag vill peka på att när det gäller den gamla utbildningen, som kanske romantiserades väl mycket av interpellanten, var det bara 26 av de 1 000 som genomgick den som nådde målet att bli auktoriserade tolkar. De övriga hade inte tillräckliga kunskaper. Sanningen är att den utbildningen inte var bra. Den pågick ofta under några dagar eller några korta perioder. Det fanns inga förkunskapskrav och inte heller några examinationskrav.

Den nya utbildningen är ett halvår effektiv tid. Man läser på halvtid under ett helt år. Det finns förkunskapskrav, och det sker examination. Denna utbildning har just startat, och vi vet därför inte vilken effekt den får. Men det är svårt att tro något annat än att man lär sig mycket mer när man har ett halvår effektiv tid än när man har några dagar på sig för utbildningen.

En av bakgrunderna till interpellationen är att Nikos Papadopoulos är orolig för att utbildningen kommer att ske på bara tre ställen i Sverige och att många då skulle få så långt till utbildningen att det blir svårt för dem att genomföra den. Till att börja med finns inte utbildningen på tre ställen utan på sju. Utredaren föreslog tre ställen. I verkligheten har vi nu lagt upp den på ett sådant sätt att den är på sju ställen. Dessutom är det fullt möjligt att läsa på distans, vilket är ett modernt sätt att studera. Man måste därför inte sitta ett halvår i en universitetsaula, utan man kan läsa detta var man än befinner sig.

Min bedömning är att på det sätt som utbildningen nu är upplagd har vi försökt lösa de kvalitetsproblem som fanns i den gamla utbildningen. Sedan får vi väl avvakta något år eller två innan vi kan dra slutsatser om vi tror att det behövs ytterligare åtgärder.

Auktorisationen av tolkar i dag sköts av Kammarkollegiet. Jag fick frågan här om det behövs en särskild myndighet. Svaret är att det finns en myndighet som har ansvaret för auktorisation, och det är Kammarkollegiet. Att inrätta en ny myndighet bara för att lösa det som en annan myndighet redan har ansvar för ska vi väl akta oss för.

Men jag vill inte utesluta någon åtgärd i framtiden. Nu har vi gjort en stor reform. Den gamla och den nya regeringen har haft samma inställning till detta. Nu fullföljer vi det. När detta har satt sig får vi utvärdera om det finns behov av ytterligare förändringar på detta område.

*Svar på
interpellationer*

Själva grundengagemanget för frågan delar jag med er, och att utbildningen inte var bra tidigare är vi helt överens om. Men nu har vi vidtagit en del rätt så radikala åtgärder, och vi hoppas att de ska ge effekt.

Anf. 64 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Fru talman! Utbildningsministern har betonat vissa punkter som jag vill ta upp. Jag är bland annat orolig över att det inte finns tolkar inom vissa områden som är auktoriserade, till exempel inom sjukvården och rättsväsendet.

Även EU ställer krav på att den som ska förhöras i domstol har rätt till en kvalificerad tolkning på sitt modersmål om han eller hon inte förstår språket.

Jag håller med utbildningsministern om att det är bra med en sammanhållen utbildning. Men då måste den finnas på flera platser än på bara tre eller sju, annars kan det innebära att det blir svårt med rekrytering om många sökande inte har möjlighet att studera på sin hemort utan måste studera långt bort från sina familjer.

Det är bra att utredningen har föreslagit, precis som utbildningsministern har nämnt, att det ska finnas en distansutbildning. Då kommer det i alla fall att finnas några dörrar öppna. Jag hoppas att vi har samma uppfattning.

Men det som jag är orolig för är att denna utbildning blir koncentrerad till bara fyra plus tre ställen, som utbildningsministern säger. Då är det nämligen svårt, som jag sade, för många som vill studera och bli tolkar. De har inte möjlighet att göra det.

Därför vill jag ställa några frågor till utbildningsministern.

Har utbildningsministern uppfattningen, om jag har tolkat honom rätt, att utbildningen ska finnas på bara fyra plus tre platser?

Avser utbildningsministern att ha en myndighet där alla tolkar registreras och där deras kompetens framgår?

Anf. 65 SIW WITTGREN-AHL (s):

Fru talman! Det är bra att man har påbörjat en översyn och en ny utbildning för tolkar. Precis som ministern säger var det inte bra förut. Men eftersom tolk inte är ett skyddat begrepp kan man fortfarande använda sig av vem som helst och säga att man tolkar. Det är därför som det blir fel ute i samhället. Det har ibland visat sig att någon har tolkat fel när det har handlat om uppehållstillstånd och annat. Om det då inte är en auktoriserad tolk utan en person som kallar sig för tolk finns det ingen att ställa till ansvar.

Jag tycker att det är bra att det är utbildningsministern som svarar på detta. När sjuksköterskor utbildas, som har ett viktigt yrke precis som tolkar, är språket viktigt. Det är det vi uttrycker oss med. Om man vill klaga på sjuksköterskor och läkare inom sjukvården kan man vända sig till Socialstyrelsen. Grunden i allt vi gör är att vi kan kommunicera. Då tycker jag att det är konstigt att man kan lämna över detta till vem som helst när det gäller så viktiga saker som sjukvård, domstolar och polis. Det har hänt att det har blivit fel.

Jag tycker att det är bra att utbildningsministern har ett engagemang i dessa frågor eftersom detta handlar om en liten grupp människor som inte kan göra sig förstådda. Det är en liten grupp människor som inte kan uttrycka sig på det svenska språket. Därför drar dessa människor kanske inte till sig någon större uppmärksamhet. Men vi kan själva tänka efter hur det är när vi är i andra länder och man förstår att de har tolkat fel. Det kan man ibland förstå av svaren. Men dessa människor kan aldrig själva göra sig förstådda.

Därför är det viktigt att man följer frågan och att man tittar på ansvarsfördelningen. Vem ska ha ansvar när man anlitar en tolk som tolkar fel, och hur ska man komma till rätta med detta? Vi måste ha en tillsynsmyndighet. Jag tycker att det är bra om ministern följer frågan.

Sedan måste jag uppmana ministern, som när det gäller skolan kräver att myndigheterna ska samverka, att ta med sig denna fråga till justitieministern och till de andra ministrarna och samarbeta om denna så angelägna fråga.

Anf. 66 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Det ställs en del följdfrågor om tolkverksamheten i övrigt som jag måste säga att jag inte riktigt behärskar och som inte är mitt ansvarsområde, till exempel hur det ska fungera i sjukvården och så vidare. Men ansvaret för utbildningen har jag.

Jag gläder mig över att vi är överens om att den reform som nu har gjorts är en första startpunkt för ett kvalitetslyft i fråga om detta. Vi har nu en rejäl utbildning som tillåts ta ett halvår effektiv tid. Det finns förkunskapskrav och examinationskrav.

Det omedelbara som händer är att det blir något färre som går utbildningen därför att de här kraven finns. Å andra sidan nådde merparten av dem som tidigare gick den gamla utbildningen aldrig målen, så det är inte färre som nu når målen än det var förr. Tvärtom är det nu fler.

När det gäller det som här föreslås – att det ska krävas auktorisation – är det så att det i förarbetena till förvaltningslagen tydligt står att myndigheterna ska använda auktoriserade tolkar. Man får använda en oauktoriserad tolk bara när det inte finns en auktoriserad tolk att tillgå. Jag antar att det kryphålet måste finnas. Finns det ingen så finns det ingen. En del processer måste ändå fortgå. Man kan ju inte vänta med att gå till socialtjänsten eller doktorn om det är en akut situation.

Att vi ska ha tillräckligt med auktoriserade tolkar måste vara hela målet.

När det gäller hur många ställen tolkarna ska utbildas på är det, så som svenskt utbildningsväsende fungerar, varken ministern eller regeringen som bestämmer exakt var utbildningen ska vara förlagd och på hur många ställen den ska finnas. En utredare har föreslagit tre ställen, men det är alltså ett utredningsförslag. Nu är det här lagt på Tolks- och översättarinstitutet. De lägger ut dessa utbildningar. Utbildningar finns fysiskt på sju platser i Sverige, alltså på mer än dubbelt så många som utredaren föreslagit. Dessutom går det att studera på distans.

Det är många utbildningar i Sverige som är mycket viktiga för svensk samhällsfunktion och som inte finns på så många platser. Det är möjligt att det går att sprida utbildningen till ännu fler ställen. Det här är dock inte så dåligt jämfört med mycket annat. Dessutom är distansutbildning ett sätt att studera egentligen var man än befinner sig i Sverige. Några enstaka gånger åker man i väg för att delta i olika aktiviteter vid en utbildningsinrättning. Däremellan studerar man hemifrån via modern teknik och så.

Spontant tycker jag inte att antalet platser är någonting som är bekymmersamt. Det handlar ju om rätt många platser nu. Dessutom har vi, som sagt, distansundervisning, så det är väl sörjt för detta.

De frågor som ställts om hur tolkverksamheten sedan fungerar i rättsväsendet och i sjukvården exempelvis är med all säkerhet berättigade frågor. Jag får ta med dem till mina ministerkolleger. Sedan får ni väl ställa era frågor också till dem.

Anf. 67 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Fru talman! Det är bra att utbildningsministern ställer sig positiv i dessa utbildningsfrågor. Detta är väldigt viktigt, för det är stor skillnad mellan en auktoriserad tolk och icke auktoriserad tolk inom, som vi nämnt, rättsväsendet eller sjukvården.

Jag är dock inte överens med utbildningsministern när det gäller det sista han svarade på. När det gäller direktiv till domstolar och andra myndigheter om att använda auktoriserade tolkar ligger ansvaret i första hand inom Justitiedepartementet. Därför tas inget initiativ i den frågan.

Jag förstår att utbildningsministern inte kan ta hela ansvaret; det är jag medveten om. Men att utbildningsministern helt och hållet avstår här är, tycker jag, oacceptabelt. Det är ju utbildningsministern som ger möjligheter till dessa tolkar som är viktiga på både det ena och det andra området, inom olika institutioner, när det gäller att tolka. Det är utbildningsministerns ansvar att det finns tolkar som ger rätt tolkning.

Såväl jag och Siw Wittgren-Ahl som utbildningsministern har betonat att det är väldigt viktigt att det tolkas rätt, för annars kan det till exempel kosta människor livet. Statsrådets svar i det avseendet gör mig inte så glad. Jag skulle alltså vilja ha ett bättre svar från statsrådet.

Jag kan konstatera att vi står långt från varandra också i synen på rättsväsendet och på rättssäkerheten.

Jag skulle, som sagt, önska ett bättre svar från utbildningsministern angående att föra fram detta till justitieministern och att se till att det genomförs.

Anf. 68 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! I lagstiftningen står det, som sagt, att myndigheterna i första hand ska använda auktoriserade tolkar. Man får använda oauktorisera- de bara när auktoriserade inte finns att tillgå. Jag förstår egentligen inte hur en annan reglering skulle kunna se ut. Det är klart att man om det sägs att det inte finns en auktoriserad tolk inte har någon tolk alls. Vi vet ju att det är brist på tolkar. Då går man till doktorn utan tolk. Det är väl trots allt inte bättre.

Det är samma regelverk som det som gällde under den förra regeringen, så jag vet inte hur långt vi som partier i denna riksdag står från

varandra. Jag uppfattar att riksdagen har varit fullständigt enig om de här reglerna.

Det vi kan göra är att se till att vi har en utbildning som möjliggör att de som utbildas till tolkar får en bra utbildning så att de kan bli auktoriserade. Problemet med den förra utbildningen, som funnits i Sverige i många år, var att en massa individer gick på utbildningen. Men väldigt få nådde målen och kunde inte bli auktoriserade. Det är det vi nu, fru talman, rättar till.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2007/08:36
4 december

*Svar på
interpellationer*

9 § Svar på interpellation 2007/08:189 om kulturarbetarnas villkor

Anf. 69 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Nikos Papadopoulos har frågat mig vilka initiativ jag avser att vidta för att förbättra villkoren för kulturskaparna i vårt land. I sin interpellation lyfter Nikos Papadopoulos särskilt fram frågan om kulturskaparnas problem med att lösa omsorgen om barnen då arbetstiderna ofta är förlagda till kvällar och helger.

Oavsett vilka problem konstnärsgруппerna drabbas av inom ramen för de generella välfärdssystemen finns det oftast en relevant koppling till kulturpolitiken. Möjligheterna till omsorg om barnen på så kallad obekväm arbetstid, vilket inte är ett ovanligt behov för delar av den konstnärliga arbetsmarknaden, är ett exempel på en sådan koppling. Jag avser att noggrant följa frågans fortsatta utveckling.

Nikos Papadopoulos påstår att regeringen genomfört stora försämringar samtidigt som inga som helst förbättringar riktats mot konstnärsgруппerna. Jag delar naturligtvis inte Nikos Papadopoulos slutsatser och påståenden i dessa delar.

När det gäller förändringarna av arbetsmarknadspolitiken har jag i tidigare debatter i kammaren med Nikos Papadopoulos understrukit vikten av att utvecklingen följs avseende konsekvenserna för olika grupper. Samtidigt har jag också tydliggjort min ambition att verka för att konstnärers beroende av generella stödsystem ska minska och för att dessa system ersätts av bättre möjligheter att leva av sitt arbete och konstnärskap.

När det gäller insatser för att utveckla den konstnärliga arbetsmarknaden har regeringen, i motsats till vad Nikos Papadopoulos påstår, under det senaste året initierat betydande insatser. Särskilt viktig är den kraftfulla och tydliga satsningen med ytterligare 30 miljoner kronor årligen för att utveckla den så kallade alliansmodellen på dansområdet och för att etablera en ny musikallians. Detta är insatser som starkt efterfrågats av berörda konstnärsgруппer. Som en jämförelse kan nämnas att den tidigare regeringen behövde hela sju år, åren 1999–2006, för att nå upp till sammanlagt 24 miljoner kronor per år till dessa allianser på teater- och dansområdet.

Till sist: Nikos Papadopoulos och jag delar som vanligt engagemanget för kulturen och konstnärerna, medan våra mål och medel inte sällan skiljer sig åt. Där Socialdemokraterna ser förändringar och nytänkande som hot mot det bestående ser jag utvecklingskraft och nyskap-

ande. Nya kontaktytor och offensiva idéer stimulerar till ett ökat intresse för konstnärliga verk och presentationer, samtidigt som konstnärernas ekonomiska och konstnärliga förutsättningar kan förbättras.

Anf. 70 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för svaret. Men i ministrarnas svar finns det väldigt lite av ambitioner och färdriktning inom kulturpolitiken, framför allt när det gäller kulturarbetarnas villkor.

I min interpellation tar jag upp frågan om bristen på en barnomsorg som är anpassad till kulturarbetarnas speciella arbetstider. Nästan alla kulturarbetare, åtminstone skådespelare, arbetar på tider när de flesta andra är lediga. Det är inte ovanligt att båda föräldrarna är engagerade inom teatern. I dag får de lita till släktingar och vänner för att klara av tillsynen av barnen. Det är inte bra för barnen, men skapar också frustrationer bland kulturarbetarna som i sitt arbete måste ge allt av sig själva.

Fru talman! Det kan vara på sin plats att här understryka att barnomsorg i första hand är till för att ge barnet en god, stimulerande och trygg uppväxt. Det är viktigt för alla barn. Därför får lösningen för kulturarbetarna inte begränsas till barnpassning utan måste också handla om omsorg som ges av utbildad personal.

Fru talman! Det här är ett konkret problem som går att lösa. Jag vill betona att det handlar om barnomsorg som täcker upp repetitioner på förmiddagar och föreställningar på kvällar. Teaterförbundets rapport *Pappa kom hem!* redovisar på ett tydligt sätt de bristande möjligheterna att förena jobb och föräldraskap. I jämställdhetsdelen av en enkät som sändes till Teaterförbundets medlemmar fick man svara på frågor om hur det fungerar att kombinera arbete med föräldraskap. Totalt 30 procent, nästan lika många män som kvinnor, svarade att det inte går att kombinera förvärvsarbete med föräldraskap. Hela 47 procent av de svarande ansåg att deras arbetsgivare arbetade för att det skulle gå att kombinera förvärvsarbete med föräldraskap. Varannan person under 35 år vill att Teaterförbundet ska engagera sig i frågor om barnomsorg på udda tider. Jag var själv på ett seminarium där utredningen redovisades. Det framgick klart att behoven är stora beträffande barnomsorg på udda tider.

Fru talman! Det är på tiden att vi går operasångerskan Anna-Karin Simlunds förslag till mötes. Hon föreslår en lagstadgad rätt till barnomsorg på obehövlig arbetstid för kulturarbetare. Det är något som borde vara en självklar rättighet för alla kulturarbetarna och kulturutövarna.

Jag förstår att denna fråga berör även Utbildningsdepartementets ansvarsområde. Är kulturministern beredd att ta upp frågan om skollagens innehåll till behandling med utbildningsministern? Flera organisationer agerar i syfte att påverka regeringen när det gäller barnomsorg på obehövlig arbetstid. I dag erbjuder vissa kommuner barnomsorg i hemmet, men det är inte obligatoriskt enligt skollagen.

Är ministern beredd att lösa problemet med bristande barnomsorg för kulturarbetare eller är det här inte ett problem för ministern?

Anf. 71 SOLVEIG TERNSTRÖM (c):

Fru talman! Jag har länge levt i kulturens värld, och jag tycker mig se ett mönster. Det finns en stilig respekt för retorik kring kulturen. Vi är väldigt stolta över våra kulturinstitutioner, de stora konstnärliga verken

och de konstnärliga genierna. Snart blir det Nobelfest, och då får vi visa upp det bästa vi har.

Fru talman! Vem frågar efter hur många timmar en kulturarbetare till vardags tränar, repeterar om och om igen och alltid jobbar övertid – förutom att klara av sina barn och sin familj? Jag minns min period med småbarn. Utan min mor och far hade jag aldrig kunnat jobba på Dramaten med långa repetitionsdagar och sena spelkvällar. Det blev ett lyft när Ingmar Bergman 1963 gav oss spelfria måndagar. Det är väl inte så mycket som har hänt sedan dess. Framför allt har det blivit mycket svårare för ensamstående föräldrar. Mor- och farföräldrar finns av olika skäl inte längre på plats som förr.

Det borde i dag kunna gå att få barnpassning på exempelvis kulturinstitutionerna. Den diskussionen inleddes på Dramaten på 60-talet, men den rann ut i sanden. Det var en bra idé som skulle kunna utredas.

Men nu vill jag tala om alla dessa frilansande kulturarbetare. Det gäller alla de som får tidsbegränsade uppdrag och projektanställningar. Det är de kulturarbetarna som inte har någon trygghet i institutionerna och som har överlevt på a-kassa. Det är människor som ofta har en dyr utbildning bakom sig. Det är människor med stor begåvning, kreativitet och känslighet. Det är människor som ingenting hellre vill än att arbeta och bedriva sitt yrke. Dessa människor har varit tvungna att gå på a-kassa, det vill säga in i en gråzon. Samtidigt har de arbetat hårt i lönnedom, arbetat gratis med det som de har vikt sitt liv åt, det vill säga kultur och konst. Vilken annan arbetslös gör det?

Jag har mött många som har skämts, känt sig förnedrade över att behöva gömma och dölja sitt arbete och sin arbetslust för att få mat för dagen. Vad var det för system som många kulturarbetare blev fjättrade vid? Detta har nu brutits upp och måste ersättas med något annat. Sveriges frilansande kulturarbetare är en stor resurs av kreativitet och arbetsglädje, och vi måste erkänna dem. De kan ge tillväxt åt Sverige. Hur ska vi gå till verket med detta, kulturministern?

Anf. 72 OLOF LAVESSON (m):

Fru talman! Jag skulle vilja börja i den ända som Nikos Papadopoulos själv tog upp i sitt anförande. Jag blev nämligen lite konfunderad när jag läste interpellationen eftersom jag uppfattade att den egentligen borde ha varit ställd till det statsråd som precis lämnade kammaren. De problem som Nikos Papadopoulos beskriver är inte isolerade till kulturarbetare. Det finns fler yrkeskategorier som har de problemen. Det gäller bland annat poliser, viss flygpersonal och andra.

Icke desto mindre kan jag instämma i den frustration som Nikos Papadopoulos ger uttryck för. Jag har följt frågan under lång tid. Kulturarbetare inom framför allt scenkonsten har problem med det som kallas delad arbetsdag. Det är ofta en förutsättning för att över huvud taget kunna verka i yrket. De har arbetsplatsförlagd tid på förmiddagen för repetitioner och genomgångar. Sedan är det paus, och därefter ska de återkomma på kvällen mellan 18 och 22 och prestera i en föreställning. Det går inte att kombinera i dag med den barnomsorg som finns i de flesta kommuner. Ofta ska dagis kombineras med nattis. Vissa har fått förslaget att de kan komma och hälsa på sina barn mellan dagis och nattis, men de får inte hämta och lämna som de vill.

Prot. 2007/08:36
4 december

Svar på
interpellationer

Det är klart att det här inte är en hållbar lösning. I skollagen sägs att förskoleverksamhet och skolbarnomsorg ska tillhandahållas i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete, studier eller barnets eget behov. Samtidigt säger Regeringsrätten, som precis har avgjort två fall, att förskoleverksamhet visst ska tillhandahållas i den omfattning som krävs, men den kan förläggas till de tider som passar de flesta föräldrar och det föreligger inte någon skyldighet att tillhandahålla barnomsorg kvällstid och nattetid. Det här ställer till eftersom dessa personer inte längre kan stå till arbetsmarknadens förfogande. Min infallsvinkel är att detta är en viktig fråga när det gäller upprätthållandet av arbetslinjen. Om den ska gälla måste barnomsorgen fungera.

Av den anledningen har jag väckt en motion till riksdagen i frågan. I motionen föreslår jag att kommunen ska erbjuda barnomsorg på obekvämt arbetstid, att barnomsorgen ska utgå från föräldrarnas behov och att detta också bör fastslås i skollagen. Där tror jag att Nikos Papadopoulos och jag är överens.

Låt oss nu var för sig prata med våra partier – jag kommer att prata med mitt parti och mina allianskamrater – och försöka se om det går att uppnå någon form av framgång i detta. I det läget vill jag välkomna Nikos fråga.

Däremot blev jag bekymrad när jag läste interpellationen när det gäller det departement som vi diskuterar här, nämligen kulturområdet.

Jag kan inte låta bli att instämma lite i Solveig Ternströms frustration när man talar om hur bilden ser ut för dem som arbetar inom kultursektorn i Sverige. Här har det i princip bara blivit problem och försämringar för många löntagare.

Faktum är att mycket av det som regeringen fattat beslut om vad gäller skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare bland annat också gagnar kultursektorn.

Det handlar om att se hur man ska kunna skapa möjligheter för fler att försörja sig inom kultursektorn. Jag hoppas att Socialdemokraternas förslag inte är att börja mixtra med a-kassan igenom för kulturarbetare.

Det kan väl inte vara så att det är vad man ska sitta och hålla på med, att tricksa med arbetslöshetsförsäkringen? Var är förslagen som gör att människor i stället får utkomst av sitt arbete och gör att det lönar sig att investera i kultur även för näringsliv och andra?

Kanske kommer de i den utredning som Socialdemokraterna också håller på med. Jag vet att de finns uppe för diskussion i regeringens utredning. Låt oss återvända till detta framöver.

Anf. 73 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Kulturens betydelse för människor är vi alla överens om. Detsamma gäller att vi behöver kulturarbetare som tar ett ansvar som kulturbärare och att dessa kulturarbetare också ska kunna verka under drägliga förhållanden.

Nikos Papadopoulos efterlyser mer beslut och handling från regeringen. Kulturministern ger i sitt svar exempel på sådant som har hänt. Jag skulle vilja lyfta fram en sak som vi från Centerpartiet tycker är väldigt positivt.

Vi har under flera år drivit frågan hur viktigt det är att skapa mer kultur för unga. Jag tänker på det vi kallar för Skapande skola. Det är också någonting som kan ge fler arbetstillfällen till olika kulturarbetare.

Skapande skola innebär att det för varje högstadielev finns avsatt 175 kronor per år. Det är pengar som kan användas till klassens eget kulturskapande men också till att inbjuda kulturarbetare för medverkan.

Jag ser framför mig nya arbetsmöjligheter för författare, konstnärer, skådespelare, filmskapare och andra som kan komma ut i våra skolor och vara kulturambassadörer.

Vi kan hoppas att detta också får földeffekter på kommunernas vilja att satsa på kultur också till andra åldersgrupper. Därmed tillkommer ytterligare arbetstillfällen.

Nikos Papadopoulos tar också upp den obekväma arbetstiden för kulturarbetare och behovet av barnomsorg. Precis som Olof Lavesson påpekar är det inte bara kulturarbetare som jobbar på udda tider. Vi har också sjukvårdspersonal och skiftarbetare.

Jag har ändå en känsla av att man ute i kommunerna de senaste åren i större utsträckning har uppmärksammat detta problem och att det är flera nattdagis på gång. Så är det i varje fall i mina trakter i Skåne.

Jag vill avsluta med att ta upp ämnet kultursponsring. Det är någonting som skulle kunna ge mer arbeten för kulturarbetare. I de flesta länder i världen är sponsring av idrott och kultur en självklarhet och ger avdragsrätt för kostnaderna vid beskattning.

Men i Sverige är skattelagstiftningen inte lika klar när det gäller kultursponsring. Det leder till stor tveksamhet hos företagen. Därför anser jag att det är mycket viktigt att skapa tydliga och klara regler för skatteavdrag vid sponsring av kulturaktiviteter.

Min fråga går därför till kulturministern om hon känner till att det pågår ett sådant arbete inom Finansdepartementet så att vi skulle kunna få en kultursponsring värd namnet.

Anf. 74 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Det var många frågor här som jag ska försöka att hinna med. Vi börjar med barnomsorgen. Det är en fråga som jag också mötte under min tid i opposition. De aktiva uppvaktade bland annat från Göteborgsoperan och pekade på problemet. Det har som flera av interpellanterna varit inne på också varit uppe i Regeringsrätten vid två tillfällen.

Det är alldeles uppenbart, som flera har sagt, att det blir allt ovanligare att människor arbetar enligt 9–17-modellen. Det är också någonting vi bejakar av väldigt många olika skäl.

Barnomsorg är viktigt, och det ska vara en bra pedagogik. Det var Nikos Papadopoulos inne på, och jag instämmer naturligtvis i det. Det är också en fråga som alliansen lyft fram i flera sammanhang. Men just den debatten tror jag ändå att Nikos Papadopoulos måste ta med Maria Larsson och Jan Björklund.

Vad jag fått reda på är att Skollagsberedningen arbetar med en departementsskrivelse som omfattar just den här frågan som handlar om barnomsorg på obekväma arbetstid. Såvitt jag förstår kommer den att remitteras under våren 2008. Vi kommer från flera olika håll att ta upp och följa den frågan.

När det vidare handlar om barnomsorgen kan man konstatera att arbetsgivarna också kan ta ett ansvar här. Jag har så småningom ett möte inplanerat med Svensk Scenkonst och Sture Carlsson. Jag lovar att ta upp den frågan där också.

Man kan lägga till att regeringens reform med hushållsnära tjänster där man kan dra av upp till 50 procent av styrkta barnomsorgskostnader också kan vara en modell för dem som har obekväma arbetstider och där det kanske är bättre att barnet är i en lugnare miljö hemma eller tillsammans med andra barn.

Så var det frågan om villkoren för de frilansande kulturskaparna, som bland annat Solveig Ternström tog upp. Det är bekant sedan lång tid tillbaka. Jag vet inte om jag kan få något svar från Nikos Papadopoulos här i kväll om vad han och Socialdemokraterna har tänkt sig.

Är det bara återställare det handlar om, trots att bland annat Teaterförbundet självt är självkritiskt? Man ifrågasätter det system där man i någon mening har lutat sig tillbaka och tyckt att a-kassan får lösa övergångsproblemen. Vad Socialdemokraterna har tänkt sig vore intressant att få veta.

Nikos Papadopoulos och jag har haft den här diskussionen ett par gånger. Vad vi nu har att vänta är bland annat nya siffror från Arbetsförmedlingen kultur som kommer senare i december. Jag har fortfarande bara de tidigare siffrorna från i somras. De är väldigt glädjande.

Det handlar om att arbetslösheten rent generellt har minskat från juli 2006 till juli 2007 från 5,2 procent till 3,7 procent. Samma glädjande utveckling finns också inom kultursektorn. Det här har vi debatterat tidigare Nikos Papadopoulos och jag. Det följer samhällsutvecklingen i stort.

Flera har också startat egna företag, vilket vi tycker är glädjande. De öppet arbetslösa har minskat med drygt 900 på ett år. Det finns också ett antal lediga platser anmälda vid kulturarbetsförmedlingen. De har ökat med 1 500 jämfört med året innan.

Jag får återkomma till resten av svaren. Det finns trots allt mycket positivt som händer. Med de förslag som regeringen har lagt fram och förändringar ser framtiden ljus ut.

Anf. 75 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Fru talman! Tack för en väldigt positiv framställning av alla frågor, ministern. Jag hörde inte ministern beskriva att det har varit några försämringar. Däremot är jag beredd att uttrycka min glädje över att ministern har föreslagit 30 miljoner för Musikalliansen och Dansalliansen. Det är bra.

Ministern har tidigare debatterat med mig och har visat sin oro för kulturarbetarnas villkor. Hon har också uttryckt förståelse för att just kulturarbetarna är särskilt drabbade av de ändrade reglerna för a-kassan.

Ja, det finns anledning att känna oro. När jag debatterade med kulturministern för sex sju månader sedan var det bara 30 000 som hade gått ur a-kassan. I dag när vi debatterar är det 350 000 som har gått ur kassan. Är inte det en försämring, ministern? Det är bra att visa förståelse. Men, kulturministern, det är fullständigt otillräckligt. Man måste visa handlingskraft om man vill ha någonting gjort. Man kan inte bara följa frågan med intresse.

De ändrade a-kassereglerna har avsevärt försämrat villkoren för kulturarbetarna, och det vet vi båda två. Man kan inte rakt av jämföra villkoren för kulturarbetarna med villkor som andra yrkesgrupper har. Det går inte. De flesta kulturarbetare är frilansare. En polis är inte frilansare. Få skådespelare har fast anställning. De allra flesta har ett jobb som kanske räcker en viss tid, som jag sade. Den övriga tiden är de arbetslösa. Lönen är inte på en sådan nivå att den kan räcka fram till en ny period.

Vad finns det för långsiktig strategi i den moderatledda regeringen när det gäller kulturpolitiken? Mycket är förvisso begravt i den kulturutredning som regeringen har tillsatt. Det är ändå ett ansvar för ministern att här och nu redovisa vilken inriktning vi har att vänta oss av regeringens kulturpolitik.

De signaler som hittills har redovisats från regeringen tyder på att alltmer ska privatiseras och konkurrensutsättas. Det är inte orimligt att misstänka att de regionala teatrarna och det regionala musiklivet får allt mindre att röra sig med.

I stället får man förlita sig på sponsring, precis som Lars-Ivar Ericson säger. Men det är ett felaktigt sätt. I Amerika sponsras 90 procent av kulturen, men Sverige har inte samma kultur. Sverige har inte samma tradition. Det är inte heller samma stabila finansiering för kulturarbetarna att vara sponsrade. Det ska vara trygghet och oberoende. Då krävs det en finansiering från staten som ger kulturarbetarna möjlighet att vara oberoende.

Det är många kulturarbetare runt om i landet som känner av den här snålblåsten från regeringen. Många väntar på besked från kulturministern. I vilken riktning är svensk kulturpolitik på väg?

Kulturministern har i regeringen det samlade ansvaret för kulturpolitiken. När nu ministern ser de problem som kan lösas gäller det att agera, och inte passivt vänta på kommande utredningar.

Jag vill gärna fråga ministern: Vad gör ministern konkret för att säkra villkoren för kulturarbetarna?

Anf. 76 SOLVEIG TERNSTRÖM (c):

Fru talman! Människor är sjuka i dag. Välfärdens pris är stress och depression. Depression hos framför allt unga människor håller på att bli ett mycket allvarligt problem.

Vad har då det med kultur att göra? Jo, men visst – det visar sig nu att kultur har en stor uppgift att fylla här! Allt fler bevis och allt fler uppmuntrande forskningsresultat kommer fram. Kultur har en förebyggande och läkande effekt. Det är oerhört glädjande.

Arbetsfältet för de kreativa, företagsamma kulturarbetarna har alltså blivit mycket vidare. Arenan har blivit större. Nu skulle också fler och fler kulturjobb kunna skapas och utvecklas tillsammans med den sociala sektorn.

Här hoppas jag på att någonting alldeles märkvärdigt ska hända. Jag hoppas också att kultursponsring och kulturföretagande ska utvecklas framöver med mycket mer förenklade regler.

Jag är jätteglad för en artikel som skrevs för en tid sedan och undertecknades av Maria Larsson och Lena Adelsohn Liljeroth. Den handlar om kultur och hälsa och att det hör ihop. Det är en fantastiskt bra artikel. Jag blev jätteglad när jag läste den. Jag hoppas mycket på det här, och

jag skulle vilja ha ytterligare kött på benen när det gäller detta. Vad kan det bli för jobb av det här?

Anf. 77 OLOF LAVESSON (m):

Fru talman! Även om det är arbetslinjen som förenar oss i den ena frågan är det också det som skiljer oss åt i den andra frågan. Nikos Papadopoulos skriver i sin interpellation att det handlar om kulturarbetarnas möjligheter att utöva sin profession.

När det gäller barnomsorgen är vi helt överens; det har vi kommit fram till. Men när det handlar om allt det andra börjar man fundera. Vad är det för någonting som den nuvarande regeringen gör som kritiseras? Det handlar om a-kasseavgiften, som har höjts, och det handlar om ersättningsnivån vid arbetslöshet, som har minskat.

Man undrar på vilket sätt detta förbättrar kulturarbetarnas möjlighet att utöva sin profession – det som Nikos Papadopoulos nämner här. Den skillnad som är så tydlig är att inget av era förslag utgår från att underlätta arbete. De utgår tvärtom från att underlätta arbetslöshet.

Jag tycker att man kan fundera lite grann på var alla de andra förslagen finns. Det är ingen hemlighet att när det handlar om de förslag som har diskuterats här tidigare har vi från moderat sida pratat mycket om hur man ska öka utkomsten av eget arbete. Det handlar om att stärka upphovsrätten, att se till att man får reventy av sitt skapande och att man tar striden när det gäller olaglig nedladdning av upphovsrättsskyddat material. Det ska löna sig att investera i kultur för fler. Det handlar om avdragsrätt, och inte bara för sponsring. Det kan även vara gåvor och donationer, avskrivningsrätt för konstinköp med mera. Om detta pratar inte Socialdemokraterna och Nikos Papadopoulos. Då handlar det om bidrag och arbetslöshetsersättningar.

Nikos Papadopoulos! Jag hoppas att vi får höra lite grann mer om hur arbete ska underlättas, precis som du skriver i din interpellation.

Anf. 78 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Det är helt klart att regeringens politik med jobbavdrag och att allt fler människor kommer i arbete också medför att människor får mer pengar över i plånboken. Det är också pengar som kan användas till det som vi kallar för kulturkonsumtion. Det kommer då också att gynna kulturarbetarna, som blir mer efterfrågade.

När det gäller konstnärernas situation vill jag från Skåne vittna om att här finns en framtidstro. Vi har konstrundan vid påsk, då mängder av människor åker omkring i Skåne, tittar på konst och köper konst. Vi har också nya konstföreningar som bildas på olika platser. Det är konstföreningar som köper in konst som sedan lottas ut bland medlemmarna. Vi kan hoppas att denna tendens smittar av sig uppåt landet.

I denna debatt tycker jag att det är viktigt att vi inte bara fokuserar på svårigheterna för kulturarbetare utan att vi också tar vara på möjligheterna och ser framåt. Kan vi då få en kultursponsring som är värd namnet kommer det att medföra att det blir många fler arbetstillfällen för olika kategorier av kulturarbetare. Det är någonting som vi alla önskar.

Fru talman! Jag ska börja med Lars-Ivar Ericson så att jag inte tappar bort honom. Också jag är en varm anhängare av liberalare regler för sponsring av kultur. Det hoppas jag att Lars-Ivar Ericson vet, och jag tror att det gäller samtliga i alliansen.

Detta är också en fråga som förvisso ligger på Finansdepartementet, men också i den kulturutredning som just nu arbetar och som ska vara klar om snart ett år. Den har också till uppgift att titta på frågan, se på möjligheterna och göra internationella jämförelser. Jag tror precis som Lars-Ivar Ericson att det finns mycket gott att hämta ur det här. Det handlar inte bara om pengar, utan också om ett vidgat engagemang och därmed en möjlighet att nå fler.

Jag tycker att det var roligt att höra vad som händer i Skåne. En del av det har jag sett, bland annat konstrundan. Det finns ändå mycket framtidstro inom stora delar av kultursektorn, skulle jag vilja säga. Den växer. Detta kan jag säga utan att jag för den sakens skull behöver gå in på den EU-rapport som vi har citerat flitigt ur under det senaste året.

Nikos Papadopoulos kom tillbaka till a-kassan. Debatten tog alla möjliga vägar ett tag här via länsteatrar och sådant. Han säger att många har gått ur a-kassan. Vi vet alla att det handlar om många som står nära pension, så det kanske inte är så konstigt. Men den debatten kan vi kanske också ta lite separat, eller om Nikos Papadopoulos vill ta den med arbetsmarknadsministern.

Solveig Ternström talade om kultur och hälsa och nämnde den artikel som Maria Larsson och jag har skrivit. Jag tror också att detta kan bli ett vidgat område för många kulturskapare, oavsett om det handlar om författare, skådespelare, konstnärer, dansare eller andra grupper. Det gäller också inom skolan, som flera har varit inne på tidigare.

Jag plockade fram den interpellation som Nikos Papadopoulos ställde och som är utgångspunkten för den här diskussionen. Det är eländes elände enligt Nikos Papadopoulos. Han kommer med den ena försämringen efter den andra som har drabbat kulturskaparna, konstnärer, tekniker, skådespelare, författare, musiker och så vidare. Föga förvånande är det en bild som jag inte känner igen och inte instämmer i heller.

Det var bra att Nikos Papadopoulos tog upp satsningen på allianserna som jag tror kommer att betyda mycket. Det har varit starkt efterfrågat från konstnärsgrupperna.

Vi kan ta upp lite fler frågor som alliansregeringen drivit och driver. Jobb- och utvecklingsgaranti har också sin betydelse här. Pensionerna är en nog så komplicerad fråga som jag vet att Socialdemokraterna har slitit med i många år utan att kunna lösa. Där ser vi nu att det börjar hända någonting. Vi kommer att fördjupa det arbetet under 2008.

Nikos Papadopoulos nämnde författarna i sin interpellation. Vi har träffat ett nytt avtal om biblioteksersättning, och parterna är nöjda med detta.

Jag tror att det var Olof Lavesson som tog upp de upphovsrättsliga frågorna. Det är en viktig fråga som vi driver. Det är också någonting som Klys har varit inne på, när vi nu talar om kulturskaparnas villkor.

Den goda utvecklingen på arbetsmarknaden måste trots allt ändå glädja Nikos Papadopoulos. Det kan inte bara vara a-kassan som är lösningen på kulturskaparnas möjligheter att verka.

Anf. 80 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Fru talman! Kulturministern har tagit upp några punkter som enligt ministern är positiva. Det finns många punkter där ministern har kämpat, och det har kommit resultat på några av dem. En som har nämnts är Skapande skola som får 50 miljoner kronor. Men, kulturministern, hur långt kommer 50 miljoner, 170 kronor per elev i 7:an, 8:an och 9:an i grundskolan, att räcka. Ska de räcka till taxi eller för att eleverna ska åka till en teater? Det blir lite svårt.

I Dagens Nyheters kulturbilaga för någon vecka sedan läste jag rubriken ”Scenkonst på statlig svältkost”. Situationen för de regionala scenerna blir allt kärvare. Man tänker alltså på hela Sverige. Kostnaderna för löner och pensioner, som ministern också nämner, ökar samtidigt som staten på många håll kan komma att minska bidraget.

Ett exempel är stadsteatern i Stockholm. Trots publika och konstnärliga framgångar tvingas man kämpa för sin ekonomi och sin existens. Problemet går att spåra till omläggningar i statens kulturbidrag. Kulturministern vet att när det blev momsreglerat 2006 minskade statsbidraget till teatrarna, och nu kan samma sak också hända igen. Nu kommer man att ta bort den eventuella vinst som har gjorts, enligt stadsteaterns chef. Detta kan betyda färre skådespelare, dansare, sångare och färre konserter och teaterpjäser på Sveriges scener.

Vi socialdemokrater föreslog i vår partimotion i höstas att tillföra 20 miljoner kronor till de regionala kulturinstitutionerna för att motverka den utveckling som regeringen nu företräder.

Anf. 81 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Det är tur att vi har en budgetdebatt i morgon så att vi kan klara ut detta med de regionala satsningarna och vad Skapande skola egentligen innebär.

Jag tänkte på något sätt försöka komma tillbaka till det som är debattens kärna, det vill säga kulturskaparnas villkor. Jag tycker att det lät lite konstigt när Nikos Papadopoulos fick det att låta som något märkligt att väldigt många trots allt får kämpa för sin ekonomi. Det gäller inte bara kulturskapare. Det gäller väldigt många människor. Så är livet. Det är någonting som man måste förhålla sig till.

Vi vet alla att man inte kan behandla eller betrakta kulturskapare som en homogen grupp. Det är det inte. Många har det väldigt tufft, men det gäller inte alla. Även om det inte är en grupp som är representativ för samtliga måste jag ändå nämna att det finns en privat producent här i Stockholm med 150 personer på lönelistan. Lägsta lönen för hennes dansare är 33 000 kronor i månaden, och det är inte mot faktura, utan det är en lön. Det finns de som faktiskt har hyggligt goda villkor.

Men hur ska man då öka möjligheterna? Det handlar trots allt inte om a-kassan. Det gör inte det. Det är en falsk trygghet. Det handlar om att öka intresset för och efterfrågan på konstnärligt skapade verk, för litteratur och för andra prestationer. Det är det som konstnärspolitiken handlar om.

Då är vi inne på det som någon av de övriga debattörerna tog upp, detta att det faktiskt blir mer pengar kvar i plånboken efter skatt för att göra det som man själv väljer att göra, oavsett om det handlar om att gå på museum, gå en kurs, köpa böcker eller dataspel, besöka en utställning eller ett galleri eller kanske till och med köpa ett konstverk. Det är det som ger jobb och utveckling till kulturskaparna.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2007/08:36
4 december

*Svar på
interpellationer*

10 § Svar på interpellationerna 2007/08:151, 167, 168, 170 och 206 om järnvägen längs Norrlandskusten

Anf. 82 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Kristina Zakrisson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta så att Haparandabanan kan färdigställas och tas i bruk i juni 2011. Katarina Köhler har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att Botniabanan ska kunna öppnas för trafik år 2010. Hans Stenberg har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att de nödvändiga åtgärderna på Ostkustbanan och Ådalsbanan ska komma till stånd. Raimo Pärssinen har frågat mig vilka åtgärder jag kommer att vidta för att klara en trafikökning mellan Sundsvall och Iggesund. Slutligen har Agneta Lundberg frågat mig vilka åtgärder jag har för avsikt att vidta för att Botniabanan ska kunna köra med full kapacitet 2010. Jag har valt att besvara alla fem interpellationerna i ett sammanhang.

Låt mig först poängtera att det för närvarande pågår ett arbete med att fastslå förutsättningarna för infrastrukturplaneringen under perioden 2010–2019. Samtidigt bereds trafikverkens förslag till reviderade planer för innevarande period 2004–2015. I arbetet med såväl den långsiktiga planeringen som revideringen av gällande plan är ett konkurrenskraftigt och hållbart transportsystem för hela landet en grundläggande utgångspunkt.

Regeringen för en aktiv regional tillväxtpolitik som ger alla delar av landet möjligheter att utvecklas och en politik för fler och växande företag som har lett till att sysselsättningen ökar. Vår uppfattning är att en av de viktigaste åtgärderna för att stärka en regions konkurrenskraft är att öka det lokala och regionala inflytandet, till exempel över statliga tillväxtresurser och över möjligheterna att växa utifrån sina egna förutsättningar. Det är därför viktigt att lokal och regional kunskap om förutsättningar och behov tas till vara vid planeringen av infrastruktur och transportsystem. Det är genom egen kraft, byggd på de förutsättningar som kommuner och regioner själva är bäst på att analysera och värdera, som man kan skapa en långsiktigt god jordmån för företag och jobb och ett konkurrenskraftigt transportsystem.

Frågorna ställs mot bakgrund av det reviderade förslaget till nationell banhållningsplan för perioden 2004–2015 som Banverket har redovisat. Regeringen gav Banverket revideringsuppdraget eftersom det funnits brister i de planer som den tidigare regeringen fastställt. Bristerna gäller främst tidsplaner och kostnadsberäkningar för olika projekt.

Enligt Banverket innebär de ekonomiska ramarna i budgetpropositionen att vissa investeringar måste senareläggas. Banverket ser två alter-

nativ, varav det första är att stoppa trafiken på Haparandabanan 2012 och under några år. Det andra alternativet innebär att Ådalsbanans färdigställande senareläggs ytterligare cirka ett år till 2014. Banverket rekommenderar att alternativ två väljs.

Ostkustbanan och delen Sundsvall–Iggesund har haft en stark trafikutveckling under de senaste åren. Banverket föreslår därför kapacitetshöjande åtgärder på sträckan Sundsvall–Gävle motsvarande 1 150 miljoner kronor i sitt förslag till reviderad framtidsplan. I detta åtgärds paket inryms ombyggnad av fyra befintliga mötesstationer till samtidig infart på delen Sundsvall–Iggesund.

Revideringen av den gällande banhållningsplanen 2004–2015 och arbetet med den kommande planperioden 2010–2019 bereds för närvarande inom Regeringskansliet, och jag vill därför inte föregripa beredningsprocessen och uttala mig om eventuella åtgärder.

Då Raimo Pärssinen, som framställt en av interpellationerna, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav andre vice talmannen att Per Svedberg i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 83 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka infrastrukturministern för svaret, även om jag inte tycker att det är speciellt tillfredsställande. Jag hade förväntat mig ett lite mer uttömmande svar. Jag tycker att det är lite tunt att som ansvarig minister svara att man inte vill föregripa beredningsprocessen. Jag utgår från att ministern är väldigt mån om att se till att så omfattande medel som möjligt tillförs det ansvarsområde som ministern har och naturligtvis också att hon är väl motiverad och intresserad av att titta på vilka projekt som är påbörjade i landet för att undvika kapitalförluster. Jag är inte helt nöjd med svaret, men jag kanske får mer besked under debatten.

Däremot vill jag poängtera en del av det svar som ministern läste upp och som jag tycker låter väldigt bra. Ministern skriver att uppfattningen är ”att en av de viktigaste åtgärderna för att stärka en regions konkurrenskraft är att öka det lokala och regionala inflytandet, till exempel över statliga tillväxtresurser och över möjligheterna att växa utifrån sina egna förutsättningar. Det är därför viktigt att lokal och regional kunskap om förutsättningar och behov tas till vara vid planeringen av infrastruktur och transportsystem. Det är genom egen kraft, byggd på de förutsättningar som kommuner och regioner själva är bäst på att analysera och värdera, som man kan skapa en långsiktigt god jordmån för företag och jobb och ett konkurrenskraftigt transportsystem.”

Det är precis det vi vill. Lyssna på oss som är från regionen och lär er mer om den del av landet som vi inte befinner oss i just nu, norra Sverige. Jag tycker att det finns en hel del fördomar om vår landsända. För bara ett par veckor sedan var det en borgerlig riksdagsledamot som i kammaren talade om att Norrbotten är ett bidragslän.

När jag funderat en stund tänkte jag: Men hon har ju alldeles rätt. Norrbotten är ett bidragslän. Vi har under hela förra århundradet bidragit till tillväxten och utvecklingen i Sverige. Naturresurserna från norra Sverige skulle jag vilja påstå är en av grundpelarna i välfärdsbygget i landet. Men om vi ska kunna fortsätta att bidra till tillväxten och utveckl-

ingen måste vi också ha förutsättningar som är likvärdiga med resten av landet.

Uppe hos oss, där vi har väldigt tung industri, är vi oerhört beroende av väl fungerande, kostnadseffektiva och miljövänliga transportsystem. Med tanke på att ett av partierna i alliansregeringen helt nyligen var ute och markerade en stor omsvängning sedan valet, att man vill höja bensuskatter och dieselskatter – jag utgår från att det är för att minska biltrafiken – är väl regeringen också väldigt intresserad av att få bort transporterna från vägar och i stället föra över dem på järnväg.

Men om Haparandabanan inte kan färdigställas kan man inte efter 2012 frakta gods på den banan. Vi har, som jag sade tidigare, till exempel Outokumpu på finska sidan som levererar råvaror och material till Avesta och fortsätter ned till Göteborg. Vi har Ikea som har all sin transport på järnväg. Vi har Billerud i Kalix. Vid ett besök förra veckan radade de upp fem punkter. Överst bland de frågor som var viktiga för Billerud stod transporter, kostnadseffektiva och snabba transporter. Det är järnväg de pratar om.

Vi har flera företag i Norrbotten som direkt kan peka på att de är helt beroende av att Haparandabanan finns. Den finns just nu. Den är i dåligt skick, men dels bygger man en ny del, dels rustar man upp resten. Om det bygget inte färdigställs äventyrar det flera stora företag i Norrbotten. Då kan vi inte fortsätta bidra till tillväxten i resten av landet.

Jag vill upprepa min fråga: Vad tänker infrastrukturministern göra för att Haparandabanan ska kunna färdigställas?

I detta anförande instämde Lars U Granberg (s).

Anf. 84 KATARINA KÖHLER (s):

Fru talman! Tack för svaret! Men jag säger precis som Kristina, jag kan inte påstå att jag är nöjd med det. Egentligen tycker jag inte att det var så mycket till svar, eftersom ministern säger att hon inte vill föregripa beredningsprocessen och uttala sig om eventuella åtgärder.

Det här är ju ledsamt, därför att Botniabanan, som jag har frågat om, är oerhört viktig för norrlänningarna, för Norrland och västerbottningarna, men också för hela landet. Det är jätteviktigt att vi får i gång Botniabanan när vi har sagt att den ska i gång.

Min fråga handlar ju om Ådalsbanan med anledning av att Banverket har sagt att man inte kommer att ha råd att utföra det man hade planerat för. Om det blir så att Ådalsbanan inte färdigställs innebär det att Botniabanan inte kommer att kunna tas i bruk. Det innebär ett enormt resursslöseri. Det innebär ett gigantiskt slöseri med skattebetalarnas pengar, men också med företagens utvecklingsmöjligheter uppe i Norrland.

Precis det Kristina sade om Norrbotten kan jag säga om Västerbotten. Vi har flera olika gruvor. Vi har mycket tung basindustri. Vi har mycket tung exportindustri. För att nämna några företag har vi Volvo Lastvagnar, pappersbruket Obbola Linerboard och en mängd andra företag, inte minst Boliden med deras gruvor och smältverk uppe i Västerbotten. Vi behöver den här banan, inte bara för godstransporter utan också för persontransporter naturligtvis.

Om vi inte får i gång Botniabanan 2010 är det inte bara ett gigantiskt slöseri. Det är dessutom ett gigantiskt svek. Under valrörelsen sade både

Prot. 2007/08:36
4 december

Svar på
interpellationer

infrastrukturministern och vår näringsminister Maud Olofsson att Botniabanan var viktig för den norra delen av landet och för hela Sverige. Att nu inte svara på interpellationen innebär ett stort svek mot dem som trott på Centerpartiets och alliansens vackra ord om bland annat Botniabanan.

Jag hade hoppats att infrastrukturministern skulle säga att hon för miljöns skull ska göra allt hon kan för att Botniabanan kan sättas i gång, eller att hon ska göra allt hon kan för att banan kommer i gång för arbetsmarknadsregionens skull och för att göra den norra delen av landet lite mindre, krympa avstånden och skapa en större arbetsmarknadsregion med snabbare persontransporter. Men det sade hon inte. Inte heller sade hon något om den studieregion som blir tydlig och kommer närmare om vi får Botniabanan.

Slutligen hade jag så här i juletid önskat att hon sagt någonting om att hon ska jobba för att de 65 miljarder som nu går till att göra de rika ännu rikare i stället ska användas till att färdigställa Botniabanan.

Anf. 85 HANS STENBERG (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka infrastrukturministern för svaret. Man kan väl i och för sig tycka att det inte är särskilt mycket att tacka för, men samtidigt är det bra att ministern så tydligt visar hur lite hon och den borgerliga regeringen bryr sig om hur järnvägstrafiken fungerar i det här landet.

I stor enighet fattade riksdagen i mitten av 90-talet beslut om att Botniabanan skulle byggas. Sex av riksdagens sju partier stod bakom det kloka beslutet. Det är ett klokt beslut som ger stora utvecklingsmöjligheter i en av landets mest livskraftiga regioner. När Botniabanan är klar kommer mer än 20 miljarder att ha plöjts ned i en toppmodern järnväg mellan Umeå och Nyland. I samband med bygget beslutade man också om en upprustning av Ådalsbanan mellan Nyland och Sundsvall och Ostkustbanan mellan Sundsvall och Gävle för att kunna ansluta Botniabanan till det övriga järnvägsnätet.

Ådalsbanan håller väldigt låg standard och har inte kapacitet för en modern järnvägstrafik. När det gäller Ostkustbanan mellan Iggesund och Sundsvall är standarden även där undermålig och kapaciteten redan nu så hårt utnyttjad att man slagit i kapacitetstaket. Det finns helt enkelt inte utrymme för ett enda ytterligare tåg på sträckan. Det är således absolut nödvändigt att göra ordentliga insatser på både Ådalsbanan och Ostkustbanan för att Botniabanan ska kunna knytas ihop med det övriga järnvägsnätet på ett fungerande sätt.

Därför kan man tycka att det är obegripligt att den borgerliga regeringen nu skjuter upprustningen av Ådalsbanan och Ostkustbanan på framtiden. Det är inget annat än en enorm kapitalförstöring eftersom Botniabanan inte kommer att få någon trafik att tala om innan Ådalsbanan och Ostkustbanan fått en standard som medger ökad trafik. Därmed har vi plöjt ned ofantliga 20 miljarder i en järnväg som inte kommer att kunna användas rationellt på flera år. Vi kommer att ha en toppmodern järnväg mellan Umeå och det lilla samhället Nyland. Nyland är visserligen en både trevlig och vacker ort, men det är inte särskilt många resenärer som har Nyland som slutstation.

Det borde vara en självklarhet att följa de tidigare planerna och rusta upp Ådalsbanan och Ostkustbanan så att Botniabanan kan anslutas till det övriga järnvägsnätet på ett sådant sätt att det får en trafik som fungerar.

När regeringen senarelägger investeringarna i Ådalsbanan bryter den också det trafikeringsavtal som upprättats mellan staten och Norrtåg, som i sin tur ägs av kommuner och landsting i regionen. När staten struntar i att uppfylla sina förpliktelser i avtalet hamnar Norrtåg och de berörda kommunerna och landstingen i en fullkomligt orimlig situation. Utan en vettig anslutning av Botniabanan går det inte att börja trafikera den. Eftersom staten inte kan ge klara besked om när det blir möjligt att trafikera kan Norrtåg inte heller upphandla rullande tågmateriel för trafiken.

Man kan fråga sig hur kommuner och landsting ska hantera sina förpliktelser i avtalet när staten struntar i att uppfylla sin del. Är det rimligt att de resecentrum som man åtagit sig att bygga ska stå färdiga i flera år innan trafiken kommer i gång utan ersättning från staten? Hur har Åsa Torstensson tänkt hantera den frågan? Det skulle vara intressant att få veta. Jag skulle också vilja ha svar på frågan varför infrastrukturministern vägrar att träffa representanter för Norrtåg och de berörda kommunerna när de vill besöka departementet för att diskutera denna ohållbara situation.

Anf. 86 PER SVEDBERG (s):

Herr talman! Jag ska börja med att tacka för svaret. Jag har en känsla av att det blir lite upprepningar här.

När jag först läste svaret blev jag lite halvglad, men när jag läste vidare insåg jag att jag inte riktigt förstod vad ministern menade när hon beskrev Ostkustbanan och sträckan Sundsvall–Iggesund. Jag har egentligen bara en kort fråga att ställa utifrån den information jag fått av planeringsansvariga i Hudiksvalls kommun. De säger sig inte känna igen någonting av det som ministern angett i sitt svar.

Vad avser ministern när hon i svaret beskriver sträckningen mellan Sundsvall och Gävle?

Anf. 87 AGNETA LUNDBERG (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka ministern för svaret. Jag upprepar inte de bedömningar som redan gjorts.

Det råder en väldigt förståelse och en känsla av vanmakt i vår region när det nu kommit till vår kännedom att risken för en senareläggning av Ådalsbanan är uppenbar. När framtidssatsningen Botniabanan beslutades i riksdagen upplevde vi en stark känsla av framtidstro. Det var en investering som skulle leda till utvecklingen av vår region. Det var en satsning på miljön och framtiden. Samtliga partier utom Moderaterna röstade ja till den satsningen.

Jag som bor i Örnsköldsvik har under de år som byggandet av Botniabanan pågått kunnat avläsa en förändrad attityd till investeringar i vår region, och ett ökat företagande överlag, mycket tack vare just byggandet av Botniabanan. Infrastrukturen spelar en avgörande roll för att få till stånd en utveckling framför allt när det gäller tung industri.

Denna satsning har verkligen varit ett samarbetsprojekt där staten och Kramfors, Örnsköldsviks, Nordmalings och Umeå kommuner samt Västerbottens och Västerbottens läns landsting år 1997 träffade ett avtal om byggandet av Botniabanan mellan Nyland och Umeå. Ändamål, de olika parternas åtaganden, tidsplaner, kostnadsramar med mera finns reglerade i huvudavtalet. Det revideras senast den 14 november 2005. Projektets framdrift och utveckling finns beskrivna i de årliga lägesrapporterna till regeringen.

Enligt huvudavtalet gäller att hela Botniabanan under vissa bestämda förutsättningar beträffande tillstånd ska överlämnas för förvaltning till Banverket i augusti 2010 och därmed kunna tas i kommersiell drift av tågoperatörer. Delar av banan kan tas i kommersiell drift redan 2008 och 2009 för godstrafik.

Hela projektet bedöms kunna genomföras till en kostnad av 3,2 miljarder enligt prisnivån i januari 2003, exklusive index och finansiella kostnader. Staten via Banverket svarar för att, i anslutning till att Botniabanan byggs, genom om- och nybyggnad anpassa bland annat Ådalsbanan till Botniabanans trafik. Frågan om konsekvenserna av en senareläggning av färdigställandet av Ådalsbanan är väl belyst av Banverket och delges regeringen. Det måste alltså vara känt.

Banverket har också huvudansvar för att driva ett antal andra projekt som främst rör införande av signal- och säkerhetssystemet ERTMS i egen regi eller i samarbete med andra för att skapa nödvändiga förutsättningar för att Botniabanan skulle kunna tas i drift enligt gällande tidsplan i huvudavtalet. Om rekommendationerna från Banverket i den reviderade framtidsplanen, inklusive kompletteringar från den 7 november 2007, beslutas antas av regeringen är det uppenbart att det angivna målet angående trafikeringen enligt huvudavtalet för Botniabanan inte kommer att uppnås och att staten gör sig skyldig till ett avtalsbrott.

Tycker infrastrukturminister Åsa Torstensson att det ur miljösynpunkt, regionutvecklingssynpunkt och åtagandesynpunkt är ett riktigt beslut att skjuta färdigställandet av Ådalsbanan på framtiden och i stället satsa på nya projekt i södra Sverige?

Anf. 88 STEFAN TORNBERG (c):

Herr talman! Tack för svaret på interpellationen och även ett tack till interpellanterna för engagemanget för en fungerande järnväg efter Norrlandskusten. Det är en viktig fråga att diskutera, och det är en satsning som hänger ihop med allt från Ådalsbanan till Haparandabanan.

Jag är glad för engagemanget. På hemmaplan har Socialdemokraterna nästan vecka efter vecka dödförklarat Norrbotten och de järnvägs-satsningar som den här regeringen har stått för. Därför är det roligt att se det engagemang som finns här i kammaren. Hoppet finns fortfarande för att de här projekten kommer att förverkligas.

Jag kan förstå oron av erfarenheterna från den föregående mandatperioden, med den bristande planering och tomma finansiering som fanns för de här projekten. Det jag kan läsa ut av svaret är att vi nu har en regering som på ett betydligt seriösare sätt är beredd att hantera infrastrukturen. Först ska det prövas, och sedan ska vi se till att vi får pengar för satsningen. Vi ska göra en prioritering utifrån ett regionalt tillväxtperspektiv och också se till att vi använder det här för att utveckla vårt land.

Jag känner en stor tilltro till den nya infrastrukturpolitik som hänger ihop med en regional tillväxtpolitik och en modern miljöpolitik, en infrastrukturpolitik som ska knyta ihop Sverige, ge möjlighet att föra över tunga transporter till järnväg och säkra industrins behov av pålitliga transporter.

Jag tycker som norrbötning att det är viktigt att ta vara på den positiva utvecklingen i norra Sverige. Det sker en fantastisk utveckling, som många har vittnat om här i dag. Men det här är viktigt för hela landet. Det handlar om en resurs, om en möjlighet för Sverige att verka i den globala miljön. I det sammanhanget är ett stopp för Haparandabanan totalt oacceptabelt, och jag ser det inte heller som realistiskt. Vi kan inte ha en järnväg utan trafik efter 2012 med tanke på den strategiska betydelse som den järnvägen redan har i dag. Dessutom ingår Haparandabanan i EU:s prioriterade projekt.

Kort sagt behövs det mer resurser till infrastrukturen. Det finns ett berg och en ryggsäck när det gäller underhållet av vägar och järnvägar. Det gäller också att få pengar till de nödvändiga investeringarna. Jag säger, precis om Kristina Zakrisson, att de satsningar som görs i norra Sverige möts av många fördomar. Det finns en fördomsfull inställning till både utvecklingen i min del av länet och till den betydelse som infrastrukturen har. När man pratar om Botniabanan är det ofta också Haparandabanan som avses, en satsning som redan nu är i gång. Jag är helt övertygad om att kan man ge projekten för järnvägar efter Norrlandskusten en likvärdig och seriös bedömning utifrån ett regionalt tillväxtperspektiv kommer de också att förverkligas.

Anf. 89 EVA SONIDSSON (s):

Herr talman! Det är glädjande att regeringen för en aktiv regional tillväxtpolitik som ger alla delar av landet möjligheter att utvecklas och en politik för fler och växande företag som leder till att sysselsättningen ökar. Det kunde man läsa i svaret från ministern.

Då borde vi inte känna oro inför framtiden, känns det som. Jag tror i alla fall att det finns många frågetecken att rätta ut. Ådalsbanans färdigställande, som det interPELLERATS om här, är en mycket viktig del i den fortsatta sträckningen av Botniabanan, för att bli den kompletta järnvägen som ett alternativ för oss i Norrland till trafiken på våra vägar. Som boende i Kramfors, som den här Ådalsbanesträckningen går igenom – jag vet inte om statsrådet har besökt området i Västernorrland – ser jag ett stort behov av att Ådalsbanans sträckning blir genomförd.

Som det är i dag startar södra delen av Botniabanan i Nyland alldeles vid flygplatsen i Kramfors. Blir inte Ådalsbanan byggd enligt de planer som finns får man åka tåg från Umeå till Kramfors för att sedan ta flyget till Stockholm. Det låter helt orimligt med de utsläpp som sker vid flyget i dag att inte bygga Ådalsbanan och ge invånarna i norra delen av Sverige möjligheter till andra transportmedel än flyg och bil.

Det är därför viktigt att regeringen noga överväger vilka beslut som behöver fattas för att genomföra byggandet av Ådalsbanan som det var tänkt och som planerna var, både för miljön och för att öka möjligheterna för oss i glesbygd att pendla till och från de orter där jobben erbjuds i dag. Det är inte så naturligt att man kan få jobb i alla våra små kommuner i dag och förmodligen inte fortsättningsvis heller.

Därför hoppas jag att regeringen tar hänsyn till utvecklingen i de norra regionerna och möjliggör med medel och kloka beslut färdigställande av järnvägen enligt tidigare planer.

Anf. 90 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag vill tacka interpellanterna för de intressanta interpellationerna och statsrådet för svaret. Det är inte första gången vi diskuterar infrastrukturfrågor. Jag lade märke till att förra veckan, herr talman, var det frågor om Tjustbanan som statsrådet svarade på. Det saknades 3,6 miljarder kronor som statsrådet inte hade kunnat få fram. I helgen har vi kunnat läsa en artikel i Göteborgs-Posten med Göran Johansson och en lång rad socialdemokrater som vill ha massor med pengar till Västkustbanan. Det var ungefär 10 miljarder som saknades där exklusive vad som behövs för att komma genom Hallandsåsen, som ju är ett särskilt projekt.

Jag tycker att interpellanterna har alldeles rätt, alldeles rätt, utom på en enda punkt: Det finns inte någon som helst prioritering i detta. Under perioden 1998–2002 åkte Björn Rosengren land och rike runt och lovade det ena och det andra. Jag har stått i denna talarstol och diskuterat jättemycket med Ulrica Messing, och jag har varit på sådana ställen som i Härnösand för att ta reda på hur mycket pengar som saknades för Ådalsbanan år 2004. Man säger i klartext att det inte finns någon finansiering för detta. Det saknas 4 miljarder kronor som den förra socialdemokratiska regeringen inte hade avsatt. Det var så våldsamt underfinansierat. Vi ser det nu i Haparanda, som jag besökte i juli och som jag talade om häromdagen. Det finns inte pengar men en massa projekt som har startats. Det är ungefär som att man skulle bygga Blekingebanan fram till Bräkne Hoby och säga att det inte finns pengar till den sista delen, eller som i den här regionen vägen till Nynäshamn, väg 73, där man inte når ända fram.

Ibland måste man ställa rätt frågor. Jag menar som så att den enda rätta frågan till statsrådet Åsa Torstensson är: Hur ska ni klara upp det sammelsurium som har åstadkommits genom alla dessa ofinansierade och oklara projekt som finns? Det är en jätteuppgift.

Sedan har ni allihop alldeles rätt på en punkt. Jag har åkt tusen gånger till Sundsvall med tåg, och jag har irriterats våldsamt över alla förseningar. Men någon gång måste man få ordning och reda i själva frågeställningarna. Min fråga, efter att ha pratat med Christer Berglund tidigare under förra perioden om Genomfart Sundsvall och andra sådana saker, är: Hur ska den här regeringen klara upp detta sammelsurium av ofinansierade projekt?

Herr talman! Jag har alldeles nyss varit på ett seminarium där boken *100 år av tillväxt* av tidigare redaktören Per T. Ohlsson på Sydsvenska Dagbladet presenterades i en ny upplaga. Den handlar om Johan August Gripenstedt och finansieringen av de svenska järnvägarna från 1853 och framåt.

Det är klart att om vi inte hade haft en så stor reformator på det här området hade vi inte haft den här tillväxten i Sverige. Därför är infrastrukturinvesteringar otroligt viktiga för hela landet. Det hindrar inte att jag ställer samma fråga för tredje gången: Hur ska statsrådet reda upp detta sammelsurium av ofinansierade vägar och järnvägar som finns runt

Anf. 91 Andre vice talman BIRGITTA SELLÉN (c):

Herr talman! Järnvägen från Haparanda till Stockholm engagerar, som infrastrukturministern märker. Vi är nio personer som deltar i samma debatt. Flera av interpellanterna har beskrivit oerhört tydligt, till exempel Hans Stenberg, hur den påverkar hela regionen.

Jag tycker att statsrådets svar är helt okej, för självklart är det svårt att göra något annat än att vänta på utredningen. Jag har därför full förståelse för att statsrådet inte kan ge några löften om pengar i dag, men vi hoppas och tror att det kommer.

Vi vill nu passa på att ge några ord på vägen som ytterligare stärker behovet av denna fungerande järnvägslink. Jag vet att statsrådet känner till problemen genom besök i området och genom att landshövdingarna har uppvaktat statsrådet, så kunskapen finns.

Jag vill än en gång påminna om att vi har en flaskhals, Ådalsbanan. Om den inte kommer att få resurser kommer det att leda till att Botniabanan inte kommer att få den funktion som man inledningsvis hoppades på, att den skulle bli en snabblink för tåg ned till Stockholm. Genomfarten i Sundsvall är också en flaskhals som påverkar hela kommunen. Det var Gunnar Andrén lite grann inne på när han berättade om kommunalrådet som han har talat med.

Ostkustbanan rustas visserligen med mötesplatser. Men när man i dag åker med tåget från Stockholm och i mitt fall till Sundsvall stannar tåget gång på gång på grund av mötande tåg. Det innebär att det blir en betydligt långsammare resa än vad det skulle ha kunnat bli om det hade varit dubbelspår hela vägen.

De klimatförändringar som vi står inför nu gör att resorna och gods-transporterna på järnväg måste öka och flygresorna minska. Men då måste resorna på järnvägen också bli ett alternativ rent tidsmässigt. Det sades när man planerade Botniabanan att det skulle kunna ta ungefär 3 ½ timmar att ta sig från Umeå till Stockholm. Det är ungefär så lång tid som det tar från Sundsvall på grund av att man måste stanna till när man möter tåg.

Vi måste komma ihåg att Norrland har naturresurserna som är av största vikt för hela landets ekonomi. Vi har malm, skog och är snart också stora etanolproducenter. De här naturresurserna måste kunna fraktas via bland annat järnvägen. Det gäller även persontrafiken. För miljöns skull måste vi ha en helhetslösning längs hela Norrlandskusten.

Anf. 92 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Det är en mycket intressant interpellationsdebatt.

Alla sträckor som nu visas ett stort engagemang från de socialdemokratiska interpellanterna vill jag påstå inte är enbart regionala banor, utan de ingår i allra högsta grad i ett mycket tydligt nationellt transportförsörjningssystem. Det är viktigt att de finns i en helhet, för vi har ett näringsliv som är starkt beroende av bra, effektiva och konkurrenskraftiga transporter genom hela landet, vilket är den stora utmaningen för vårt näringsliv i en global konkurrenssituation. Det är också i allra högsta grad ett ökat tryck och efterfrågan på järnvägskapacitet med anledning av

den stora klimatutmaningen. Det är därför som vi från alliansregeringen lägger stor kraft på en övergripande transportförsörjningspolitik. Vi tänker, planerar och prioriterar så att vi har smarta transportkedjor där de olika transportslagen mycket tydligt går in i varandra och därmed skapar miljömässigt och ekonomiskt effektiva flöden.

Sedan kommer det kanonader av kritik mot att ett antal banor är utpekade av Banverket för att skjutas på framtiden. Men, herr talman och kära interpellanter, det är faktiskt jag som har ställt frågan till Banverket: Hur ser ekonomi och planer ut för det som Socialdemokraterna har beslutat? Hur realistiska är de planer som ni i dag arbetar efter? Det är ert eget arbete som ni reagerar på i dag.

Jag förstår er frustration. Den är mycket befogad, för här finns det människor på lokalt plan – kommunpolitiker, regionpolitiker och ett näringsliv – som har trott att de planer som är fastställda är realistiska. Det fattas miljarder. Det som ni anger är naturligtvis i allra högsta grad kapitalförstöring. Hade det dessutom varit så att de här planerna hade varit isolerade från andra prioriteringar runt om i landet, då hade jag kunnat köpa diskussionen om att man prioriterar bort Norrland i förhållande till andra banor runt om i landet.

Ni kan inte se den här kartan, men den innehåller både tidsförskjutningar och bortprioriteringar i alla delar av landet. Det är socialdemokratisk politik. Det är socialdemokratiska luftslott. Man har åkt runt och lovat utan att ha ekonomi som håller för detta. Ni borde fundera på varför ni inte själva såg till att skapa ekonomiskt utrymme för de planer som kommuninvånare runt om i landet tror ska verkställas.

Anf. 93 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Herr talman! Åsa Torstensson har nu ett lysande tillfälle att lägga till de pengar som vi socialdemokrater uppenbarligen inte hade kraft att lägga dit, i stället för att sänka skatten med 13 miljarder i vårpropositionen. Ta 5 procent av dem och färdigställ Haparandabanan! 13 miljarder var ju bara i den ena budgeten, i vårpropositionen. I nästa budget var det 13 miljarder till i skattesänkningar. Nog skulle jag vara väldigt försiktig med att med sådan enfass uttala kritiken mot hur den socialdemokratiska regeringen nästan har rivit järnvägar i stället för att bygga dem.

Som sagt var finns det nu ett lysande tillfälle. Det går oerhört bra för Sverige, och jag utgår från att infrastrukturministern menar att det är på grund av regeringen. Det får hon väl tycka om hon vill. Men det går bra för Sverige.

Vi har haft tolv år av socialdemokratisk regim, och vi har sett till att det finns en ekonomi i det här landet. Men vi sänkte inte skatterna för välbärgade.

Det fattas ungefär 750 miljoner till Haparandabanan. Det motsvarar 5 procent i skattesänkningar i en av de budgetar som ni har lagt fram under den korta period som ni har regerat. Hosta upp pengarna och färdigställ Haparandabanan!

Jag blir så upprörd när jag hör det här. Men det är ju bra att infrastrukturministern har ställt frågan, och då utgår jag från att Banverket har svarat att för att färdigställa Haparandabanan behövs det 750 miljoner.

I Norrbotten är det industriella produktionsvärdet ungefär 45 miljarder. 750 miljoner behöver vi till Haparandabanan. Det är 2 procent av

produktionsvärdet. Det är lätt att inse att det är väl investerade pengar. Men det är klart att jag inte tycker att den tillväxt som sker i norra Sverige ska användas till att sänka skatterna för välbärgade.

Jag tycker att den ska användas till att fortsätta att bygga upp landet, fortsätta att bygga infrastruktur. Bygg järnvägarna. Få bort transporterna från vägar. I valet stod som sagt var Kristdemokraterna och talade om att det var förskräckligt vilka skattehöjningar Socialdemokraterna hade genomdrivit på bensin och diesel. De skatterna måste sänkas. Nu står man och talar om klimathotet. Nu måste vi höja skatterna, det här går inte. Nu måste vi få bort biltrafiken. Ja, som sagt, det här är ett lysande tillfälle. Se till att bygga de järnvägar som finns planerade. Om det då saknas 750 miljoner och det finns så mycket pengar i landet kan det ju inte vara något stort problem att visa och säga: Titta hur mycket bättre vi är än Socialdemokraterna. Vi bygger det här färdigt. Då ska jag faktiskt ge en eloge till infrastrukturministern.

Stefan och jag har samma uppfattning i olika sammanhang. Det har vi i den här frågan. Jag tycker att det är bra att Stefan visar intresse, och jag hoppas att han försöker påverka sin partikamrat att se till Haparandabanan verkligen färdigställs. Sedan har vi fler projekt som behöver genomföras i Norrbotten. Vi hoppas få en gruva även i Pajala. Då behövs det 15 kilometer järnväg. Och, som sagt, med de pengar som kommer att genereras och med de pengar som finns i landet ska väl inte det vara något problem, för jag utgår från att den här regeringen inte kommer att fara runt och lova och sedan inte hålla det man lovar. Om den här regeringen lovar kommer det säkert att byggas. Så nu väntar jag bara på löftet att de här 750 miljonerna kommer att tillföras så att Haparandabanan verkligen färdigställs.

Anf. 94 KATARINA KÖHLER (s):

Herr talman! Ministern säger att man jobbar med helhet och övergripande transportpolitik. Hon säger i svaret på interpellationen att den här regeringen arbetar med en aktiv regional tillväxtpolitik. Och så var ministern tillsammans med Maud Olofsson uppe i Västerbottens inland förra veckan. Näringsministern tror jag uttryckte det så till inlandsborna att de var i vinnarhålet. Nu är hon inte här och kan förklara. Jag gjorde min tolkning av det. Jag funderar väldigt mycket. Man säger att man värnar hela landet. Man säger att människor finns i vinnarhålet om de bor i Västerbottens inland. Man säger att man driver en aktiv regional tillväxtpolitik. Då borde det rimligtvis också vara så att ministern kunde stå här och säga: Jag gör allt jag kan för att Botniabanan ska kunna sättas i trafik 2010.

Jag tycker att det känns fegt. Jag har ungdomar hemma som brukar säga: Våga mogna, morsan! Det kan vara något att fundera på. Jag tycker att ministern måste ta sitt ansvar, och jag tycker att det vore uppfriskande om hon sade: Det här ska jag göra allt jag kan för att sätta i sjön. Jag tycker inte att det känns seriöst att ministern skyller på Socialdemokraterna och på vår dåliga politik när det gäller de här frågorna. Det är faktiskt ni som har regeringsmakten nu. Och ni har haft den i över ett år. Ni har lagt fram ett par budgetar. Enligt Banverket var kostnadsökningarna under förra året så stora att de inte täcks av det anslag som regeringen gav till de här byggena.

Prot. 2007/08:36
4 december

*Svar på
interpellationer*

Sedan måste jag säga till Gunnar Andrén: Man kan inte ens ta det som du var uppe och sade på allvar. Det är ju barockt.

Jag hoppas verkligen att ministern kan ge oss ett svar under den här kvällen. Det känns inte seriöst att bara skylla på Socialdemokraterna.

Anf. 95 HANS STENBERG (s):

Herr talman! Det jag tycker är märkligast i Åsa Torstenssons hela resonemang är att hon försöker få det till att det är vi socialdemokrater som råår för att det saknas pengar i budgeten 2008, 2009 och 2010. Den borgerliga regeringen har ju faktiskt alldeles själv, med sin egen majoritet, beslutat om budgeten både för 2007 och 2008 utan att vi socialdemokrater har kunnat påverka ett dugg. Om regeringen hade följt vårt budgetalternativ på infrastrukturområdet, i vart fall de två åren, hade man haft betydligt mer pengar att använda till vägar och järnvägar. Verkligheten är ju att regeringen har gjort ett vägval. I stället för framtidssatsningar för förbättrad infrastruktur har man valt att sänka skatterna för de välbeställda i samhället. Gunnar Andrén var uppe och ojade sig över hur regeringen ska klara av att finansiera alla ofinansierade infrastrukturprojekt. Det är märkligt att den funderingen aldrig fanns före valet. Då utlovade de borgerliga partierna jättesatsningar på både väg och järnväg. Det var inte så att man tyckte att vi satsade för mycket. Det var ju mer pengar man skulle lägga in med en borgerlig regering. Var är de pengarna i dag? Nu har ni ju regeringsmakten. Vi har strålande tider som vi inte har sett maken till sedan 60-talet i det här landet. Ändå fattas det pengar – nu mer än någonsin.

I stället för stora satsningar har det blivit besparingar och senareläggningar av projekt. Man har inte ens bemödat sig om att ge trafikverken kompensation för de kostnadsökningar som av naturliga skäl uppstår i en kraftig högkonjunktur. Men då ökar ju också statens inkomster, och då har man möjligheten att kompensera. Det tycker ni inte är meningsfullt.

Sedan tycker jag också att det är oerhört dåligt att säga att man inte vill föregripa planeringsprocessen för perioden 2010–2019 och revideringen av de nuvarande planerna. Det här är ju ingen planeringsfråga. Den här planeringen är ju gjord. De här projekten ligger i de nuvarande planerna. Det här är ingen planeringsfråga. Det är en budgetfråga. Budgeten råår regeringen över själv. Det är, måste jag säga, ynkligt att skylla oppositionen för att ni väljer att sänka skatterna i stället för att satsa på infrastruktur.

Att de borgerliga partierna inte tycker att de ens behöver försöka leva upp till vallöftena har vi sett flera exempel på. Senast i går, tror jag det var, hörde vi Kristdemokraternas partiledare glatt förklara att de tänkte bryta sitt vallöfte om bensinskatterna och i stället börja driva frågan om höjda bensinskatter av miljöskäl. Nu har man i den borgerliga regeringen kommit till insikt om att miljöfrågan är så viktig att man gott kan bryta vallöftet om sänkta bensinskatter. Hur hänger detta ihop med att ni också bryter vallöften om stora miljö-satsningar, satsningar på järnvägar, projekt som skulle ge stora positiva miljöeffekter. Det är inte bara så att ni sviker era löften, era stora löften som ni gav före valet om jättesatsningar på infrastrukturen. Ni senarelägger till och med det som redan finns i planerna. Jag måste fråga Åsa Torstensson om hon inte tycker det är pinsamt att företräda en regering som inte bara sviker sina löften utan som

inte ens klarar av att se till att staten håller ingångna avtal med kommuner och landsting. Jag skulle gärna vilja ha svar på den frågan. Jag fick inte svar på någon av mina frågor i det förra inlägget.

Prot. 2007/08:36
4 december

*Svar på
interpellationer*

Anf. 96 PER SVEDBERG (s):

Herr talman! Jag ställde en fråga till infrastrukturminister Åsa Torstensson. Möjligen var mitt inlägg alldeles för kort, eftersom jag inte fick något svar på frågan. Så jag tar väl om den – något längre den här gången, kanske.

Ostkustbanan och delen mellan Sundsvall och Hudiksvall är, som många har beskrivit det, en propp. Den begränsar trafiken väldigt mycket. Som vi ser det i Gävleborgs län är det bekymmer att få trafik upp till Mittuniversitetet för att öka den utveckling som vi ser i Gävleborgs län. Det ser vi som en stor och viktig detalj.

Där har X-Trafik ingen möjlighet att få mer spårtid för att det är stopp.

När jag läste svaret första gången tyckte jag att det var ganska positivt. Men när jag började fundera på vad som stod i det fick jag inte riktigt klart för mig vad svaret egentligen var.

Utifrån den information som jag har fått av kommunen i Hudiksvall och de diskussioner som man har haft i landstinget om trafiksituationen på banan hänger detta inte ihop.

Planeringsförutsättningarna för Hudiksvalls kommun i samband med en förändring av banan och omkörningsplatser eller mötesplatser stämmer inte heller överens. Jag tänkte att jag måste ringa till kommunalrådet och kontrollera vad som har sagts och var man befinner sig. Han blev jätteförvånad när jag läste upp detta svar. Detta hade han aldrig sett. Han trodde inte att de planeringsansvariga i Hudiksvalls kommun heller hade sett någon dylik skrift. Kanske Sven Bergström kommer upp senare och diskuterar samma sak.

Frågan är: Menar man att man ska bygga om fyra mötesplatser? Enligt kommunen var det en diskussion om tio. Vad menar man när man säger ”mötesstationer till samtidig infart”? Jag förstår inte riktigt det.

Nu har jag framställt frågan en gång till. Då vill jag bara kommentera detta. På något sätt kändes det som att ministern sparkade över bollen till Socialdemokraterna. Men hur ser Åsa Torstensson på dessa frågor, och hur kommenterar hon min fråga?

Anf. 97 AGNETA LUNDBERG (s):

Herr talman! Utöver huvudavtalet finns det ett antal samarbets- och genomförandeavtal där Banverket har förbundit sig att genomföra åtgärder i enlighet med Botniabanan tidsplan. Bland de projekt som nämns är ERTMS-projektet för Botniabanan, där Banverket har ansvar för utveckling och Botniabanan AB har ansvar för installation av utrustning. Det är också utveckling och installation av ombordutrustning på fordon, utveckling och installation av särskild tolkningsenhet på fordon för gång på andra järnvägssträckor än Botniabanan, testfordon för RRTMS på Botniabanan och utbildning av järnvägspersonal i det nya trafikstyrningssystemet.

Kommunerna som är parter i detta huvudavtal har åtagit sig att se till att Resecentrum byggs utefter Botniabanan för att knyta an till andra tra-

fikslag på ett funktionellt och attraktivt sätt. Där har Botniabanan AB, Banverket och respektive kommun tecknat genomförandeavtal som också är samordnade med Botniabanans tidsplan. Beroende av detta avtal är också Västernorrlands och Västerbottens läns landsting då deras ansvar i avtalet är bland annat inköp av tågen.

I en situation där idrifttagandetidpunkten skjuts fram flera år står Botniabanans projektorganisation inför en mycket svår omställning som kommer att innebära både högst betydande extrakostnader och väsentliga tidsförluster. En projektorganisation av Botniabanan AB:s typ och omfattning ska styra resurser som är tiofält större än bolagets kostnader för eget arbete. Botniabanan AB och Banverket ska också i samverkan fullfölja nödvändiga projekt för att Botniabanan ska kunna tas i drift.

I stället för att kunna ta Botniabanan i drift måste man betala räntor på 950 miljoner och dessutom tvingas betala skadestånd till leverantörer om avtalet bryts.

Tycker infrastrukturminister Åsa Torstensson att det är ett korrekt beteende från staten och att det är ett sätt att väl använda statens pengar?

Anf. 98 STEFAN TORNBERG (c):

Herr talman! Jag känner mig trygg med svaret från infrastrukturministern, och jag känner mig också trygg med den vilja och det engagemang som har visats i denna fråga.

Jag ska erkänna att jag tidigare har känt en oro genom åren för dragningen av järnvägen utefter Norrlandskusten, först när det gällde Botniabanan och sedan Norrbotniabanan, inte minst utifrån de förutfattade meningar och fördomar som möter dessa projekt. Inte minst Norrbotniabanan framställdes som en nattlig överenskommelse mellan Peter Eriksson och Göran Persson. Men detta framställdes också som att det handlade om pendeltågstrafik i ett folktomt land längs Norrlandskusten.

Jag tycker att utvecklingen i den politiska diskussionen under den senaste tiden har varit positiv ur den aspekten. Det handlar om regeringens ambition att hålla ihop hela landet och om att satsa på en regional tillväxtpolitik men också om behovet av en aktiv miljöpolitik och ett industrifokus. Det är industrin som ligger i fokus för detta. Persontransporterna är en bieffekt, en bonuseffekt. Men nu handlar det om att ta vara på de tillväxtmöjligheter som finns i vårt land och se till att dessa möjligheter tas till vara på ett bra sätt.

Det är mot bakgrund av den tillväxtpolitiken som man måste se regeringens övriga politik. Kristina Zakrisson blir upprörd över regeringens skattesänkningar i övrigt. Men detta hänger ihop. Det är genom att skapa bra villkor för företagande och för människor att investera i vårt land som vi får en positiv tillväxt. Det är då vi tar vara på tillväxtförutsättningarna och privat kapital i Boliden, i Northland Resources som nu ska satsa miljarder uppe i Pajala. Också statens egna företag som har samma skatteregler behöver få bra villkor att arbeta så att de kan investera och utvecklas i vårt land.

Politikens uppgift är att skapa förutsättningar för tillväxt, och där är infrastrukturen viktig. Det andra får vi göra själva.

Anf. 99 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Katarina Köhler tyckte att mitt anförande tidigare var barockt. Jag får väl stå ut med det.

När man tittar ut över landet gäller det, med de begränsade medel som finns, att göra det som är viktigast. Enligt mitt förmenande är det fem projekt i detta land som är viktigare än andra på detta område.

Det allra viktigaste är att se till att Göteborgs hamn får ordentliga resurser så att den kan byggas ut. Det är otroligt viktigt för hela landet.

På järnvägsområdet handlar det enligt mitt förmenande om Citybanan i Stockholm. Det är en samhällsekonomisk bedömning.

Det näst viktigaste, vilket jag har sagt många gånger i den här kammaren, är Haparandabanan. Banverket gör samma bedömning, att satsningen på Haparandabanan är det samhällsekonomiskt näst viktigaste.

Men därefter vill jag gärna säga att jag tycker att det är en otrolig kapitalförstöring som sker genom att man inte fullföljer Ådalsbanan när man hann investera så mycket. Vi har inte olika åsikter om det. Men det är absolut fel som Hans Stenberg säger att jag aldrig har diskuterat detta i denna kammare tidigare. Det är faktiskt inte korrekt helt enkelt, och jag vill protestera mot det. Jag har diskuterat det väldigt många gånger med Ulrica Messing. Vi har haft nästan samstämmiga åsikter om detta.

Jag tycker också som Per Svedberg att av de delsaker som finns och som man kan göra är det väldigt viktigt att man förstärker sträckan söder om Sundsvall ned till Hudiksvall med dessa olika platser. Det är nämligen väldigt irriterande för både godstrafik och persontrafik att det är så många stopp där. Jag tror att det är en begränsad satsning som behöver göras.

Herr talman! Jag menar att det är väldigt viktigt att man i slutändan ändå ställer rätt frågor. Jag menar då att vi nu måste se till att reda upp detta så att vi gör de viktigaste sakerna först. Då kan man inte göra allting.

Jag förstår statsrådets synpunkter förra gången om att Tjustbanan är något som tyvärr kommer lite efter hur angelägen den än är. Det finns också många andra projekt som är väldigt angelägna. Men de kommer lite efter dem som jag har nämnt.

Anf. 100 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Detta blir en försmak på den budgetdebatt som vi i trafikskottet ska ha den 13 december, även om tyngdpunkten nu ligger på Norrland och Norrlands infrastruktur.

Jag välkomnar verkligen det engagemang och den glöd som en rad socialdemokratiska ledamöter nu visar i dessa frågor. Tänk om det hade varit samma glöd och engagemang när vi hade en norrländsk infrastrukturminister från Gävle som försökte förvalta detta på ett bra sätt.

Även då var det väldigt många interpellationsdebatter, dock kanske med något fler deltagare från vår sida, från oss som nu tillhör allianspartierna. Vi var otåliga och tyckte att alldeles för lite hände.

Jag har varit med så länge att jag till och med minns när Björn Rosengren i början av 2000-talet presenterade sin infrastrukturproposition. Då var det väldigt stora visioner och stora ord. Rosengren stod här i riksdagens talarstol och sade: Den enda begränsningen för de väldiga sats-

ningar som vi i den socialdemokratiska regeringen nu ska göra är tillgången på grävskopor och entreprenadmaskiner.

Det var den enda begränsning som då kunde ses. Hur det sedan gick vet vi. Det har varit väldigt yviga paket och mycket luft i paketen.

Också jag är en av dem som har stora förväntningar på den här regeringen, alltså precis som de socialdemokratiska ledamöterna. Dock har jag måhända utrustats med lite mer tålamod. Jag inser att mandatperioden är fyra år. Det är inför valet 2010 som vi i allianspartierna i allmänhet och regeringen i synnerhet ska ställas till svars för vad som åstadkommits under de fyra åren.

På någon punkt har regeringen faktiskt redan levererat, enligt de krav som bland annat socialdemokratiska ledamöter har ställt. Jag tänker på Hans Stenberg och efterlysningen av en rejäl höjning av anslaget till de enskilda vägarna. Det debatterade ju Hans Stenberg i en tidning i höstas.

Nu har vi fått en ökning med mer än 100 miljoner kronor till den delen av infrastrukturen, och det är mycket värdefullt. Det är en ökning med 20 procent. Jag utgår från att Hans Stenberg på den punkten är mycket nöjd med regeringen.

På järnvägsområdet får vi hjälpas åt och ligga på ytterligare. Också jag är oerhört angelägen om att vi ska ha en väl fungerande infrastruktur och framför allt en väl fungerande järnvägstrafik med tanke på den miljö- och klimatdebatt som växer för varje dag som går.

Vi måste helt enkelt ha dubbelspår längs Norrlandskusten, åtminstone upp till Sundsvall, och vi måste ha en ådalsbana som fungerar. Men där får vi väl i all ödmjukhet erkänna att det åtminstone är ett gemensamt ansvar när vi nu har problemet Ådalsbanan på vårt bord. Hade den tidigare regeringen skött sina kort väl hade den naturligtvis tagit detta i något slags logisk ordning och sett till att man inte riskerade att på mitten få en flaskhals av det slag som vi nu kan få om vi inte klarar av att fullfölja Ådalsbanan.

Därför utgår jag från att regeringen, vi i trafikutskottet och alla andra som är berörda av frågan på alla sätt anstränger sig för att verkligen se till att Ådalsbanan rustas så att Botniabanan kan nyttjas till sin fulla kapacitet. Det skulle vara välkommet om också Åsa Torstensson kunde bekräfta den ambitionen som jag utgår från är gemensam för oss alla.

Utgiftstak och annat i budgeten sätter naturligtvis gränser som det är svårt att komma runt; budgettekniken har sin speciella ritual. Men där har vi i allianspartierna, även regeringen, talat om att vi utöver rejäla anslagshöjningar i budgeten också måste arbeta med mer okonventionella möjligheter typ offentlig-privat samverkan, typ lånefinansiering, typ regional medfinansiering och andra sätt att dryga ut när det gäller de satsningar som måste göras.

Regional medfinansiering är redan någonting som är etablerat här i Stockholmsregionen. Jag utgår från att det kommer att bli verklighet också på andra håll i landet, även om vi vant oss vid att staten ska ta det fulla ansvaret för infrastrukturen.

Anf. 101 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag förstår att Kristina Zakrisson och övriga socialdemokratiska interpellanter inte förstår sambandet när det gäller politiken och att satsa på att människor kommer i arbete, att satsa på att människor

ges ökade möjligheter att bestämma över sin plånbok och att satsa på en företagarpolitik som leder till att vi, som i dag, har en bra konjunktur och nyskapande av jobb i alla delar av landet, också i Norrland.

Eftersom Socialdemokraterna inte har prioriterat att människor ska ha ett jobb att gå till förstår jag att man i dag är frustrerad över att vi nu får så tydliga effekter i samhället. Varthelst vi än åker ser vi att det skapas förutsättningar så att människor kan gå från utanförskap till arbete – precis det som Kristina beskriver. Den stora tillväxten och effekterna i Norrland är resultatet av en allianspolitik där vi satsar på jobben och företagen.

Bristen i Kristina Zakrissons argumentering gäller att ni inte satsade vare sig på jobben eller på att avsätta resurser till infrastrukturen. Det är den situationen vi i dag sitter i. Europeiska järnvägsunionen visar mycket tydligt på att Sverige ligger sämst till när det gäller att vidta åtgärder för att sköta underhållet. Jag kan alltså hålla med er alla om att det är ett gigantiskt resursslöseri som nu pågår.

Det är därför som den här regeringen har prioriterat att avsätta pengar till Banverket just på underhållssidan. På det sättet kan man snabbast skapa förutsättningar för en högre kapacitet och bättre förutsättningar för näringslivet när det gäller att i nuläget ha en tilltro till banan.

Jag vill också återkoppla till diskussionen om åtgärder och förutsättningar för Norrlands inland. Det är i allra högsta grad precis så som Sven Bergström sade. Vi har levererat 130 miljoner kronor till enskilda vägar. I allra högsta grad berörs de delar av Sverige där väldigt mycket av industrins verksamhet börjar. Det handlar alltså om just enskilda vägar – innan järnvägen eller vägen tar vid. Precis detta är i allra högsta grad en åtgärd som stärker näringslivet i Norrlands inland.

Vi sitter nu med den budgetplan som skulle gälla från 2004 till 2015. Men redan efter tre år är det stora, gigantiska, hål i den budgetramen, som Banverket alltså har att arbeta efter. Om inte ni socialdemokrater tidigare, åtminstone internt, har fört ett resonemang om hur realistisk planen är i förhållande till de investeringar och till det underhåll som ni i dag efterfrågar och som är så avgörande för näringslivet och för invånarna vid de järnvägsbanor som ni prioriterar, då måste jag säga att det är anmärkningsvärt.

Per Svedberg kunde inte utläsa vad som står i svaret. Ja, det här är Banverkets svar på en andra revidering. Vi bad Banverket att återrevidera och att komma tillbaka till regeringen. Det är det underlaget som i dag ligger hos regeringen och som, precis som det står i svaret, vi inte har tagit ställning till utan analyserar.

Anf. 102 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Herr talman! Jag tror att Åsa Torstensson kan känna sig rätt lugn. Nej, jag kommer nog aldrig att förstå den borgerliga politiken. Nej, jag ser inte sambandet med att sänka a-kassan för en arbetslös. Nej, jag ser inte sambandet med att höja arbetsgivaravgiften för småföretagen i Norrbottens inland. Nej, jag ser inte sambandet mellan att sänka skatterna för välbärgade och hur det ökar antalet arbetstillfällen.

Men att sedan ha mage att påstå att utvecklingen i Norrbotten är alliansregeringens förtjänst ... ! Jag har förstått att kunskapen är låg. Innan

Prot. 2007/08:36
4 december

*Svar på
interpellationer*

jag går ska jag lämna det material som jag har i min hand till Åsa Torstensson, för där finns en del fakta.

Norrbottens industriella produktionsvärde ökade med ca 20 procent år 2005. Då satt inte alliansen vid makten såvitt jag vet.

Jag får säga som någon annan tidigare sagt: Jag tycker att detta är barockt – nåväl!

Jag tycker också att en minister ska hålla sig för god för att tala om för en av ledamöterna i riksdagen att vi inte förstår någonting. Jag håller med ministern om att jag inte förstår hur ni kan tro att det här kan vara en bra utveckling. Men jag tycker nog inte att en minister ska stå här och tala om för en riksdagsledamot att den inte förstår. Du kan tycka det men bör nog inte säga det. Jag kommer att lägga det bakom örat och använda det vid tillfälle.

Infrastrukturministern säger också att vi satsade varken på arbete eller på infrastruktur. Men tidigare sade infrastrukturministern att vi satsade både hit och dit men tyvärr inte med nog mycket pengar. När det gäller frågan om Haparandabanan, som jag i dag vill ha svar på, saknas 750 miljoner. Men vi har satsat de övriga miljarderna.

Nej, det är nog sant: Jag förstår inte.

Anf. 103 KATARINA KÖHLER (s):

Herr talman! Nu blir jag riktigt orolig, ministern. Att jag skrev min interpellation var naturligtvis av intresse för mitt län och för landet. Jag ville veta hur det ska bli när Banverket har sagt som man har sagt, nämligen att pengarna inte kommer att räcka för att fixa till Ådalsbanan. Jag väckte interpellationen för att jag ville få bekräftat det ministern sade före valet och efter valet, nämligen att regeringen ska främja tillväxt och allt det ministern har sagt i kväll och tidigare.

Men nu blir jag, som sagt, orolig. Det känns som om ministern inte tycker eller tänker som hon sade att hon gjorde tidigare.

Det finns många människor i vårt land som verkligen funderar över detta och som vill ha svar. Tyvärr kan jag inte säga att jag har fått mer svar nu än vad jag framförde i mitt första inlägg. Det här gör mig orolig.

Jag tolkar det som att i den här frågan, som i så många andra, säger regeringen en sak men gör något helt annat.

Anf. 104 HANS STENBERG (s):

Herr talman! Den här interpellationsdebatten rör järnvägen längs Norrlandskusten. Men av förståeliga skäl vill både Sven Bergström och Åsa Torstensson helst prata om annat. Jag förstår det.

Jag börjar med att vända mig till Sven Bergström. Tänk om du nu hade hälften av den glöd och de resurser du hade före valet. Då skulle väl Ådalsbanan vara helt finansierad vid det här laget. Jag har även en annan reflexion med tanke på vad du sade. Vi måste bygga infrastrukturen så att den fungerar. Det blir förödande om Botniabanan står klar utan att den kan anslutas till järnvägsnätet. Vi kan inte bygga infrastruktur med sikte på valet 2010, som du antydde i ditt inlägg. Det håller inte.

Sedan vänder jag mig till Åsa Torstensson. Industrin kan inte frakta varor på skattesänkningar åt höginkomsttagare. Industrin kräver faktiskt vägar och järnvägar för att det ska fungera. Vi har mycket av landets vik-

tigaste industrier i norra delen av landet. Det är därför det blir en sådan diskussion om dessa viktiga sträckningar.

Sedan är det som vanligt i debatterna att när Åsa Torstensson får svårt med argumentationen använder hon standardknepet att alltid anklaga oss socialdemokrater för våra tillkortakommanden. Det är faktiskt ni som har regeringsmakten. Det är ni som gör budgeten. Det är ni som har beslutat att inte ge Banverket kompensation för de 17 procenten i kostnadsökningar. Ni har lagt fram de två senaste budgetarna. Det är därför som det fattas pengar.

Åsa Torstensson har ett inlägg kvar. Använd det till att svara på en enda fråga. Det är väl inte för mycket begärt. Kommer regeringen att se till så att staten följer sitt avtal med regionen så att Ådalsbanan rustas upp till dess Botniabanebygget är klart?

Anf. 105 PER SVEDBERG (s):

Herr talman! Jag får tacka för svaret jag fick av ministern. Det var intressant. Det kommer att leda till en interpellation till där både du och jag kan fördjupa oss i vad Banverket menar med den skrivning verket har levererat till regeringen.

Visst var det så, Sven Bergström, att vi hade ett ganska påstridigt kommunalråd där hemma som opponerade mot sina egna socialdemokrater under förra perioden? Eller hur? Just det.

Vi återkommer och hörs vidare, ministern.

Anf. 106 AGNETA LUNDBERG (s):

Herr talman! När Banverket prioriterar inom ram har verket fått en kompensation för kostnadsökningar med 1,5 procent. Men den verkliga kostnadsökningen är 17 procent. Självklart påverkas då Banverkets möjlighet till att bedriva sin verksamhet och göra investeringar.

Jag vill understryka att jag självklart inte är emot järnvägssatsningar i södra Sverige, men jag ifrågasätter att regeringen kan kullkasta redan ingångna avtal, som får så förödande konsekvenser, och i stället satsa på nya projekt.

Regeringen har både minskat anslagen och dessutom prioriterat nya objekt före redan påbörjade. Det är det som jag tycker är skandalen. Min uppmaning till regeringen är att man vidtar åtgärder så att Botniabaneprojektet kan fullföljas i sin helhet enligt den fastställda tidsplanen, inte överge den norra delen av Sverige och radikalt försämra möjligheterna till utveckling för denna region i förhållande till andra.

Avser infrastrukturminister Åsa Torstensson och regeringen att besluta enligt min uppmaning och bygga Ådalsbanan inom rätt tidsram?

Anf. 107 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Det förefaller som att vi är ense om att vi måste ha en bra och väl fungerande järnväg. Det är en nyckelfråga om vi långsiktigt ska kunna föra över mer av transporterna till detta miljövänliga transportsätt. Bara genom att föra över ungefär 5 procent av det gods som i dag transporteras med lastbil till järnväg skulle vi minska koldioxidutsläppen med omkring 200 000 ton. Det är verkligen angeläget. Det är ett viktigt steg om vi ska klara ambitiösa miljömål och minska risken för dramatiska klimatsvängningar.

Prot. 2007/08:36
4 december

*Svar på
interpellationer*

Företagen som ska leverera gods på bestämd tid måste kunna lita på järnvägen. Precis som Åsa Torstensson sade nyss har den europeiska järnvägsunionen konstaterat att Sverige ligger i bottenskiktet – dessvärre – trots Miljöpartiets påeldande i den tidigare regeringen för att satsa på järnvägen. Vi låg i bottenskiktet när det gäller att underhålla den järnväg vi har. Det finns ett jättebeting för den här regeringen att ta itu med – både eftersatt underhåll och att göra angelägna framtidssatsningar.

Den här debatten var riktad till regeringens företrädare, även om Hans Stenberg apostroferade mig. Jag hoppas verkligen att jag har samma glöd och engagemang i frågorna som jag hade under den tidigare regeringen. Jag välkomnar att också nu Socialdemokraterna, både kommunalråd och riksdagsmän, visar ett engagemang och glöd i frågorna. Det behövs ett starkt opinionstryck för att vi ska få de satsningar som behövs, om vi ska få regering och riksdag att satsa tillräckligt, om vi ska få privata intressenter att satsa, om vi ska få regioner att satsa. Det är bra att vi mobiliserar på alla håll.

Det är ändå lite intressant att sossarna är så allergiska mot att den här regeringen redovisar att det fanns vissa brister när regeringen tog över för ett drygt år sedan. Om jag minns rätt höll den tidigare regeringen på i stort sett i tolv år att hänvisa till regeringen 1991–1994. Åren gick och åren gick, och det var fortfarande regeringen Bildt 1991–1994 som var skuld till det hela.

Anf. 108 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag håller med Sven Bergström att det är en inspirerande debatt, även om den är full av frustration. Det har jag full förståelse för.

Jag vill återkomma till vikten av att vi skapar förutsättningar för jobb och företagande i hela landet. Det är avgörande. Det är det alliansregeringen har prioriterat och har lyckats med.

För att stärka företagarklimatet är bra infrastruktur, vägar och järnvägar, avgörande. Budgeten för 2008 är en av de större vanliga budgetarna där vi har återfört pengar till Vägverket och Banverket för drift och underhåll. Det är för att sköta det vi en gång har prioriterat. Det är precis det som Banverket har ett stort behov av.

Den plan vi i dag arbetar efter är inte realistisk enligt Banverket. Jag går tillbaka till det Agneta Lundberg tog upp. Ådalsbanan är ett mycket tydligt exempel på hur oerhört viktigt det är att kunna klara av att prioritera så att vi får ut de stora effekterna av Botniabanans färdigställande när den öppnas.

Det är en stor brist med effekterna av den revidering som vi bad Banverket att göra. Banverket har levererat som svar att man ser svårigheter att fullfölja Ådalsbanans byggande. Jag håller med Agneta Lundberg om att det är oerhört viktigt att hitta lösningar på det.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 109 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):
Herr talman! Per Bolund har frågat mig

*Svar på
interpellationer*

- om jag avser att verka för att det föreslagna avtalet om Bromma flygplats anpassas till de borgerliga partiernas uttalade ambition att låta marknadsmekanismerna verka för minskad klimatpåverkan,
- om jag avser att verka för att Luftfartsverket får incitament för att verka för förbättrade kollektivtrafikförbindelser till Bromma flygplats,
- hur jag avser att verka för att Sveriges klimatmål ska nås i ljuset av att avtalet om Bromma flygplats innebär att inrikesflyget subventioneras så att dess konkurrenskraft gentemot tåg ökas,
- hur jag avser att öka den demokratiska legitimiteten i Luftfartsverkets verksamhet med tanke på att avtalet för så lång tid låser markanvändningen för omprövning och politisk kontroll och
- om jag kommer att verka för att även Stockholms kommun ges rätt att upphäva avtalet.

Bromma flygplats har varit föremål för ett flertal flygplatsutredningar under den senaste tioårsperioden, bland annat Stockholmsberedningen (SOU 2003:33) samt den nyligen presenterade utredningen *Framtidens flygplatser* (SOU 2007:70). Båda dessa utredningar är föremål för överväganden i regeringen.

Infrastrukturverksamhet är oavsett form en kapitalintensiv verksamhet, och långsiktighet behövs för att ge infrastrukturhållaren möjlighet till rimliga avskrivnings- och återbetalningstider för nedlagt kapital.

Avtalet om Bromma flygplats är ett avtal mellan två parter, staten och Stockholms stad. Bromma flygplats behövs för att stödja näringslivets utveckling och regionens konkurrenskraft. Ifall ingen skulle efterfråga att resa till eller från Bromma flygplats skulle det inte finnas något behov att ha kvar flygplatsen. Marknaden efterfrågar nu denna flygplats, och den borgerliga regeringen har just låtit marknadsmekanismerna verka. Ett alternativt värde finns på all mark, men för den sakens skull bygger inte staden över exempelvis alla parker med bostäder eller med industrilokaler. Vad gäller utsläpp av koldioxid från bilar är utsläppen också lägre vid transport till Bromma flygplats jämfört med till Arlanda flygplats för de flesta invånarna i Stockholm.

Enligt bil. 4 a i avtalet är parterna överens om att en spårlinje, den så kallade tvärspårvägen, som ansluter till Bromma flygplats är av väsentlig betydelse för flygplatsens verksamhet. I samma bilaga står även att parterna är överens om att verka för att en busslinje mellan Bromma, Alvik och Kista via flygplatsen inrättas, detta för att förbättra kollektivtrafikförbindelsen till Bromma flygplats.

Jag förstår inte Per Bolunds fråga vad gäller hur Sveriges klimatmål ska nås i ljuset av att avtalet om Bromma flygplats innebär att inrikesflyget subventioneras så att dess konkurrenskraft gentemot tåget ökas. Ingen subvention utgår till Bromma flygplats. Tvärtom är Bromma en av de flygplatser som genererar en vinst. Tåget som transportslag har för resor understigande tre timmar mer eller mindre konkurrerat ut flyget. För längre sträckor, exempelvis till Malmö eller Bryssel, är flyget ett attraktivare alternativ. Flyget har under de senaste 60 åren varit en av de absolut framgångsrikaste industrigrenarna när det gäller att minska buller och utsläpp per producerad enhet. Branschens mål är att göra flygningar 25 procent mer bränsleeffektiva till år 2020 samtidigt som bullret vid start och landning halveras.

Avtalet om Bromma flygplats tecknas mellan två parter, staten genom Luftfartsverket och Stockholms kommun. I 7 § 2 står att om parterna inte avtalar om annat upphör arrendet efter avtalstidens utgång. Av ordalydelsen framgår att parterna kan avtala om annat om viljan finns. Per Bolund verkar inte ha någon större tilltro till Stockholms stads kommunpolitiker då han vill att jag ska verka för att Stockholms kommun ges rätt att häva avtalet. Jag är fullt övertygad om Stockholms kommunpolitiker verkar för stadens bästa och själva bevakar stadens intressen i avtalet mellan dem och oss. Det är inte en uppgift för mig.

Anf. 110 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Jag får tacka ministern för svaret. Jag tycker att det är rätt oklart på några punkter. Jag skulle gärna vilja ha några kompletterande svar från ministern.

Till att börja med skulle jag vilja få helt klarlagt av ministern hur beslutsläget egentligen är när det gäller Bromma flygplats. I en tidigare debatt här i kammaren nämndes det att regeringens beslut redan är fattat om avtalet. Det vore bra att få ett klarläggande om detta stämmer. Har regeringen fattat beslutet, eller är det på väg att fattas?

När det gäller kollektivtrafikförsörjningen säger du att det är en mängd förslag på gång. Om ni vill att det ska bli en bra kollektivtrafikförsörjning, är du då beredd att ta bort den klausul i avtalet som säger att ersättningen från Luftfartsverket ska omförhandlas om parkeringsintäkterna minskar så att man ska få en ytterligare minskning av ersättningen? Det är klara indikationer och styrmedel mot minskad kollektivtrafik och ökad biltrafik.

Jag måste också fråga om miljöpåverkan för transporter till Bromma flygplats som ministern tar upp här. Har ministern missat att det finns en järnväg till Arlanda flygplats, Arlandabanan, som tar 15–20 minuter? Det är oftast kortare tid än vad det tar att åka till Bromma. Det ger också kraftigt minskade koldioxidutsläpp jämfört med bilen, som är det alternativ som finns till Bromma flygplats.

Jag blir lätt förskräckt när ministern säger att hon inte förstår kopplingen mellan flyget och klimatmålet. Jag trodde att det var uppenbart för alla att flyget är det klart mest klimatstörande transportmedlet. Jag hoppades att en centerpartist inte kunde vara omedveten om den kopplingen.

Dessutom vill jag hävda att den stora klimatpåverkan från just Bromma flygplats är extra upprörande i och med att det mest är inrikesflyg. Inrikesflyget är en av de koldioxidkällor som är lättast att ersätta med andra alternativ.

Mycket av inrikesflyget till exempel till Göteborg, Malmö, Trollhättan och Växjö som avgår från Bromma flygplats är lätt att ersätta med tåg. Tåg har bräkdelen av de utsläpp som flyget har. Den linjetrafik som inte kan ersättas med tåg kan lätt flyttas till Arlanda flygplats. Det gör sammantaget att Bromma flygplats kan läggas ned.

Jag var och lyssnade på din minister- och partikollega Andreas Carlgren på Naturvårdsverkets klimatforum i förra veckan. Han var väldigt tydlig med att Sverige skulle vara ett föregångsland på klimatområdet. Han sade också att regeringen skulle underlätta de miljövänliga valen.

Det är intressant i ljuset av detta. Hur stämmer det överens med förlängningen av avtalet om Bromma flygplats och det stöd som det innebär till det mest förorenande transportslaget?

Om man menar allvar med att vara en föregångare måste man fatta beslut här och nu som gynnar de miljöbättre transportslagen och tåget på flygets bekostnad. Just för de sträckor som flyget till och från Bromma tar är tåget ett relevant alternativ.

När regeringen nu låser fast användningen av Bromma flygplats i 30 år till fråntar man sig möjligheterna för Sverige att vara en föregångare i klimatfrågan.

Frågan om subvention är intressant. Det är fullständigt uppenbart att det avtal som är på väg att godkännas av de borgerliga partierna i Stockholm och regeringen snedvrider konkurrensen mellan flyget och övriga transportslag.

Den avgift som Luftfartsverket har förhandlat fram ligger på 4 miljoner kronor per år. Stockholms stad har uppskattat värdet på marken till minst 200 miljoner kronor per år. Det är 200 miljoner kronor fördelat på 80 000 startar och landningar, som det står i det nya avtalet.

Det gör att man ersätter varje start och landning med 2 500 kronor som en subvention till flyget genom avtalet. Sedan har regeringen dessutom tagit bort klimatskatten på flyget som den förra regeringen införde, vilket är en ytterligare subvention till flyget.

Jag måste fråga Åsa Torstensson: Tycker du verkligen att det är rätt prioritering att betala den som förorenar, vilket detta faktiskt innebär?

Anf. 111 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag tror att det gavs svar på några av frågorna som Per Bolund ställer i den interpellationsdebatt som fördes i förra veckan och som också Per Bolund var delaktig i.

Regeringen har fattat sin del av beslutet om avtalet. Nu är det Stockholms stad som har att fatta sitt beslut. Det här är ett framförhandlat avtal mellan Luftfartsverket och Stockholms stad. Beslutet hade mycket väl kunnat fattas av Luftfartsverket och Stockholms stad, men Luftfartsverket valde att skicka detta till regeringen. Det är på initiativ av Stockholms stad som regeringen har fått det på sitt bord. Regeringen har valt att hantera det i precis den tid som har angetts. Det är det svar som jag har avgett också tidigare.

Nu ligger avtalet för hantering i Stockholms stads ansvar. Det är därför jag hänvisar till att detta är två parter som av naturliga skäl förhandlar, som man gör när man skriver avtal. En del av det som Per Bolund ställer frågor om berör Stockholms stads prioriteringar. De bör också ställas till Stockholms stad, som kan svara på frågor om sina egna prioriteringar i förhållande till markanvändning och motsvarande.

Naturligtvis är det som Per Bolund säger; flyget står inför stora utmaningar. Flygets roll kommer att förändras mycket dramatiskt. Inrikesflygets roll kommer också att förändras dramatiskt. En av poängerna med att skapa förutsättningar för att ännu tydligare göra riktiga miljöval är att vi har en transportövergripande planering och inte isolerar järnväg från väg eller väg från flyg och så vidare. Då klarar vi också att skapa de effektiva stråken.

Om Per Bolund som en del av sitt ansvar för den tidigare regeringskonstellationen mycket tydligare hade prioriterat järnvägssatsningar till exempel hade det naturligtvis också skapats förutsättningar för konkurrens. Då hade det kunna bli en flygplatskonkurrens för Bromma. Det är klart att det kommer att finnas förutsättningar för Skavsta att konkurrera, men de är i allra högsta grad beroende av en ny järnvägssträckning, vill jag påstå. Ostlänken är en del av en sådan transportövergripande planering där vi får de stora förändringarna i människors resmönster. Det är det jag hoppas att Per Bolund och Miljöpartiet också kan se. Jag hoppas att de kan vara med och aktivt driva en mer tydlig transportövergripande prioritering.

Vad gäller klimatmålet står det inte riktigt i svaret att jag inte förstår. Det är Per Bolunds fråga som jag inte förstår vad gäller subventionering av inrikesflyg. Det finns som sagt ingen subvention som utgår till Bromma flygplats. Det är snarare så att Bromma flygplats är den del som genererar vinst.

Anf. 112 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Som jag visade i mitt förra inlägg innebär det avtal som är skrivet att man subventionerar flyget med 2 500 kronor per start och landning i och med att man ger ett kraftigt underpris till Luftfartsverket. Det är klart att det är en subvention.

Regeringen har dessutom valt att ta bort den klimatskatt på flyget som Miljöpartiet införde tillsammans med den förra regeringen. Det är solklart att det är en subvention. Det finns ingen diskussion om den saken över huvud taget. Det är tråkigt att höra att ministern försvarar den politiken.

När det gäller prioriteringen av järnväg tror jag att ministern får rikta sin kritik åt annat håll. Om det är något parti i den här kammaren som har prioriterat järnvägen är det Miljöpartiet, även med den förra regeringen. Vi lyckades öka investeringarna i järnvägen oerhört kraftigt under förra mandatperioden. Dessutom finns det järnvägslösningar till flygplatsen som är alternativ. Till Arlanda flygplats finns Arlandabanan, som går snabbare än transportererna gör till Bromma flygplats alltsomoftast och som dessutom sker på järnväg med elförsörjning vilket gör att den har otroligt små utsläpp. Att det inte skulle finnas några alternativ är helt enkelt inte med sanningen överensstämmande.

Det är intressant att ministern hänvisar till demokratin i Stockholms stad. Om man tittar på vad Stockholmscentern driver när det gäller Bromma flygplats ser man att det är väsensskilt från det som ministern driver här i kammaren. Man skulle önska att det var lite bättre kommunikation mellan Centerpartiet i riksdagen och Centerpartiet i Stockholm.

Det finns en intressant debattartikel av Per Ankersjö, som är Centerpartiets enda representant i Stockholms stadsfullmäktige. Artikeln är från den 25 november i år – inte ens två veckor sedan. Där står det så här, svart på vitt: Att ha en flygplats mitt bland bostadsområden hör till ett förlegat tankesätt.

Hur vill ministern kommentera det påståendet? Har hon ett förlegat tankesätt, eller är det Stockholmscentern som har fel i det påståendet?

Per Ankersjö fortsätter i artikeln med att säga: Brommaflyget är en återvändsgränd för utvecklingen och tillväxten.

Det kan man kalla en kraftig intern sågning av den politik som Åsa Torstensson står här i kammaren och företräder.

I slutet på artikeln skriver Per Ankersjö att Stockholmscentern vill fasa ut flyget till förmån för en försiktig bebyggelse med stora grönytor.

Vilken möjlighet ger ministern till sin partikamrat i Stockholm med det här avtalet? Varför ger du inte honom chansen att genomföra det han har lovat sina väljare? Annars är det stor risk att den ende centerpartisten i kommunfullmäktige kommer att försvinna därifrån i nästa val.

Detta för mig in på demokratifrågan. Avtalet föreslås gälla 30 år framåt i tiden. Min son fyller ett år på lördag. Han kommer att vara 32 år gammal när avtalet löper ut och när han för första gången har möjlighet att påverka den flygplats som finns i hans egen kommun och som påverkar hans luft och hans säkerhet. Är det demokratiskt försvarbart, Åsa Torstensson?

I avtalet står det tydligt att Luftfartsverket helt på egen hand har rätt att säga upp avtalet om man beslutar att lägga ned flygplatsen. Men varför, Åsa Torstensson, kan då inte också staden få den möjligheten?

Jag kan ge svaret på den frågan med en gång. I Stockholm är Bromma flygplats hett omdebatterad. Jag skulle vilja säga att det finns stora möjligheter att det redan efter nästa val kommer att komma en majoritet i Stockholm som vill lägga ned Bromma flygplats. Det är just detta som de borgerliga partierna vill förhindra genom avtalet. Därför är det skrivet på ett sådant sätt att staden inte har rätt att säga upp det på egen hand.

Det är det som är det demokratiska problemet. Det är i staden man väljer sina representanter för att värna sin närmiljö. Ni inskränker stockholmarnas möjligheter att bestämma över sin egen stad genom det här avtalet. Det tidigare avtalet för Bromma flygplats var på nio år. Redan då var det omdebatterat. Det sades att det var odemokratiskt och styrde staden.

Vad gör man då när man hör den debatten? Jo, då tar man fram ett avtal som sträcker sig över 30 år i stället. Ministerns partikollega Per Ankersjö, som nu uppenbarligen vill göra någonting åt Bromma flygplats, kommer att vara i pensionsåldern när han får chansen att genomföra sitt vallöfte. Det kan han tacka en centerpartistisk minister för. Betraktar ministern det som demokratiskt att man gör på det här sättet?

Anf. 113 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp):

Herr talman! Jag tänkte spinna vidare lite grann på det här med längden på avtalet, statsrådet. Det är lite unikt, till och med för Stockholms stad, att det kommer ett så långsiktigt avtal när det gäller Bromma flygplats. Det är få förutnat att kunna se 30 år framåt i tiden.

När regeringen ska fatta beslut om det här funderar jag på vilket underlag man har när man fattar beslutet att ha kvar Bromma flygplats i 30 år till. Jag har nämligen inte sett någonting från de lokala politikerna och de närmast berörda som man kan hänvisa till när det gäller att en satsning på flyget mitt inne i Stockholm skulle vara en framtidsatsning och en långsiktig satsning.

Det är viktigt att tänka långsiktigt. Det försöker vi verkligen göra från Miljöpartiet. Jag tror att man försöker göra det från många partier, och det är bra att man tänker långsiktigt. Nu har man en miljöförstörande verksamhet som är ifrågasatt runt om i hela världen bland i princip alla länder och som har en betydande klimatpåverkande effekt. Då borde man fundera på vilka sätt det finns för att minska antalet flygrörelser i världen. Det finns till exempel många företag i dag som i stället för att resa runt på jordklotet försöker minska antalet resor och i stället använda modern teknik i form av videokonferenser. Då kan man ändå prata med varandra direkt och i stort sett ha styrelsemöten utan att behöva transportera sig runt om på jorden.

Jag är rätt övertygad om att den här moderna tekniken kommer att skapa förutsättningar för att minska flygtrafiken och att det kommer att ses som oerhört viktigt att hitta andra vägar än att använda den miljöförstörande flygtrafiken.

Jag kan förstå om man förlänger själva tiden tills vidare, under överblickbar tid, om man är väldigt mycket för att ha kvar Bromma flygplats. Men jag vill ändå be regeringen att försöka hitta något alternativ, någonting som man kan stå för inte bara den närmaste mandatperioden utan över nästa val och nästnasta val och kanske också under en tioårsperiod.

Min fråga är: Överväger inte regeringen en kortare bindningstid när det gäller Bromma flygplats? Då skulle man kunna säga att fram till det här datumet tror vi att Bromma flygplats behöver vara kvar men att 30 år in i framtiden ändå är en på tok för lång tid för att man ska kunna säga att det är det bästa för Stockholm att man har två flygplatser nära, både Arlanda och Bromma, och att man ska ha Bromma flygplats kvar mitt inne i Stockholms stad.

Anf. 114 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Låt mig inledningsvis kommentera det Per Bolund kom in på när det gäller klimatskatt kontra flyget. Det kommer att vara ett mycket tydligt tryck på flyget och flygets utsläpp. Det är därför som jag driver detta. Jag ser stora möjligheter att EU, trots ICAO-konferensens brister där man inte vågade gå vidare med gemensamma utsläpps-rättskrav, kommer att gå vidare med utsläppsrätter för flyget. Det är i allra högsta grad det incitament som ska användas för att få rätt pris på flyget.

Per Bolund hänvisar till de stora investeringarna som skett i järnvägen. Jag vet inte om Per Bolund lyssnade på den tidigare debatten. Det finns stora brister i den innevarande planperioden. Det må finnas stora

löften om järnvägssatsningar, men det finns mindre pengar. En väldigt avgörande faktor för att vi i dag befinner oss i sådana akuta situationer är att man varken har investerat i underhåll eller i nya banor. Järnvägen har inte möjlighet att ta över den kapacitet som efterfrågas för gods eller persontransporter. Det är i sig mycket allvarligt. Det har ett samband med Brommas roll, alternativ till Bromma och Brommas läge i en storstad, som Per Bolund också beskriver. Alternativ till Bromma kommer när det också finns en tydlig infrastruktur som kan klara av transporter på ett miljövänligt sätt.

Låt mig gå tillbaka till avtalet. Det är staden som har tagit initiativ. Staden har att själv ta ansvar för sin del av avtalet. Hur avtalet till slut blir formulerat beror på de två parter som förhandlar. Luftfartsverket, och därmed staten, har möjlighet att upphäva avtalet.

När det gäller statens syn på hur långt avtalet är vill jag säga att Luftfartsverket och staten har detta i sin egen hand. Det har samband med den samlade transportförsörjningen som regeringen och staten har ansvar för i alla delar av landet.

Jag kan inte ta ansvar för att staden skriver så långa avtal. Det är stadens ansvar. Jag utgår ifrån att de kommunpolitiker som sitter i fullmäktige kommer att ta ställning till det. Regeringen har tagit ställning och fattat beslut utifrån sin del av ansvaret för avtalet.

Anf. 115 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Jag kan bara beklaga inställningen i ansvarsfrågan. Jag hävdar bestämt att regeringen i allra högsta grad har ett ansvar för den samlade klimatpåverkan, den samlade klimatpolitiken och den samlade transportpolitiken i Sverige. Därmed har man också ett ansvar för flygplatsfrågan.

Man måste ställa sig den intressanta frågan: Varför har Luftfartsverket skickat upp det här avtalet till regeringen när de i själva verket kunde avgöra det själva enligt ministern? Det måste man tolka så att de gärna vill ha ett klarläggande från regeringen vilken politik det är som ska gälla. Ska man ha flygtrafik inne i de centrala delarna av Stockholm eller ska man lägga upp flygtrafiken på något annat sätt?

Där har regeringen nu tyvärr gett ett väldigt tydligt svar: Jajamänsan, man ska fortsätta i 30 år till minst med att köra in flygtrafiken rakt in i Stockholms hjärta till ett av de mest attraktiva områdena som finns i hela det här landet, skulle jag vilja säga. Det ska man nu uppta till flygtrafik i minst 30 år till.

Det är solklart att det utgör en subvention till flygtrafiken. Det tror jag att de flesta nationalekonomer och andra forskare skulle hålla med om.

Åsa Torstensson säger att man ska få rätt pris på flygtrafiken och tror att utsläppshandel skulle leda till det. Du är nog ganska ensam om att tro att utsläppshandeln kommer leda till att priset på flygtrafiken kommer att påverkas så mycket att det kommer att få något särskilt styrande effekt.

Du var inne lite grann på att det är i högsta grad tveksamt om det kommer att kunna genomföras på EU-nivå i och med att man har fått internationella mothugg genom ICAO. Den enkla, snabba och mest rättvisa vägen är att man i Sverige inför en skatt på flygbränsle, som Miljöpartiet har föreslagit i sitt budgetförslag. Det är helt klart tekniskt möjligt att

genomföra. Det är också helt i linje med internationella konventioner. Men regeringen har valt att inte göra det. Det utgör också i sig en subvention till flygtrafiken.

Jag kan bara konstatera att regeringen väljer att stödja det mest förorenande transportsättet framför de rena.

Anf. 116 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp):

Herr talman! Jag tänkte fortsätta att diskutera Stockholms stad. Majoriteten ändrar sig hela tiden. Det är kanske unikt. Det är inte alla kommuner som har ett sådant förhållande att man varannan mandatperiod har en majoritet som är för Bromma och varannan mandatperiod en som vill lägga ned Bromma. Det gör det hela betydligt känsligare än om det skulle vara en kraftfull majoritet, kanske över blockgränserna, som ville ha Bromma flygplats kvar. Jag tycker att regeringen måste ta hänsyn till det när man beslutar.

Egentligen tycker jag att det är självklart att man inte kan förlänga avtalet för Bromma flygplats längre än varje mandatperiod så att nästa majoritet har möjlighet att tala om hur man vill ha det med flygplatsen framöver. Man får gå tillbaka till 60-talet för att se att en majoritet lyckats vinna två val i rad. Det är lite skillnad. Jag tycker att det är en viktig demokratisk synpunkt att ta hänsyn till. Därför blir detta med ett förslag på 30 år så ohyggligt anmärkningsvärt.

Sedan tror jag också att den nuvarande majoriteten i Stockholm tar en chans. Man hugger till med 30 år och ser om det går. Det tycker inte jag att man ska gynna.

Sedan är jag också lite orolig över Stockholms utveckling totalt sett. Om man skulle flytta över verksamheten från Bromma till Arlanda ökar Arlanda bara lite grann, 17,5 till 19 miljoner. Det är ändå viktigt att det finns en stor internationell flygplats norr om Köpenhamnsområdet, annars är jag väldigt rädd för att fokus och den ekonomiska utvecklingen kommer att förflyttas från Stockholmsregionen och ännu mycket mer ned mot centrala Europa och Köpenhamnsregionen. Då tycker jag att det är oerhört viktigt att Bromma inte får vara någonting som åderlåter Arlanda flygplats. Det är också ett perspektiv som det är väldigt viktigt att ha med i beräkningen.

Anf. 117 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Det jag har sagt, Per Bolund, är ju att Bromma flygplats i dag har en roll i den samlade transportförsörjningen. Det är naturligtvis ett skäl till att Luftfartsverket gick in i avtalsdiskussionen när Stockholms stad lyfte fram frågan.

Det jag också säger är att det är viktigt att vi har en mycket tydligare transportövergripande prioritering så att vi gör rätt prioriteringar och kan hitta smarta transportkedjor för gods och för personförsörjning. I det sammanhanget, om vi klarar av att ha mycket tydligare transportövergripande planeringar, kommer naturligtvis det nationella flyget att konkurreras ut på ytterligare sträckor framöver. Allt går ju i den riktningen.

Tillbaka till diskussionen om långa avtalsperioder. Jag vill påstå att långa avtalsperioder oftast är en garant just för stora investeringar. Vi vet att det kommer att krävas miljöåtaganden, miljöinvesteringar, och flyg är ju kapitalintensivt. För att kunna kräva till exempel miljöåtaganden, miljöinvesteringar, är det klart att långa avtal är en sådan garant för att den som gör investeringen också ska kunna se att man över tid kan dra fördel av den. På så sätt tror jag att långa avtal är en garant för att de här miljökraven också ska kunna ställas framöver.

Återigen, väldigt mycket av båda era frågor berör Stockholms kommunfullmäktiges ansvar när det gäller det här avtalet. Jag hänvisar till att den debatten bör tas med några andra och i en annan församling.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Justitieutskottets betänkande 2007/08:JuU1
Civilutskottets betänkande 2007/08:CU3
Kulturutskottets betänkande 2007/08:KrU1

13 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Skatteutskottets betänkanden
2007/08:SkU9 Sänkt kapitalvinstbeskattning för fåmansföretagare åren
2007–2009
2007/08:SkU11 Ett förstärkt jobbskatteavdrag
2007/08:SkU12 Vissa personbeskattningsfrågor
2007/08:SkU13 Ändrade regler för CFC-beskattning, m.m.

Utrikesutskottets betänkanden
2007/08:UU1 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan
2007/08:UU2 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

14 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 3 december

2007/08:255 Neddragningar inom Stockholmspolisen
av *Börje Vestlund* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

Prot. 2007/08:36
4 december

*Svar på
interpellationer*

den 4 december

2007/08:256 Gömda barns rätt till skola

av *Eva Olofsson* (v)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:257 Genusperspektivet i regeringen

av *Monica Green* (s)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2007/08:258 Överkapacitet och ohållbar trängsel på västra stambanan

av *Monica Green* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:259 Barnfattigdom

av *Hillevi Larsson* (s)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:260 Barnkonventionen i förskolan

av *Monica Green* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 11 december.

15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 4 december

2007/08:401 Åtgärder mot nätmobbning och grooming i skolan

av *Magdalena Andersson* (m)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:402 Reseavdrag till och från barntillsyn

av *Hans Backman* (fp)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:403 Forum för levande historia

av *Marianne Watz* (m)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:404 Skatteregler för frivilligarbetare

av *Helena Leander* (mp)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:405 Införande av ”grön gräddfil” för näringslivet

av *Lars Hjälmered* (m)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:406 Sanktionerade övergrepp mot kristna i Turkiet

av *Fredrik Malm* (fp)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:407 Alkoholtester utförda av andra än polis

av *Hans Olsson* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:408 Förbättrade tågkommunikationer Stockholm–Värmland

av *Lars Mejern Larsson* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:409 Lokalisering av huvudkontor och ledning för krismyndighet

av *Jan-Evert Rådström* (m)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2007/08:410 Reform

av *Anne-Marie Pålsson* (m)

till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:411 Forskning i ryska arkiv om Raoul Wallenbergs öde

av *Cecilia Wikström* i Uppsala (fp)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:412 Rehabilitering för afatiker

av *Margareta B Kjellin* (m)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:413 Proposition om trafikförsäkringens omvandling

av *Lars Johansson* (s)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 11 december.

16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 4 december

2007/08:316 Munkar från Libanon

av *Jacob Johnson* (v)

till statsrådet Tobias Billström (m)

2007/08:364 Ett omstartspaket till Zimbabwe

av *Carina Hägg* (s)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2007/08:365 Toppmötet EU–Afrika

av *Carina Hägg* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:397 Omstartspaket från EU till Zimbabwe

av *Carina Hägg* (s)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 11 december.

Prot. 2007/08:36

4 december

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till ajourneringen kl. 15.54,
av andre vice talmannen därefter till och med 10 § anf. 84 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
3 § Svar på interpellationerna 2007/08:192, 191, 194 och 195	
om situationen i Israel och Palestina	2
Anf. 1 Utrikesminister CARL BILDT (m)	2
Anf. 2 LARS OHLY (v)	4
Anf. 3 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	5
Anf. 4 PETER HULTQVIST (s)	6
Anf. 5 ANITA BRODÉN (fp)	7
Anf. 6 KERSTIN LUNDGREN (c)	8
Anf. 7 Utrikesminister CARL BILDT (m)	9
Anf. 8 LARS OHLY (v)	10
Anf. 9 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	11
Anf. 10 PETER HULTQVIST (s)	12
Anf. 11 ANITA BRODÉN (fp)	13
Anf. 12 KERSTIN LUNDGREN (c)	14
Anf. 13 Utrikesminister CARL BILDT (m)	14
Anf. 14 LARS OHLY (v)	16
Anf. 15 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	16
Anf. 16 PETER HULTQVIST (s)	17
Anf. 17 ANITA BRODÉN (fp)	17
Anf. 18 Utrikesminister CARL BILDT (m)	18
4 § Svar på interpellation 2007/08:209 om halvering av	
nybyggda hyresrätter.....	18
Anf. 19 Statsrådet MATS ODELL (kd)	18
Anf. 20 AMEER SACHET (s)	19
Anf. 21 CARINA HÄGG (s)	20
Anf. 22 CHRISTINE JÖNSSON (m)	21
Anf. 23 LENNART PETTERSSON (c)	22
Anf. 24 Statsrådet MATS ODELL (kd)	23
Anf. 25 AMEER SACHET (s)	24
Anf. 26 CARINA HÄGG (s)	25
Anf. 27 CHRISTINE JÖNSSON (m)	26
Anf. 28 LENNART PETTERSSON (c)	27
Anf. 29 Statsrådet MATS ODELL (kd)	27
Anf. 30 AMEER SACHET (s)	28
Anf. 31 Statsrådet MATS ODELL (kd)	29
5 § Svar på interpellation 2007/08:216 om de bostadspolitiska	
målen.....	29
Anf. 32 Statsrådet MATS ODELL (kd)	29
Anf. 33 EVA SONIDSSON (s)	30
Anf. 34 Statsrådet MATS ODELL (kd)	31
Anf. 35 EVA SONIDSSON (s)	32
Anf. 36 Statsrådet MATS ODELL (kd)	32
Anf. 37 EVA SONIDSSON (s)	33

Anf. 38 Statsrådet MATS ODELL (kd)	33
6 § Svar på interpellation 2007/08:227 om Ulrica Schenströms avgångsvederlag	34
Anf. 39 Statsrådet MATS ODELL (kd)	34
Anf. 40 PETER HULTQVIST (s)	34
Anf. 41 Statsrådet MATS ODELL (kd)	35
Anf. 42 PETER HULTQVIST (s)	36
Anf. 43 BOSSE RINGHOLM (s)	37
Anf. 44 Statsrådet MATS ODELL (kd)	37
Anf. 45 PETER HULTQVIST (s)	38
Anf. 46 BOSSE RINGHOLM (s)	38
Anf. 47 Statsrådet MATS ODELL (kd)	39
Ajournering	39
Återupptagna förhandlingar	39
7 § Svar på interpellation 2007/08:231 om 85 procent minskat bostadsbyggande i Skåne	40
Anf. 48 Statsrådet MATS ODELL (kd)	40
Anf. 49 LEIF JAKOBSSON (s)	41
Anf. 50 CHRISTINE JÖNSSON (m)	42
Anf. 51 Statsrådet MATS ODELL (kd)	43
Anf. 52 LEIF JAKOBSSON (s)	44
Anf. 53 CHRISTINE JÖNSSON (m)	45
Anf. 54 BOSSE RINGHOLM (s)	45
Anf. 55 TREDJE VICE TALMANNEN	47
Anf. 56 Statsrådet MATS ODELL (kd)	47
Anf. 57 LEIF JAKOBSSON (s)	48
Anf. 58 BOSSE RINGHOLM (s)	48
Anf. 59 Statsrådet MATS ODELL (kd)	49
8 § Svar på interpellation 2007/08:198 om åtgärder med anledning av Tolkutredningen	50
Anf. 60 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	50
Anf. 61 NIKOS PAPADOPOULOS (s)	51
Anf. 62 SIW WITTGREN-AHL (s)	52
Anf. 63 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	53
Anf. 64 NIKOS PAPADOPOULOS (s)	54
Anf. 65 SIW WITTGREN-AHL (s)	54
Anf. 66 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	55
Anf. 67 NIKOS PAPADOPOULOS (s)	56
Anf. 68 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	56
9 § Svar på interpellation 2007/08:189 om kulturarbetarnas villkor	57
Anf. 69 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m)	57
Anf. 70 NIKOS PAPADOPOULOS (s)	58
Anf. 71 SOLVEIG TERNSTRÖM (c)	58
Anf. 72 OLOF LAVESSON (m)	59
Anf. 73 LARS-IVAR ERICSON (c)	60

Anf. 74 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m)	61
Anf. 75 NIKOS PAPADOPOULOS (s)	62
Anf. 76 SOLVEIG TERNSTRÖM (c)	63
Anf. 77 OLOF LAVESSON (m)	64
Anf. 78 LARS-IVAR ERICSON (c)	64
Anf. 79 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m)	65
Anf. 80 NIKOS PAPADOPOULOS (s)	66
Anf. 81 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m)	66

10 § Svar på interpellationerna 2007/08:151, 167, 168, 170 och

206 om järnvägen längs Norrlandskusten 67

Anf. 82 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	67
Anf. 83 KRISTINA ZAKRISSON (s)	68
Anf. 84 KATARINA KÖHLER (s)	69
Anf. 85 HANS STENBERG (s)	70
Anf. 86 PER SVEDBERG (s)	71
Anf. 87 AGNETA LUNDBERG (s)	71
Anf. 88 STEFAN TORNBERG (c)	72
Anf. 89 EVA SONIDSSON (s)	73
Anf. 90 GUNNAR ANDRÉN (fp)	74
Anf. 91 Andre vice talman BIRGITTA SELLÉN (c)	75
Anf. 92 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	75
Anf. 93 KRISTINA ZAKRISSON (s)	76
Anf. 94 KATARINA KÖHLER (s)	77
Anf. 95 HANS STENBERG (s)	78
Anf. 96 PER SVEDBERG (s)	79
Anf. 97 AGNETA LUNDBERG (s)	79
Anf. 98 STEFAN TORNBERG (c)	80
Anf. 99 GUNNAR ANDRÉN (fp)	81
Anf. 100 SVEN BERGSTRÖM (c)	81
Anf. 101 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	82
Anf. 102 KRISTINA ZAKRISSON (s)	83
Anf. 103 KATARINA KÖHLER (s)	84
Anf. 104 HANS STENBERG (s)	84
Anf. 105 PER SVEDBERG (s)	85
Anf. 106 AGNETA LUNDBERG (s)	85
Anf. 107 SVEN BERGSTRÖM (c)	85
Anf. 108 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	86

11 § Svar på interpellation 2007/08:196 om eventuell

förlängning av upplåtelsen av Bromma flygplatsområde..... 87

Anf. 109 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	87
Anf. 110 PER BOLUND (mp)	88
Anf. 111 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	89
Anf. 112 PER BOLUND (mp)	90
Anf. 113 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp)	92
Anf. 114 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	92

Anf. 115 PER BOLUND (mp).....	93
Anf. 116 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp).....	94
Anf. 117 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	94
12 § Förnyad bordläggning.....	95
13 § Bordläggning.....	95
14 § Anmälan om interpellationer	95
15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	96
16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	97
17 § Kammaren åtskildes kl. 21.42.	98

Tryck: Elanders, Vällingby 2007